

1 § Parentation

Parentation

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade riksdagsledamöter! Berndt Sköldestig har lämnat oss efter en kort tids sjukdom. Vi saknar en god vän och en fin arbetskamrat.

Berndt föddes 1944 i Valdemarsviks församling. Efter realskolan följde han sin far i spåren och utbildade sig till rörmontör, eller rökrökare, som han själv sade. Det blev hans yrke under 60- och halva 70-talet.

Han kom alltså från ett arbetarhem och började arbeta politiskt för Socialdemokraterna redan i ungdomsåren. Han blev även snabbt fackligt aktiv och var tidigt engagerad i miljöfrågorna.

Från mitten av 70-talet till mitten av 90-talet arbetade Berndt som mättningsman på Svenska Byggnadsarbetareförbundet, ombudsman på ABF och föreståndare för Folkets Hus i Mjölby. Bland hans många uppdrag kan nämnas att han satt med i den socialdemokratiska partistyrelsen, var ordförande i dess partidistrikt, i arbetarkommunen och i Bostadsbolaget i Mjölby.

Berndt Sköldestig kom in i riksdagen 1996. Han var suppleant i jordbruks-, utbildnings-, försvars- och trafikutskotten, och han blev ledamot i försvarsutskottet 2001. Han var särskilt engagerad i försvarsindustrifrågor och infrastrukturfrågor. På det regionala planet drev han till exempel att flygskolan på Malmen etablerades och att Kvarn, en utbildningsplats för armén i Motala kommun, utvecklades. Han var även engagerad i Saab och Ostlänken.

Berndt Sköldestig var sedan 1998 en aktiv ledamot av Nordiska rådet. Han var en hängiven nordist – ett intresse som hade sitt ursprung i fackföreningsrörelsen och i folkbildningsarbetet.

Det var därför naturligt att Berndt kom att arbeta med medborgar- och konsumentfrågor inom Nordiska rådet. I oktober förra året valdes han till vice ordförande i välfärdsutskottet.

Även det nordiska ungdomssamarbetet hade en vän i Berndt Sköldestig. Vid det stora internationella ungdomsmötet i Moss 2005 talade Berndt om att fred och försoning börjar hos oss själva. Han såg i det utvecklade nordiska samarbetet en modell som var av betydelse långt utanför Nordens gränser.

På sin fritid åkte Berndt ut med sin lilla plastbåt och älskade att fiska, gärna tillsammans med sönerna eller barnbarnen. Hade han tur fick han en abborre som han tillagade med stor entusiasm. Han var road av matlagning och samlade gärna släkt och vänner runt grytorna.

Det är så vi minns Berndt, lika engagerad och trygg i allt han företog sig, vare sig det gällde det socialdemokratiska partiet, politiken eller matlagningen. Han var varm, go och generös, särskilt med sin egen person och sin egen tid. ”Det ordnar sig” och ”det fixar jag” var kanske de två uttryck som man hörde Berndt säga oftast. Han hade även stor respekt för sina meningsmotståndare och försökte hitta kompromisser om det gick.

Han fanns med överallt och var en mittpunkt – utan åthävor. Han sparade sig aldrig när det gällde andra, vare sig det handlade om att fiska med barnbarnen eller hålla kontakt med helikopterflottiljen.

Våra tankar går i dag till Berndt Sköldestigs familj – hans hustru Birgitta, sönerna och barnbarnen. Vi vill uttrycka vår varma medkänsla med de anhöriga och lyser nu frid över hans minne.

Vi hedrar detta med en stunds tystnad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.06 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i två minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.08.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:329

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:329 av Ulf Nilsson (fp)

Kränkningar i skolan

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 maj 2006.

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten är förhindrad på grund av tidsbrist.

Stockholm den 19 april 2006

Utbildnings- och kulturdepartementet

Ibrahim Baylan

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2005/06:107
20 april

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM76 Förordning om bestämmelser för samordning av socialförsäkringsförmåner KOM(2006)16 till socialförsäkringsutskottet

2005/06:FPM77 Ökat praktiskt samarbete mellan EU:s asylmyndigheter KOM(2006)67 till socialförsäkringsutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2005/06:199 till socialutskottet

2005/06:200 till skatteutskottet

Skrivelse

2005/06:102 till finansutskottet

Motioner

2005/06:L24–L26 till lagutskottet

2005/06:Sk19 till skatteutskottet

2005/06:MJ45–MJ53 till miljö- och jordbruksutskottet

2005/06:Ju47–Ju57 till justitieutskottet

2005/06:MJ54–MJ58 till miljö- och jordbruksutskottet

2005/06:L27 och L28 till lagutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Utbildningsutskottets betänkanden 2005/06:UbU15 och UbU16

Näringsutskottets betänkanden 2005/06:NU10, NU14 och NU15

6 § Kommittéberättelsen 2006

*Kommittéberättelsen
2006*

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU31

Kommittéberättelsen 2006 (skr. 2005/06:103).

Anf. 2 YOOMI RENSTRÖM (s):

Fru talman! För ett år sedan stod jag för första gången i den här talarstolen i nästan samma ärende. Då diskuterade vi kommittéberättelsen för 2005. Den gången diskuterade vi könsfördelningen bland ledamöter och ordförande. Nu ett år senare kan jag konstatera att könsfördelningen

bland ordförandeposterna tydligen har blivit bättre till kvinnornas förmån med ungefär 5 %, och det är jag oerhört glad över.

Nu står jag ett år senare och ska diskutera ålderssammansättningen och bristen på unga människor. Jag kan hålla med nästa talare, som heter Gustav Fridolin, att yngre människor är alldeles för underrepresenterade till antalet.

Men om man enbart ska diskutera ålderssammansättningen måste man tänka på hur den svenska ålderspyramiden ser ut. Vi kommer här om några år att stå och diskutera att pensionärer och äldre är alldeles för underrepresenterade i vårt kommittéväsande.

Det är naturligtvis viktigt att människor är representerade i alla åldrar och av båda kön. Men det finns flera saker som inte bara har med ålder att göra. Vi har till exempel problemet att utlandsfödda svenskar är alldeles för underrepresenterade. Det finns 12 % av dem i Sverige och inte alls lika många i vårt kommittéväsande.

Det finns också ett annat problem. Det handlar inte bara om att vi vill ha en bra representation, utan också om att hitta villiga och intresserade människor som kan ta sig an platserna. Vi som hör till de politiska partierna vet hur "lätt", eller tvärtom hur svårt, det är att hitta unga människor som är villiga och intresserade att sitta i olika styrelser och ha olika uppdrag.

Jag tror att regeringen är oerhört medveten om betydelsen av att ha en bra ålderssammansättning, en bra könsfördelning och en bra representation över huvud taget. Nästa år hoppas jag att om inte jag så kanske någon annan står här och diskuterar och då kan konstatera att ålderssammansättningen har blivit bättre för de yngre med ytterligare 5 %. Vi kan då kanske diskutera hur representationen för de utlandsfödda svenskarna ser ut i vårt kommittéväsande.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande KU31.

Anf. 3 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Om kvaliteten i det svenska kommittéväsendet kan mycket sägas. Mycket har också sagts, inte minst efter den rapport som Riksrevisionen avlämnade för något år sedan. Det kanske vore ett bra medskick till kommande konstitutionsutskott att ta ett större grepp över kommittéväsendet när det gör den administrativa granskningen hösten efter valet.

Fru talman! Detta betänkande handlar bara indirekt om kommittéväsendets kvalitet och innehållet i kommittéväsendets produkter. Det bygger i stället på regeringens skrivelse *Kommittéberättelsen 2006* med kommittéernas sammansättning, åldersfördelning, könsfördelning, längd på kommittéernas arbete och hur många kommittéer vi har, precis på det sätt som Yoomi Renström redovisade.

Detta har så klart ett indirekt samband med kvaliteten på det som produceras av kommittéerna. Utskottet skriver enligt att en heterogen sammansättning av kommittéerna medför ökad bredd av kunskaper och erfarenheter som ökat kvaliteten i kommittéernas arbete. God representativitet har i en demokrati även ett egenvärde inte minst för att skapa legitimitet åt kommittéernas förslag.

Fru talman! De svenska utredningarna har makt, mer makt än vad man kanske tror när den politiska granskningen främst inriktas på oss som är direkt förtroendevalda och på regeringen. Det är kommittéerna som många gånger väljer vad som ska utredas och vad som inte ska utredas utifrån de direktiv de har. Det är kommittéerna som mejslar fram förslag som senare hamnar hos regeringen och slutligen på riksdagens bord. Därför är det självklart viktigt att man också tittar på sammansättningen av kommittéerna.

Vi lade därför som en följd av regeringens skrivelse fram en motion som tog upp ålderssammansättningen i kommittéerna. Som det är i dag är det nämligen inte bra. Slår man upp s. 329 i regeringens skrivelse finns det en speciell bilaga om ålderssammansättningen. Man kan titta på ett par stapeldiagram som pekar på en underrepresentation bland både äldre och yngre.

I gruppen under 30 år finns bara två personer, jag själv och en partikamrat vid namn Erik Carlsson. Där faller ansvaret på oss som riksdagspartier, som ofta nominerar ledamöter till kommittéerna, och också på regeringen, som utser ledamöter och ordförande i kommittéerna. Därför är det bra att utskottet enligt pekar på att man vill att regeringen ska titta på ålderssammansättningen, notera ålderssammansättningen och försöka förmå partierna och sig själv att skapa en bättre ålderssammansättning i kommittéväsendet.

Fru talman! Vi får samtidigt inte glömma bort en aspekt som debatterades förra året med könsammansättningen. En 5-procentig förbättring är en förbättring, men vi är tyvärr inte framme vid jämställdhet i kommittéernas sammansättning.

Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! När jag lyssnar på Yoomi Renström och Gustav Fridolin fick jag plötsligt en tanke på något som jag kanske tycker att vi har försummat något när vi har diskuterat kommittéväsendet i konstitutionsutskottet. Jag har inget eget yrkande på något sätt. Vad jag bara plötsligt tänker är: Varför är det svårt att rekrytera människor utanför riksdagen till kommittéväsendet? Det är min erfarenhet att det är.

Jag tror att väldigt många människor som kanske inte är lika fångslade som vi är av hela det politiska arbetet och engagemanget tycker att det är tungt och framför allt väldigt tidsödande. De blir kanske också besvikna över att resultatet inte är mer påtagligt av det arbete som man lägger ned i kommittéerna. Åtminstone är det min erfarenhet när jag har försökt rekrytera just yngre personer att företräda Folkpartiet i kommittéerna.

Det finns anledning för oss, fastän jag inte ska göra något försök nu, att reflektera över hela kommittéarbetet i ett lite större sammanhang. Är det ett bra sätt att arbeta? Kan vi begära att människor tar ledigt från sina jobb, kanske reser från olika delar av landet, för att gå på sammanträden i Riksdagshuset i några timmar? För oss som är riksdagspolitiker är det inga problem. Vi kilar lätt ifrån. Men för övriga människor kan det vara både tungt och besvärligt.

Det finns anledning för oss som förhoppningsvis kommer att återkomma till konstitutionsutskottet efter valet att ta upp frågan om kommittéarbetet igen, men jag har inget yrkande från Folkpartiets sida annat än bifall till majoritetens förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

7 § Kooperativ verksamhet i delägda företag

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU23
Kooperativ verksamhet i delägda företag (prop. 2005/06:84).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Konvention mellan Sverige och Chile

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU17
Konvention mellan Sverige och Chile (prop. 2005/06:79).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Museer och utställningar

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU9
Museer och utställningar.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Statsbidrag till ungdomsorganisationer

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU22
Statsbidrag till ungdomsorganisationer (framst. 2005/06:RRS15).

Anf. 5 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! I betänkandet KrU22 behandlas frågor om statsbidrag till ungdomsorganisationer som Riksrevisionen har tagit upp tillsammans med tre följdmotioner. Även 15 motioner om ungdomsfrågor från de

senaste två åren tas upp. Samtliga förslag och motioner avstyrks. I betänkandet finns åtta reservationer och ett särskilt yttrande.

Fru talman! Riksrevisionen ifrågasätter följande, som diskussionerna kommer att handla om. Det gäller först möjligheterna att kontrollera organisationernas medlemstal. Där har utskottet i likhet med konstitutionsutskottet påtalat att kontroll av medlemstalen i nuläget inte är möjlig.

Vidare diskuteras utredning och prövning av systemet för statsbidrag till just ungdomsorganisationer. Eftersom reglerna för statsbidrag endast gällt sedan år 2004 och att vissa åtgärder från både regeringen och Ungdomsstyrelsen är aviserade bör enligt utskottet förändringar avvaktas.

Till sist har Riksrevisionen önskat en översyn av sättet att finansiera statsbidraget till ungdomsorganisationerna. Där kommer en utredning att titta på denna fördelning.

I betänkandet finns även förslag om stöd till generationsövergripande verksamhet liksom till internationella ungdomsaktiviteter och till ungdomar på arbetsmarknaden.

Därmed, fru talman, tycker jag att vi låter den ungdomliga ådran i utskottet att ge sig till känna.

Anf. 6 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag ska försöka motsvara förväntningarna på det ungdomliga.

Vi är glada över att ha Riksrevisionen som hjälper oss riksdagsledamöter i vår uppgift att granska rikets styrelse och förvaltning, som det står i regeringsformen.

Den här gången gäller granskningen som sagt statsbidragen till ett 60-tal ungdomsorganisationer som i fjol fick organisationsbidrag via statliga Ungdomsstyrelsen. Skälet för denna speciella granskning var misstankar om bidragsfusk – misstankar som senare tyvärr bekräftades. Resultatet av granskningen utmynnar i ett tämligen dåligt betyg för Ungdomsstyrelsen. Bristerna beskrivs som stora, och Riksrevisionen har lämnat ett antal rekommendationer som syftar till stramare regler som vi moderater i huvudsak instämmer i. Det handlar bland annat om kopplingen mellan bidrag och mål – en sådan koppling saknas uppenbarligen – och möjligheter att kontrollera medlemssiffror så att inte fuskande organisationer skor sig på dem som är hederliga.

Det finns dock en komplikation i detta. Det handlar just om Riksrevisionens kommentarer kring möjligheten att kontrollera uppgifter som rör medlemmarna i en organisation. Med den tolkning som Ungdomsstyrelsen gjort var det åtminstone tidigare, enligt Riksrevisionen, i det närmaste omöjligt att få en rimlig kontroll av bidragsfördelningen.

Grundlag är grundlag. En av dem är regeringsformens fri- och rättigheter. Från moderat sida vill vi därför betona att en utredning om ungdomsorganisationernas medlemsantal inte på några villkor får innebära att man åsidosätter grundlagen.

Föreningslivet engagerar många ungdomar. Det är helt enkelt kul att träffa jämnåriga och att samlas kring ett gemensamt intresse. Föreningslivet har också, även om det låter beskäftigt, en demokratiskt fostrande uppgift och kan i många sammanhang ge stöd och hjälp i långt högre grad än till exempel sociala myndigheter.

Det är viktigt att värna om föreningarnas självständighet. Det är föreningarnas styrelser och medlemmar som sätter mål och väljer metoder för sina verksamheter. Men när beroende av statsbidrag styr tänkandet har vi fått ett problem. Det är ju engagemanget och lusten vi ska ta vara på, inte bidragskreativiteten.

Jag är en varm anhängare av ideellt engagemang, men ser samtidigt ett problem i att nästan all ideell organisering i Sverige i dag är beroende av offentliga bidrag. Därtill uppmuntras bidragssökande. De signaler som sänds till ungdomar är på så vis ett bekymmer.

I den förteckning på organisationer som i år får stöd från Ungdomsstyrelsen finns flera som jag tror tidigare klarat sig ganska bra utan statligt stöd. Med mer pengar kan man naturligtvis göra mer – utan att det alltid nödvändigtvis blir bättre.

Om jag får vara moralisk, vill jag säga att det finns anledning att fråga sig om unga människor riskerar att luras in i ett bidragstänkande. Det är i så fall allvarligt. Att frestelserna är stora har vi ju sett, inte minst inom flera av de politiska ungdomsförbunden. Ungdomsstyrelsen har ju till och med tvingats göra flera polisanmälningar.

Vi anser, fru talman, liksom Riksrevisionen, att bidragssystemet bör ses över igen.

Jag har uppfattat att LSU, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, har interna diskussioner om att själva ta över handläggningen och fördela pengar till ungdomsorganisationerna. Om det skulle lösa några av problemen vet jag inte, men uppenbarligen finns ett missnöje på olika håll med det system som nu råder.

Vänstermajoriteten här i riksdagen vill dock inte ha någon ny översyn utan hänvisar till att systemet förändrades så sent som 2004. Det må ha gått kort tid sedan dess, men Riksrevisionens granskning omfattar ju fjolåret efter det att de nya reglerna trätt i kraft. Att då, som utskottsmajoriteten skriver, låta Ungdomsstyrelsen, som uppenbarligen inte har kontroll över situationen, själv förändra systemet känns inte helt tillfredsställande.

Samtidigt har jag noterat att Ungdomsstyrelsen är beredd att göra rätt stora förändringar enligt den rapport som man lämnade till regeringen så sent som i november i fjol.

Jag ska ge ett exempel. Ungdomsstyrelsen föreslår bland annat att endast föreningar med betalande medlemmar ska ha rätt till bidrag. I dag är medlemsavgift inte obligatorisk, och en ungdomsorganisation kan därmed bedriva verksamhet helt med hjälp av statsbidrag. Det känns inte precis som det engagemang som har vuxit fram bland unga människor.

Det intressanta med flera av Ungdomsstyrelsens förslag är att de ligger tämligen väl i linje med vad Riksrevisionen själv föreslår. Ungdomsstyrelsen tycker till och med att det bör utredas om det offentliga bör få rätt att kontrollera organisationernas medlemsregister, vilket hittills har ansetts stå i strid med regeringsformen.

Slutligen vill jag ta upp en fråga som vi moderater har tagit upp tidigare.

Det gäller de ojämlika villkor som finns mellan olika föreningar, där till exempel idrottsföreningar inte behöver betala sociala avgifter för sina ledare på ersättningar upp till ett halvt basbelopp per år. Det måste däremot de föreningar som är engagerade inom ungdomskulturen. Detta har

vi moderater tagit upp i vår ungdomspolitiska motion, och vi har också en reservation i det ärendet i betänkandet. Självklart måste samhället stå neutralt. Kulturföreningar ska ha samma villkor som idrottsföreningar.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 1. Jag står även bakom övriga reservationer där Moderaterna finns med.

Anf. 7 LOUISE EDLIND-FRIBERG (fp):

Fru talman! Ledamöter! I min generation gick vi med för festernas skull. Sedan blev några av oss politiker. Detta uttalande har tillskrivits statsminister Göran Persson och lär avslöja den egentliga orsaken till hans engagemang i Socialdemokraternas ungdomsförbund. Vi folkpartister är dock övertygade om att Göran Perssons tid i SSU gav honom mer än bara glada fester, vilket i och för sig inte är något fel.

Vi är framför allt säkra på att de politiska ungdomsförbunden generellt sett bedriver en viktig verksamhet för att samla, skola och slussa in framtida generationer i politiskt engagemang och ansvarstagande.

Många politiska och ideella organisationer bidrar till förståelse för demokrati och dess uppbyggnad, men de politiska ungdomsorganisationerna har en särställning när det gäller att väcka partipolitiskt intresse och delaktighet hos unga människor.

En levande demokrati behöver politisk mångfald. Offentligt stöd till politiska partier och politiska ungdomsorganisationer är en förutsättning för att de ska ha en chans att verka på jämlika villkor.

De politiska ungdomsförbunden har två övergripande uppgifter. Den ena är att vara partiets länk till ungdomar och erbjuda politisk information och dialog med landets skolelever. Den andra är att utgöra ett forum för unga människor som vill engagera sig politiskt och att kreativt stimulera till aktivt deltagande i samhällsdebatten.

För att klara dessa uppgifter måste organisationerna få möjlighet att bygga sin verksamhet utifrån egna ambitioner och förutsättningar och inte styras av en förlegad syn på politisk verksamhet.

Nya sätt att arbeta och organisera sig måste uppmuntras. Därför bör det nuvarande stödet till de politiska ungdomsförbunden bytas ut mot ett system som underlättar frihet och flexibilitet i verksamheten. Stödet till de politiska ungdomsförbunden bör utgå från den mandatfördelning som partierna har i riksdagen. Ett sådant system tillämpas redan i Norge.

Dagens bidragssystem till politiska ungdomsorganisationer har blivit omodernt då det i huvudsak är uppbyggt efter medlemsantal och har en starkt reglerad och förlegad organisationsstruktur. Ett bidrag beräknat efter antalet medlemmar säger ingenting om verksamheten. Antalet sammankomster ska inte vara avgörande om målet med verksamheten uppnås. Dagens bidragssystem ser enbart till kvantitet, inte till innehåll.

En annan aspekt på nuvarande bidragssystem är kontrollen av de organisationer som tar emot bidragen. Dagens bidragssystem bygger på de politiska ungdomsförbundens medlemsantal. Samtidigt förhindrar grundlagens anonymitetsskydd en kontroll av medlemsregistret. Anonymitetsskyddet är en central del av demokratin. Politiska organisationers medlemsregister måste också i fortsättningen vara skyddade från intrång från stat och myndigheter. Även detta talar starkt för ett förändrat bidragssystem som går att utvärdera och som inte frestar till missbruk i form av friserade medlemssiffror eller fusk med medlemsantal.

Det behövs ett nytt system för stöd till de politiska ungdomsförbunden på såväl riks- som landstings- och kommunnivå. Folkpartiet föreslår därför att de nuvarande bidragen på riksnivå ersätts med ett mandatbaserat bidragssystem med en grundnivå som lägsta belopp. Då flera ungdomsförbund i dag står utanför bidragssystemet är det angeläget att detta system införs omgående. Varje politiskt ungdomsförbund behöver en organisatorisk bas för att nå ut med information riktad till unga människor och för att ha möjlighet att ta sig an de erbjudanden som de får om skolinformation.

Ett mandatbaserat bidragssystem med en grundpott är mer rättvist och svårare att missbruka. Samtidigt ger det organisationerna möjlighet att planera sin verksamhet för längre perioder i taget då riksdagens mandatperioder som bekant är fyra år. Den administrativa kostnaden för Ungdomsstyrelsen, som är den myndighet som ska betala ut bidragen, borde rimligtvis kunna minska.

Det är i dialogen och mötena med skolelever och andra ungdomar som demokratis ideal måste förankras. Det är just detta ovärderliga demokratiarbete som motiverar de politiska ungdomsförbundens offentliga bidrag. Detta arbete måste uppmuntras och få rättvisa och långsiktiga förutsättningar.

Jag står bakom Folkpartiets samtliga reservationer men yrkar bifall till reservation nr 3.

Anf. 8 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag ska ge några bilder av hur vi kristdemokrater ser på ungdomspolitiken generellt och varför vi behöver en nationell ungdomspolitik. Sedan ska jag också gå in på Riksrevisionens styrelses framställning.

Fru talman! Att vara ung är att gå igenom en speciell fas i livet. Det är många vägval som ska göras som får stor betydelse för fortsättningen av livet. En del av de här vägvalen kan upplevas svåra och ångestladade, men för de allra flesta är det här en period i livet som är spännande, utmanande och fylld med framtidstro. I dag vet vi att väldigt många unga läser vidare. Fler än någonsin åker utomlands för att plugga eller för att bara resa runt och möta nya människor och nya kulturer.

Samtidigt vet vi också att det finns vissa gemensamma problem och utmaningar om vi tar ungdomar som grupp, även om jag inte är så intresserad av att klumpa ihop individer. Exempel på sådana utmaningar och bekymmer kan vara bostadsbrist. Man har en svagare ställning på arbetsmarknaden. I dag är det väldigt svårt att få jobb. Man har brist på pengar samt bekymmer med val och utbud av utbildningsplatser.

Fru talman! Det är mot den här bakgrunden som vi kristdemokrater ser det som motiverat att det finns en nationell ungdomspolitik som ska mynna ut i och bidra till att skapa en helhetsbild av ungdomars situation. Den ska också föreslå åtgärder för att öka medvetenheten och stärka ungdomars roll i samhället.

Under slutet av 80-talet och början av 90-talet utvecklades ungdomspolitiken. Vi kunde se en tydlig milstolpe i utvecklingen av en samlad ungdomspolitik under den borgerliga regeringen mellan 1991 och 1994. Ungdomsstyrelsen bildades och reglerna för bidrag till ungdomsorganisationerna blev mer målstyrda, nationella riktlinjer antogs, en utredning

om ungdomars levnadsvillkor tillsattes, en återkommande studie av ungdomars värderingar påbörjades och en samlad ungdomspolitisk proposition lades fram för riksdagen.

För oss kristdemokrater var det här ett viktigt och prioriterat arbete under vår tid i regeringen, och det är så i dag också i riksdagen.

Fru talman! När vi nu ska behandla Riksrevisionens styrelses framställning angående statsbidrag till ungdomsorganisationerna är det ett par områden som jag och Kristdemokraterna vill lyfta fram.

Med anledning av den debatt som varit och de uppgifter som under senare tid har framkommit, som handlar om fusk med medlemsantalet inom framför allt politiska ungdomsorganisationer, har kravet på att kunna kontrollera dessa uppgifter med all rätt stärkts runtom i samhället och även utifrån en politisk nivå. Det kan vi också se i Riksrevisionens styrelses framställning. Den fråga som då uppstår är: Hur möjligt är det att kontrollera detta med hänsyn till de gemensamma krav vi har på att inte kränka integriteten?

Riksrevisionens bedömning är att det är ytterst tveksamt om bestämmelserna om åsiktsfrihet i regeringsformen verkligen är ett hinder för att kontrollera dessa uppgifter. Samtidigt framhåller man att det råder en oklarhet om, och så fall hur, föreningsfriheten skulle påverka en sådan kontroll. En ökad klarhet skulle kunna uppnås genom att riksdagen tar ställning, till exempel i samband med en behandling av förslag till lagändringar. Vi kristdemokrater delar Riksrevisionens ståndpunkt.

Fru talman! Samtidigt är det naturligtvis av stor vikt, precis som tidigare talare har varit inne på, att varken integriteten för individen eller föreningen får kränkas. Men är det så att det inom vissa föreningar, vilket vi också vet att det finns anmälningar om, förekommer ett systematiskt arbete för att höja medlemsantalet för att erhålla mer bidrag måste det tydligt markeras att det är oetiskt, till och med brottsligt och helt oacceptabelt. Därmed är en översyn av tolkningen av regeringsformen av stor vikt.

Fru talman! Den andra punkten som jag vill ta upp rör frågan om generationsövergripande verksamhet. Det här är en fråga som vi kristdemokrater gång på gång har uppmärksammat riksdagen på. Sverige är i dag ett ålderssegregerat land. Det blir extra tydligt när vi gör jämförelser med andra länder där det är mer förekommande med umgänge över generationsgränserna. Vi kristdemokrater vill nå dit. Precis som det är viktigt att människor med olika etnisk bakgrund, olika social bakgrund och olika utbildningar möts, anser vi att det är viktigt att också människor i olika åldrar möts och umgås med varandra.

Men i dag har vi ett bidragssystem som inte stöder det här tänkesättet. I dag är det så, som vi känner till, att statligt stöd till ungdomsverksamhet i ideella föreningar enbart går till föreningar och organisationer där minst 60 % av medlemmarna är mellan 7 och 25 år. Vilket styrt system! Vilket byråkratiskt system!

Det här innebär i praktiken att den som är 20 år och spelar fiol i en orkester där 70 % av deltagarna är äldre än 25 år inte får ta del av det nationella stödet. Detta är ett stelbent synsätt som vi vill ändra på. Det motverkar i allra högsta grad precis de möten och de möjligheter till umgänge över generationsgränserna som vi vill se. Dessutom drabbar det här synsättet särskilt teater- och orkesterföreningar, för att inte tala om

trossamfund, som ofta har en generationsövergripande verksamhet. Det här har vi gång på gång påpekat i olika debatter i kammaren med ministrar och kolleger, och jag vill ta upp frågan i dag igen.

Det här är en fråga som vi tillsammans med den övriga alliansen tar upp i dagens betänkande. Regelverket för ekonomiskt stöd till barns och ungdomars kulturutövande måste ses över och förenklas just i syfte att underlätta för olika generationer så att verksamheter där unga är tillsammans med äldre ska kunna få del av det statliga stödet.

Fru talman! Jag står självfallet bakom de reservationer i betänkandet där vi kristdemokrater finns med, men jag nöjer mig med att här i kammaren yrka bifall till reservation 5 under punkt 3.

Anf. 9 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Det finns en del skön läsning i vårbudgeten som regeringen lämnade i tisdags. Där står bland annat: Det finns behov av att utveckla verksamheter och mötesplatser för ungdomar.

När jag läste det kändes det som en bekräftelse på att regeringen har lyssnat till vad Centerpartiet har sagt ända sedan 1998. Vi har sedan dess sagt, och säger även i dag, att tillgången till kultur, både som upplevelse och som eget skapande, är särskilt viktigt för barn och ungdomar. Barn och unga är ju framtidens kulturkonsumenter. Det är därför som vi de senaste åtta åren har haft extra pengar till ungdomsverksamhet och extra pengar till samlingslokaler, för att de unga ska ha tillgång till mötesplatser och resurser för att skapa verksamhet som de själva vill ha.

Därför säger jag i dag: Tack Socialdemokraterna och samarbetspartier för att ni antligen har förstått hur viktigt det är att de unga får möjlighet att utveckla sin kultur och sina aktiviteter och att de har lokaler att hålla till i.

Jag har följt utvecklingen av era ungdomspengar under några år, och jag kunde för några år sedan konstatera att ni avsatte 60 miljoner under en treårsperiod. I dag har ni slagit på stort med 80 miljoner under 2007 och 2008. Det kan ni få godkänt för – men inte mer. Ni har ändå en lång bit kvar tills ni når den nivå som vi i Centerpartiet har. Vi har, som ni vet, våra KUL-miljoner. Det är pengar som ska användas till kultur och olika verksamheter för unga, med unga och av unga i hela landet.

Då har jag några frågor till er. Hur har ni tänkt fördela pengarna? Hur stora krav kommer ni att lägga på redovisning och ansvarsutkrävande? Jag har inte sett att det står något om det i ”våpen”, men jag kanske kan få reda på det i dag.

Vi i Centerpartiet har tänkt på detta. Därför har vi sagt att Statens ungdomsråd och Statens kulturråd ska få i uppdrag att utreda i vilken mån nuvarande lagar och regler förhindrar stat och kommun att ge mindre bidrag till ungdomars kultur – och då med ett lägre krav på redovisning. I dag är allt så komplicerat när man ska försöka få pengar till något. Det ska skrivas, utredas, redovisas och utvärderas igen. Det blir stora problem för ungdomarna. Ungdomarna vill göra något *nu* med ganska små resurser. Det kan de ofta vara nöjda med. Vi bör därför bejaka det och bevilja pengar till verksamheter utan att kräva omfattande redovisningar. Ungdomar har idéer som de vill verkställa. Gör vi så kommer de att aktiveras i olika verksamheter. Det blir en positiv upplevelse för dem. De får möjlighet att göra just det de vill. Det vi anser är

aktiviteter passar i allmänhet inte dem. Vi vill alltså minska på byråkratin.

För att inte trötta ut er som lyssnar till hela debatten tänker jag inte repetera de frågor som mina allianskamrater redan så föredömligt har redovisat om alla olika punkter som vi har gemensamma reservationer till i betänkandet. Jag ställer mig självklart bakom alla reservationerna, men jag yrkar bifall bara till nr 4 under punkt 2. Jag vädjar till Socialdemokraterna att tänka över innehållet i den reservationen. Den handlar om att underlätta för unga medborgare att få pengar till de projekt och verksamheter som de vill genomföra genom att göra det enklare för dem att få ta del av de 80 miljoner som ni har föreslagit i vårpropositionen.

Anf. 10 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Det här är ett betänkande som tar upp Riksrevisionens styrelses framställning angående bidrag till ungdomsorganisationerna samt tre motioner som har väckts med anledning av den. Betänkandet tar också upp ytterligare 15 motionsyrkanden om ungdomsfrågor som har väckts under den allmänna motionstiden 2004 och 2005.

Jag börjar med Riksrevisionens styrelse och de områden där de föreslår åtgärder utifrån Riksrevisionens rapport. De är följande.

Styrelsen vill att riksdagen ska klargöra innebörden av regeringsformen när det gäller möjligheten att kontrollera organisationernas medlemsantal. Styrelsen vill att vi ska ge regeringen i uppdrag att utreda och pröva systemet för statsbidrag till ungdomsorganisationer och att regeringen ska ta initiativ till en översyn av sättet att finansiera statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Vad gäller klargörandet av regeringsformens innebörd har vi gett konstitutionsutskottet möjlighet att yttra sig i denna fråga. Utskottet säger i sitt svar att de grundläggande fri- och rättigheter som tillförsäkras medborgarna i 2 kap. regeringsformen inte får trädas för när. Utskottet säger också att i vad mån en genom lag föreskriven ordning för kontroll av statsbidraget är förenlig med gällande grundlag kan prövas av konstitutionsutskottet endast i samband med att ett förslag om en sådan ordning läggs fram för riksdagen. Vi i kulturutskottet har samma uppfattning som konstitutionsutskottet i frågan.

Vad gäller utredning och prövning av systemet för statsbidrag till ungdomsorganisationerna fick Ungdomsstyrelsen i regleringsbrevet för 2005 i uppdrag att följa upp konsekvenserna av det nya statsbidraget som började tillämpas 2004. Denna rapport kom i slutet av 2005. Den visade på en del brister som man hade uppmärksammat vid översynen.

Med anledning av Ungdomsstyrelsens rapport samt Riksrevisionens rapport har regeringen initierat en översyn av förordningen om statsbidrag till ungdomsorganisationerna. Den rör bland annat frågan om medlemsavgifter, definitioner av begrepp, till exempel lokalavdelning, och vid bedömning av bidrag från Ungdomsstyrelsen hänsyn till om man har fått andra bidrag. Dessa förslag kommer nu att skickas ut på remiss under våren för att regeringen sedan ska kunna göra eventuella förändringar i förordningen. Även Ungdomsstyrelsen själv har påbörjat ett stort förändringsarbete utifrån sin egen rapport och de brister som har uppmärksamats där.

Det finns ett antal motionsyrkanden som lyfter upp frågan om bidragsfördelningen till de politiska ungdomsförbunden. Folkpartiet vill att man ska genomföra ett mandatbaserat bidragssystem där man får bidrag utifrån fördelningen mellan partiernas mandat i riksdagen. Detta säger man är ett rättvist system. Jag ställer mig faktiskt frågan: Hur kan detta bli rättvist?

Vi fördelar bidraget för ungdomars egen organisering. Men med Folkpartiets förslag är det inte antal medlemmar eller nivå på aktiviteter som ska styra utan hur många mandat moderpartiet har fått i riksdagsvalet. Tänk er att det finns ett aktivt ungdomsförbund med massor av bra aktiviteter. Då ska förbundet få lägre bidrag om moderpartiet har fått ett lågt förtroende av folket.

Kan detta vara rättvist? Ska man inte få bidrag utifrån sin egen verksamhet och antal medlemmar? Vad blir signalen till de *politiska* ungdomsförbunden? De förväntas inte klara av de bidragssystem som de andra ungdomsorganisationerna har. Det förväntas att de fuskar. Nej, detta känns inte riktigt rätt. Det måste vara samma system för alla ungdomsorganisationer, och vi måste ställa samma krav.

Några motioner tar upp frågan om generationsövergripande verksamhet. Även denna fråga tar Ungdomsstyrelsen upp i sin rapport, men då handlar det om att man vill ändra i förordningen så att även de under sju år får räknas in i de 60 % av medlemsantalet som krävs för att få bidrag. I dag räknas endast gruppen 7–25 år. Detta missgynnar de organisationer som vänder sig till en stor grupp barn under sju år. Då är det risk att organisationen hamnar under de 60 % av medlemsantalet som krävs för att få bidrag. Även denna fråga ska regeringen titta närmare på.

I folkbildningspropositionen lyfter man också fram amatörkulturens situation, precis som bland andra Gunilla Tjernberg gör här i dag. Man menar att systemet är orättvist för amatörkulturens verksamheter – teaterföreningar och annat. I propositionen säger regeringen att man ska se över detta och göra en fördjupad analys av stödsystemet för amatörkulturen.

Utskottet tycker att det för närvarande inte finns anledning att se över systemet ytterligare vad gäller fördelningen till ungdomsorganisationerna. Nu behöver de förändringar som regeringen och Ungdomsstyrelsen har genomfört och kommer att genomföra få möjlighet att verka.

Riksrevisionens styrelse och en motion från Folkpartiet tar upp att statens bidrag till ungdomsorganisationer finansieras från två håll, dels med anslag över statsbudgeten, dels med överskott från AB Svenska Spel. Dessa hanteras i skilda processer, och man upplever att det är svårt att överblicka. Detta kommer man på Utbildnings- och kulturdepartementet att ge i uppdrag till en sakkunnig att se närmare på.

Ungdomars organisering i föreningslivet har utvecklats genom åren. Medlemsantalet har ökat. Det är viktigt att vi fördelar bidrag till ungdomars egen organisering, så att de kan genomföra en verksamhet som de själva bestämmer över.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet KrU22 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 11 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag ska ta upp frågan om den generationsövergripande verksamheten. Det är enormt viktigt att vi, förhoppningsvis, kunde komma ett steg längre i den frågan i dag. Ser Gunilla Carlsson problemen med det nuvarande systemet, där det krävs att minst 60 % av deltagarna ska vara mellan 7 och 25 år? Ser Gunilla Carlsson att det systemet missgynnar unga, särskilt i mindre organisationer och föreningar?

Det är ett system som missgynnar generationsövergripande verksamhet. Ser Gunilla det problemet?

Anf. 12 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Ja, vi är uppmärksamma på detta problem. Men samtidigt ställer jag mig frågande till att vi ska göra förändringar just när det gäller dessa bidrag som ska gå till ungdomsorganisationernas egen organisering. Jag tror däremot att vi kanske borde titta på statens hela stödsystem. Där kommer till exempel frågan om amatörkulturen upp, som jag också tog upp i mitt anförande. Den lyfter man fram i folkbildningspropositionen och säger att vi måste titta på om de organisationerna missgynnas i det system som nu finns.

Jag tycker att det är lite farligt om vi säger att vi ska ändra på systemet för att stödja ungdomars egen organisering. Tanken med dessa bidrag är ju att ungdomar själva ska kunna vara med i sina egna ungdomsförbund och i andra organisationer och styra över sin verksamhet. Då ställer vi krav på att 70 % av dem som deltar i verksamheten ska vara ungdomar.

Det finns ingen motsättning mellan detta och den generationsövergripande verksamheten. Det finns ungdomsförbund som jobbar tillsammans med moderförbundet. Du tar trossamfundet som ett exempel. Även där har man väl ungdomsförbund som man kan bedriva generationsövergripande verksamhet tillsammans med?

Anf. 13 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Svaret på den fråga jag ställde blir alltså nej. Gunilla Carlsson ser inte problemet. I sitt inlägg gav hon sig långt ut i tasselmarkerna utan att ge något svar på frågan. Jag ser en fara i det sätt hon resonerar på. Det är ett väldigt byråkratiskt synsätt. Utgångspunkten är hela tiden att det finns stora grupper, stora organisationer och ungdomsförbund.

Jag vill tala om den enskilda flicka eller pojke som spelar fiol i Västerbottens inland. Där är de fyra personer mellan 10 och 15 år. Sedan är det äldre personer med i orkestern, och man är fler äldre än yngre. Denna pojke eller flicka får inte del av stödet. Föreningen får inte räkna med denna enskilda yngre person som är med i orkestern. Här faller hela Gunilla Carlssons resonemang om att det ska vara lika och att ungdomarna själva ska bestämma. Denna enskilda flicka eller pojke kan inte ens vara med och få del av skattepengarna. Det är diskriminering, och det måste ni ta till er.

Ni måste se att det behövs en förändring här. Det byråkratiska systemet missgynnar många unga som i dag är engagerade i olika organisationer. Det är en brist att Gunilla Carlsson inte ser det utan bara ser det stora systemtänket. Det är faran i den här frågan. Stora system – nej tack!

Anf. 14 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Gunilla Tjernberg säger att jag inte förstår. Jag sade att jag förstår. Men det vi debatterar i dag är bidragen till ungdomsorganisationernas egen organisering. Det är viktigt att vi faktiskt värnar den delen. Därmed är inte sagt att jag inte ser det problem som du tar upp – det kan gälla orkestern, amatörteatergruppen och annat.

I folkbildningspropositionen tar man upp just denna fråga. Där säger regeringen att vi måste göra en översyn. Om denna grupp är missgynnad får vi titta på det ytterligare. Amatörkulturen får också statliga medel, som sedan fördelas ut. I studieförbunden jobbar man väldigt mycket lokalt med sådan verksamhet som du talar om.

Det stämmer inte att vi inte ser problemet. Jag tycker att du är orättvis när du säger det. Jag säger att vi ska titta på de här frågorna. Men det är viktigt att vi också värnar ungdomars rätt att organisera sig och att vi ställer krav på att det ska vara en majoritet av ungdomar i organisationerna och att de ska vara med och styra den verksamhet som genomförs. Generationsövergripande verksamhet kan man ha på många olika sätt.

Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Göran Persson sade att han skulle släppa loss ungdomarna i debatten i dag. Den åldersgränsen har väl de flesta av oss passerat med råge, men vi försöker ändå förstå dem. Just i dag passerar också Gunilla Carlsson gränsen för vad som kan kallas ungdom, för hon passerar 40.

Jag hade en fråga om detta med att utreda nuvarande lagar och regler. I vårt förslag har vi i Centerpartiet sagt att Statens ungdomsråd och Statens kulturråd bör kunna få utreda detta. Är Gunilla Carlsson beredd att låta de olika utredningar som finns jobba för att det ska skapas enklare regler när man ser över hur det fungerar i verkligheten? I dag krävs det mycket omfattande redovisningar och ansvarsutkrävanden för att man ska få ta del av pengar. Det kan skrämman den mest erfarne verksamhetsanordnare. Därför vill jag veta om Gunilla Carlsson är beredd att jobba för detta så att vi skapar enklare regler så att ungdomarna kan få snabba pengar utan att man kräver stora, djupa redovisningar efteråt.

Anf. 16 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det är precis som Birgitta säger. Det är viktigt att vi inte krånglar till detta med ett system som gör att det är nästan omöjligt att söka bidrag och annat. Men å andra sidan har vi i dag debatterat att det är för enkelt att få bidrag från Ungdomsstyrelsen, och ungdomsorganisationer har utpekats som fuskare. Det här är en balansgång.

Jag tycker också att man ska ha ett regelverk som inte skrämmer ungdomar från att söka medel, men det måste också finnas en god kontroll och uppföljning av det som man fördelar medel till.

Det var inget konkret svar till dig, Birgitta, men jag känner att det inte är så himla enkelt att svara ett rakt ja på en sådan fråga. Däremot tycker jag att det är viktigt att se till att inte krångla till det för mycket när ungdomar ska söka medel.

Anf. 17 BIRGITTA SELLEN (c) replik:

Fru talman! Det känns bra att Gunilla Carlsson säger att man inte ska krångla till det. Då ser jag ett litet ljus: Detta kommer att göras enklare och inte vara omöjligt för dem.

Jag tycker att detta med hur enkelt det är att få pengar från Ungdomsstyrelsen är en sanning med modifikation. Det är av erfarenhet jag säger det. Jag vet att vårt ungdomsförbund har sökt pengar och fått vänta och vänta ända upp till ett år innan de fått pengar. Då anser inte jag att det är enkelt att få pengar från Ungdomsstyrelsen. Helst bör man naturligtvis få det dagen efter – när man är ung vill man ju det – men det är praktiskt omöjligt.

Däremot blir jag lite oroad när Gunilla Carlsson talar om att vi ska ha en god kontroll och en ordentlig uppföljning. Då känns det som om de här kraven på ordentliga uppföljningar fortfarande finns kvar. Det vi har talat om handlar ju inte om stora pengar utan om de små bidragen som gör att man kan ordna någonting snabbt, kanske någon aktivitet – vi vet ju, eller försöker i alla fall veta, hur ungdomarna är, även om vi är gamla. Det är de bitarna som vi från Centerpartiet vill komma åt. Vi måste se till att vi kan göra det möjligt för dem att anordna saker utan att kräva enormt mycket efteråt.

Det finns möjligheter till det. Det finns kommuner som jobbar på det sättet där det fungerar förträffligt. De gör detta spontant. Varför skulle vi inte kunna utreda och se till att vi kan få det så i hela landet?

Anf. 18 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Birgitta där. Jag tänkte precis säga just det du avslutade med: Runtom i de olika kommunerna finns mycket av denna möjlighet att faktiskt söka pengar från kommunerna, från idrottsförvaltningar, kulturnämnder och allt vad det är. Det är alltså inte så att det inte finns möjligheter för ungdomar att snabbt, utan att behöva vänta i ett års tid, få medel till den verksamhet som man vill genomföra.

Sedan lyfter du upp Kulturrådet som en av de myndigheter som också snabbt skulle kunna fördela ut medel till ungdomsverksamheter. Jag får väl ta med mig den här frågan. Jag kan inte ge dig ett svar i dag. Jag tror dock också att det är jätteviktigt att ungdomar känner att har man en idé så ska man kunna söka pengar ganska fort och inte behöva vänta tills man har passerat ungdomsåren innan man får svar på om man faktiskt får medel. Nu tror jag inte att det ser så illa ut utan att detta faktiskt kommer ut ganska snabbt. Men jag tar med mig frågan, och så får vi titta närmare på hur det ser ut.

Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Mycket har redan sagts här. Alla partier här verkar vara överens om att vi inte ska ha något system som ens ska kunna liknas vid åsiktsregistrering. Ändå vill högerpartierna, minus Folkpartiet, att rege- ringsformens bestämmelser om åsiktsfrihet och föreningsfrihet ska ses över för att möjliggöra kontroll av ungdomsförbundens medlemsantal. Hur ska ni ha det?

I ett särskilt yttrande skriver Moderaterna och Folkpartiet att det är viktigt att det kan utformas ett bidragssystem som omöjligen kan miss-

brukas. Ett sådant system är givetvis en utopi. Visa mig ett enda exempel på ett bidragssystem som det är omöjligt att missbruka!

Därmed är det inte sagt att vi inte skulle anse att en kontroll är nödvändig. Här har som sagt Ungdomsstyrelsen initierat ett förändringsarbete där man har fastlagt nya föreskrifter för statsbidragen till ungdomsorganisationer som ska gälla från och med nästa år och som redovisas i betänkandet.

Bidragfusket har gått ut över hederliga ungdomsförbund, säger Lena Adelsohn Liljeroth. Jag vill upplysa henne om att alla ungdomsförbund har anklagats för bidragsfusk. Lokala företrädare för en rad förbund har också i medierna sagt att de har lämnat felaktiga uppgifter, så det där med hederligheten får nog Lena ta tillbaka.

Folkpartiet har ett annat förslag, nämligen ett mandatbaserat bidragssystem. Ett sådant system skulle troligtvis innebära en rejäl förstärkning av inkomsterna till Folkpartiets eget ungdomsförbund. Ett mandatbaserat bidragssystem kan lätt bli ett sätt att flytta pengar från rörelser med stöd och aktiva medlemmar till förbund som inte har det. Att exempelvis Folkpartiet fått många röster i valet efter en valkampanj som fokuserat på att invandrare måste avlägga prov i svenska för att få svenskt medborgarskap säger ju ingalunda något om hur aktiva medlemmarna i ett ungdomsförbund är.

Vi diskuterar gärna förändringar i bidragssystemen, men då ser vi hellre att man ger stöd efter faktisk aktivitet och inte efter pappersmedlemmar eller hur många parlamentariker moderpartiet har. Poängen med stödet till ungdomsorganisationer är att stödja ungdomars självständiga organisering och verksamhet. Det är inte för att de ska verka som megafoner för respektive moderparti som de ska ha statligt stöd. Vi i Vänsterpartiet kommer därför att verka för deras fortsatta självständighet.

Fru talman! En annan fråga som har varit uppe är den generationsövergripande verksamheten. Vi har tidigare motionerat och begärt en undersökning av hur bidragsreglerna ska kunna göras om för möten över generationsgränserna inom kulturverksamhet och hur sådana ska främjas. Vi har inte i utskottet reserverat oss för vår motion, men vi vill påpeka att detta är en fråga som vi har drivit i arbetet med folkbildningspropositionen – och den lyfts även fram där – som vi ska behandla senare i vår.

Därmed vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 20 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Högerpartierna, sade Rossana Dinamarca. Jag förstod att jag skulle räkna mig dit, liksom Folkpartiet. Det handlade om hederligheten och om mycket annat. Jag ska försöka ta de punkter du var inne på, Rossana.

Bland annat gällde det detta med regeringsformen. Det är väl inget särskilt konstigt med att man vill se över systemet och samtidigt se till att man inte är inne och tafsar på grundlagsrättigheterna. Det tycker jag inte är så särskilt märkvärdigt.

När det handlar om Ungdomsstyrelsen får man väl i så fall räkna in också dem i den så kallade högerburen. De har ju själva i sitt eget pressmeddelande föreslagit stora förändringar på ett 40-tal punkter. Bland annat ingår att utreda om det offentliga bör få rätt att kontrollera organi-

sationernas medlemsregister. Detta har hittills ansetts stå i strid med regeringsformen. Nu vill man faktiskt göra det också. Jag tycker inte att det är särskilt märkligt att vi också ansluter oss till de synpunkter som har kommit fram i Riksrevisionens kontroll, för det gör uppenbarligen även Ungdomsstyrelsen.

Då kan man fråga sig: Är det vettigt att det är Ungdomsstyrelsen själv som utreder vad man har gjort för fel? Det kanske ska vara en utomstående utredare. Det är det som vi också har tagit upp.

Sedan är det klart att det förekommer fusk. Jag vill minnas att Ung Vänster, som är Rossana Dinamarcas eget ungdomsförbund, är en av de värsta syndarna. Ungdomsstyrelsen har också givit en hel del pengar till extrema vänsterrörelser som förespråkar våld. Nog finns det alltså anledning att se över efter vilka kriterier som Ungdomsstyrelsen beviljar bidrag.

Anf. 21 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga i talarstolen: Hur vill ni ha det? Ni vill ha en översyn av detta, men samtidigt ska det inte inkräkta. Vad är det ni vill?

Vad Ungdomsstyrelsen gör är att fråga: På vilket sätt kan ni säkerställa att det är så här? De har inte sagt att de ska begära ut medlemsregister på folk i de olika förbunden.

Men det jag försökte inringa i min fråga till dig är: Hur vill ni ha det? Folkpartiet har ett annat förslag. Hur vill *ni* ha det?

Anf. 22 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Om Rossana Dinamarca hade läst betänkandet eller motionen hade hon sett att det framgår där.

Vi har en annan uppfattning än Folkpartiet när det handlar om mandatfördelningen. Det är alldeles riktigt. Jag kan instämma i en del av de synpunkter som du själv förde fram i talarstolen, där det handlade om svagheterna i just det systemet, även om jag förstår att det skulle innebära en del förenklingar om man delar ut pengar på det sättet. Men jag tror ändå inte på det systemet. Det gör vi inte inom Moderaterna eller Muf heller.

Hur vill vi ha det? var frågan. Vi tycker att de punkter som Riksrevisionen har tagit upp är bra. Dem har vänstermajoriteten avstyrkt. Vi tycker att man ska följa dem men att man ska vara väldigt aktsam – det ansåg man också från konstitutionsutskottets sida – när det handlar om de grundläggande fri- och rättigheterna. Så vill vi ha det, och det framgår också väldigt tydligt i betänkandet.

Anf. 23 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! När konstitutionsutskottet uttalar sig för att man ska vara aktsam är det också skälet till att konstitutionsutskottet har sagt nej till detta, och det är också skälet till att kulturutskottet säger nej till det här. Vi anser att man i dag har tagit sig i kragen från Ungdomsstyrelsens sida. Ungdomsstyrelsen ska inte, som jag kan uppleva att man har gjort, följa med mediedrevet.

Som jag sade i mitt anförande förut har samtliga ungdomsförbund på ett eller annat sätt erkänt att man inte har varit helt hederlig i de här frå-

gorna. Att Ungdomsstyrelsen bara valde att undersöka SSU och Ung Vänster beklagar jag, för jag tycker att det hade varit bra att göra en total översyn av hur det ser ut hos alla ungdomsförbunden.

Anf. 24 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Jag hade begärt ordet för att tala lite grann om internationellt ungdomsarbete, där jag har varit inblandad i en av flera motioner. Men jag måste först säga att jag reagerar när Rossana Dinamarca försöker göra gällande att Folkpartiets förslag, att man ska ge de politiska ungdomsförbunden stöd efter mandat, skulle vara för att gynna Folkpartiet. Visserligen hoppas vi på att göra bra val även i framtiden, men förslaget innebär att åtminstone två partier i dagsläget skulle få betydligt större stöd än vad Folkpartiets ungdomsförbund skulle få.

Ursäkta att jag säger det, men om man tillhör ett av de förbund som har beslagits med att vara bland de värsta fuskarna kanske man inte ska beskylla andra för att ha egoistiska avsikter. Bakgrunden till det här förslaget är ju att de ungdomar som ska bära upp vår demokrati i framtiden inte ska vänja sig vid att fuska för att få statens pengar.

Det är inte sant att alla ungdomsförbund är lika goda kålsupare i det här avseendet. Folkpartiets ungdomsförbund har, såvitt jag vet, inte beslagits med något fusk över huvud taget medan Vänsterns ungdomsförbund har varit en av de värsta fuskarna. Ta det lite lugnt med att beskylla andra för att vara egoistiska när vi kommer med förslag som skulle vara opartiska och faktiskt omöjliggöra fusk även för Vänsterns ungdomsförbund.

Efter denna reaktion vill jag, fru talman, peka på att internationellt ungdomsarbete är viktigt, och det är viktigt för att ungdomar ska få en vidare syn på världen. Därför är det också angeläget att staten ger stöd och garantier när man försöker ordna stora internationella ungdomsevenemang. Det som vi nämner i två motioner från flera olika partier är scoutrörelsens så kallade World Jamboree i Kristianstad 2011, där 35 000 ungdomar ska samlas.

Det säger sig självt att det betyder stora ekonomiska risker att ordna en sådan här internationell sammankomst. Vi tycker att man borde utreda statens möjlighet att ha en beredskap, att ställa upp och garantera så att det kan ordnas sådana här stora internationella ungdomsarrangemang. Framför allt från många fattigare länder är det svårt att över huvud taget få deltagare om man inte kan vara säker på stöd. Man kan inte ta avgifter som finansierar sådana här stora evenemang.

Nu säger majoriteten att man ska ge särskild prioritet åt ungdomar som har begränsade möjligheter att få internationella erfarenheter, att ungdomar är en viktig resurs i det internationella utvecklingssamarbetet och att deras roll bör stärkas. Det låter ju bra. Därför skulle jag vilja fråga företrädare för utskottsmajoriteten om de inte håller med om att det är viktigt att skapa former för att stödja sådana här stora internationella ungdomsarrangemang åtminstone med garantier.

Jag tycker att utskottet borde ha ställt sig bakom reservation nr 7. Men det kan vara lika bra om utskottsmajoriteten gör ett uttalande och säger att det är viktigt att man har en sådan här beredskap, antingen med stora bidrag eller med garantier som gör att de svenska organisationer

som ordnar sådana här ungdomsarrangemang som till exempel World Scout Jamboree inte behöver ta väldigt stora risker.

Prot. 2005/06:107
20 april

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

*Statsbidrag till
ungdoms-
organisationer*

11 § Kärnsäkerhet och strålskydd

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU21
Kärnsäkerhet och strålskydd (prop. 2005/06:76).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

12 § Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06: AU6
Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet.

*Diskrimineringsfrågor
och vissa frågor
om jämställdhet*

Anf. 25 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! I det här betänkandet behandlas motioner som rör både diskriminering och jämställdhet. Alla motioner föreslås i vanlig ordning bli avslagna. När det gäller frågorna om diskriminering hänvisar man från majoritetens sida till Diskrimineringskommitténs nyss lämnade slutbetänkande, och när det gäller jämställdhet hänvisar man till en proposition som precis håller på att behandlas i arbetsmarknadsutskottet. Att man inte kunde avvakta med de här jämställdhetsmotionerna och behandla dem tillsammans med den avlämnade propositionen är något som väl allra bäst förstås av någon annan. Jag har svårt att förstå denna tingens ordning men får väl tro att det ligger någon sorts högre vetenskap i detta.

Nåväl, med det kunde man lockas att avstå från att diskutera de förslag som ändå förs fram i motionerna, men jag tänkte i alla fall kommentera de här områdena något. Vad gäller jämställdhet ser jag dessutom fram mot ytterligare en diskussion och debatt om ett par veckor här i kammaren.

Under lång tid har Moderaterna och även andra partier haft synpunkter på de olika ombudsmännen och de olika lagstiftningar som gäller. Vi menar att all diskriminering, oavsett motiv, är avskyvärd. Men steg för steg har lagstiftningen blivit alltmer komplicerad, oöverskådlig och svårtolkad. Som vi ser det har det inte funnits någon sorts hållbara motiv för att dela upp diskrimineringslagstiftningen i olika grupper, som det nu är, och på så vis också märka ut människor beroende på vilka grunder de har blivit diskriminerade på.

All diskriminering både kan och ska behandlas på samma sätt av lagstiftaren. Därför ska en sammanhållen, tydlig och enhetlig diskrimine-

ringslagstiftning införs, menar vi. Vi är därför positiva till Diskrimineringsutredningens förslag om att slå samman de fyra ombudsmännen till en enda myndighet, Ombudsmannen mot diskriminering. I och med det sänder man en tydlig signal till alla berörda att diskriminering, vad den än kan hänföras till, ses som precis lika allvarlig från lagstiftarens sida. Med en sådan lag skulle man också tydliggöra att diskriminering inte kan accepteras. Det skulle också vara, tycker vi, ett vassare redskap i kampen mot diskriminering.

Förutom det bidrar en sammanhållen lagstiftning till att det blir enklare, inte minst för de mindre företagen, att både förstå och efterleva diskrimineringslagstiftningen. Detta föreslår Diskrimineringsutredningen. Alliansens partier ställer sig bakom det förslaget. Det är synd, fru talman, att vänsterkartellen i utskottet inte vågar sätta ned foten i frågan utan väljer att passa. Man hänvisar till pågående arbete. Ett tydligt besked från arbetsmarknadsutskottet skulle kanske ha varit en god vägvisare till dem som har att bereda frågan.

I betänkandet tas också frågan om etnisk diskriminering upp, men också där passar man från vänsterkartellen. Det finns flera motioner som föreslår ett införande av anonymiserade anställningsförfaranden, att avidentifiera ansökningshandlingar, men man väljer att inte här och nu ta ställning.

En tidigare riksdagsledamot som jag träffade i dag berättade för mig att han alldeles nyligen har mött en person som kommer från Vitryssland. Han har motsvarande fil.mag. från Ukraina, han har två examina i Sverige, han talar två slaviska språk, engelska och tyska förutom svenska – han är en finansanalytiker som inte kommer intill. Vi har alla träffat någon med ett precis likadant öde. Nog är möjligheten för honom och för andra att komma fram till anställningsintervjustadiet mycket större och mer trolig med avidentifierade handlingar! Det är trist att det är så, men det är dumt och onödigt att blunda för att det faktiskt förekommer etnisk bortsortering på arbetsmarknaden. Bättre då att försöka göra något åt saken än att fortsätta passa.

Fru talman! Det finns motioner i betänkandet som också tar upp frågan om positiv särbehandling. Det gör Diskrimineringskommittén också. Där föreslås att positiv särbehandling på grund av etnicitet och kön ska vara tillåten i arbetslivet. Moderaterna motsätter sig det. Vi menar att det inte har räckt med de åtgärder som hittills har vidtagits, men vi är av den bestämda uppfattningen att de problem som en positiv särbehandling skulle medföra är så stora och skulle skapa så stor rättsosäkerhet att de inte på något sätt uppvägs av de fördelar som Diskrimineringskommittén pratar om.

Det räcker med att peka på att positiv särbehandling alltid är diskriminering. Att positivt särbehandla någon innebär att man missgynnar en annan. Då saknas lika skydd för individer, och vi är tillbaka på ruta ett – inte för den som blev positivt särbehandlad, men för den som fick stå tillbaka.

Fru talman! Sverige är på många sätt ett bra land att leva i för både män och kvinnor. Att vi har en utbyggd barnomsorg och en skola som fungerar, även om den inte gör det för alla, bidrar till att minska skillnaderna mellan män och kvinnor. Att män och kvinnor inte heller sambe-skattas har varit centralt för att kvinnor arbetar i större utsträckning än i

många andra länder. Däremot är det tydligt att det kvarstår allvarliga jämställdhetsproblem i Sverige. Kvinnor tjänar mindre än män, arbetar mindre och i större utsträckning i yrken med lägre löner. Kvinnor äger mindre än män. Kvinnor äger bara en femtedel av företagen, och en genomsnittlig kvinna i förvärsaktiv ålder äger ungefär hälften av vad motsvarande man gör.

Andelen kvinnliga företagare med anställda har minskat drastiskt de senaste tio åren. Mellan 1994 och 2004 sjönk den med 17 %, och Sverige ligger nu på en inte alls smickrande 23:e plats av 25 möjliga i EU i fråga om kvinnliga företagare. Kvinnor har i Sverige mindre makt och resurser än män. Kvinnor är underrepresenterade som chefer och i andra ledande befattningar. Kvinnor får ofta sämre sjukvård och är oftare sjukskrivna. Kvinnor är också dubbelt så mycket sjukskrivna som män. I dag är det kvinnor som står för två tredjedelar av alla sjukskrivningsdagar och som är överrepresenterade bland de förtidspensionerade. Hela 64 % av kvinnors diagnoser rör stressrelaterade besvär, utbrändhet eller värk i rörelseorganen.

Det är kvinnor som drabbas av det ökade våldet. Våldtäkterna ökade 2005 med 32 %. Kvinnor känner sig ofta otrygga och rädda för att gå ut ensamma på kvällar och nätter, detta trots att vi vet att merparten av våldet mot kvinnor begås i det egna hemmet av en närstående man eller kvinna. Men vad hjälper den kunskapen den kvinna som lever i ett tryggt förhållande men med upprepade våldsbrott i sin nära omgivning?

Det är ingen underdrift att säga att regeringen har misslyckats med jämställdhetspolitiken. Finansdepartementets bilaga om fördelningen mellan män och kvinnor som publicerades i budgetpropositionen i höstas visar på omfattningen av detta misslyckande. Där kan man läsa att kvinnor utför påtagligt mer av hemarbetet än män och arbetar mer halvtid och deltid än män. Sysselsättningen är lägre bland kvinnor. Arbetsmarknaden är starkt könsuppdelad. I kommun- och landstingssektor är det kvinnorna som utgör 80 % av de anställda medan 80 % av männen finns i den privata sektorn. Kvinnor tjänar mindre än män, som jag sade. Kvinnor har i genomsnitt löneinkomster på 158 000 om året medan männen i snitt tjänar 238 000. Bara hälften så många kvinnor som män har inkomster från företagande.

När vi då läser utskottsbetänkandet på s. 31 kan vi se vad FN:s kommitté mot diskriminering har att säga om vårt land. Där har man uttryckt oro över att lönegapet mellan kvinnor och män i Sverige inte har minskat under de senaste tio åren. Man uppmanar regeringen att anta handlingsplaner och vidta aktiva åtgärder för att bekämpa lönediskriminering av kvinnor.

Den socialdemokratiska regeringen och stödpartierna har haft tolv år på sig att åstadkomma den jämställdhet de säger sig värna om, men i stället har klyftorna ökat.

Fru talman! En av de viktigaste jämställdhetsåtgärderna är att bryta upp monopolen inom kommuner och landsting för nya idéer och kvinnliga företagare. Att majoriteten fortfarande håller fast vid gamla skrivningar om att konkurrensutsättningar inte är den givna lösningen eller att JämO har fått ökning av sitt anslag gör i alla fall mig ganska uppgiven.

Ökad konkurrensutsättning inom kvinnors expertområden, verksamheter som äldreomsorg och sjukvård, skulle kunna utveckla den tradit-

ionellt kvinnliga arbetsmarknaden. Att öppna upp de offentligt finansierade välfärdstjänsterna för en riktig, reell konkurrens och privat företagande hos de kvinnor som är verksamma där, det är att ta till vara den tillväxtpotential som finns.

Vi moderater vill öka möjligheten för kvinnor att göra lönekarriär och bryta den manliga dominansen inom företaget. Fler kvinnor borde få chansen att utvecklas inom sina yrken och ta sig uppåt på karriär- och lönestegen. Det skulle också innebära fler kvinnliga förebilder inom sektorer som tidigare varit förbehållna männen och på lång sikt också bidra till en rejäl, riktig och hållbar jämställdhet.

I dag är mer än hälften av Sveriges yrkesarbetande kvinnor hänvisade till den offentliga sektorn som arbetsgivare och saknar i praktiken tillgång till en fri arbetsmarknad. Det som, paradoxalt nog, var tänkt att underlätta för kvinnor har blivit en kvinnofälla.

Vi ser ett större behov av vård- och omsorgstjänster i framtiden. Att efterfrågan på en tjänst ökar brukar innebära att lönerna ökar, om konkurrensen fungerar på arbetsmarknaden. Men eftersom det är så att kvinnor i hög grad jobbar i offentlig sektor med bristfällig konkurrens eller ingen konkurrens alls blir det inte samma effekt. Därför är det självklart att det bör ges möjligheter för mer konkurrens på området.

Att vi också föreslår en skattesänkning för införande av hushållsnära tjänster behöver jag knappast tala om, herr talman. Det gör vi självklart – allt för att underlätta för kvinnor.

Herr talman! I detta betänkande har Moderaterna ett flertal reservationer, men för tids vinnandes skull nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 5.

Anf. 26 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Jag kommer i mitt anförande att ta upp de delar av betänkandet som handlar om diskrimineringsfrågor, och lite senare kommer min partikollega Tina Acketoft att komma tillbaka till de frågor som handlar om jämställdhetspolitik, och jämställdhetslagstiftningen specifikt.

Diskriminering är ett ord som ibland lever sitt eget liv. Ibland hör man det användas lite slarvigt, som att man säger att man är diskriminerad när man inte blir tagen på allvar eller när den som inte får igenom sin vilja tycker att det är diskriminerande. Jag tycker att det är väldigt viktigt att slå fast att diskriminering är någonting mycket allvarligare än så.

Diskriminering handlar om de situationer när människor förnekas rätten att bli bemött för den man är och i stället bemöts, sorteras, utifrån andras föreställningar om grupper, om kategorier och om normer som gör att man sorterar människor i dem som är innanför och dem som är utanför.

Diskriminering hänger väldigt mycket ihop med vilka dolda värderingar som finns i vårt samhälle, om vad som är normen och vad som faller utanför normen, vilka som är innanför och vilka som är utanför, vilka som har makten och vilka som kanske kan få tillträde till den men på villkor att de som har makten delar med sig.

Därför handlar väldigt mycket av diskrimineringsfrågorna i grunden om att synliggöra de osynliga hierarkierna, som jag tror att vi alla bär med oss på ett eller annat sätt. Diskrimineringen beror på värderingar i

samhället, men de värderingarna finns inte utanför människor. De finns och de syns i det dagliga mötet mellan människor. Det är där som diskrimineringen tar sig uttryck.

Det visas till exempel i att människor med höga utbildningar från länder som ligger långt bort från Sverige inte får sin kompetens tagen på allvar, medan man tar för givet att en person som kanske har en lägre utbildning i Sverige har en kompetens som ska tas mer på allvar.

Det visas genom de normer för vilka meriter och vilken kompetens som gäller när det verkligen är allvar och som gör att det fortfarande är en förkrossande övervikt män som rekryteras till vissa ledande uppdrag.

De här normerna syns när det visar sig att funktionshindrade blir bortsorterade både från arbetslivet och från andra delar av samhällslivet, därför att omgivningen tar för givet att de inte behöver tas på allvar på samma sätt som andra människor.

Att motarbeta diskriminering och vara kompromisslös i kampen mot diskriminering är att försvara alla människors lika rättigheter. Det är just för att den rätten inte ska bli den starkes rätt eller rätten för den som redan är innanför som vi behöver en stark och fungerande diskrimineringslagstiftning.

Jag är glad över att vi i kammaren i dag är rätt så överens om att Sverige behöver en diskrimineringslagstiftning och att vi behöver ett lagskydd som gör att individen har rätt att få upprättelse när man blir utsatt för diskriminering.

Det är tyvärr inte speciellt länge sedan den grundfrågan var ganska kontroversiell också i den här kammaren. När jämställdhetslagen drevs igenom och när Jämställdhetsombudsmannen tillkom var det långt ifrån okontroversiellt. Tvärtom var det resultatet av en hård politisk strid som gjorde att det kunde bli verklighet under de borgerliga regeringsåren på 70-talet. De kommande reformerna på 80- och 90-talen var inte heller okontroversiella.

Många av de frågor som tas upp i det här betänkandet gäller frågor där alla har väntat på Diskrimineringskommitténs betänkande. Diskrimineringskommittén fick för nästan fyra år sedan, om jag räknar rätt, i uppdrag att göra den samlade översyn av diskrimineringslagarna som vi alla har väntat på och alla har efterlyst.

I likhet med den föregående talaren tycker jag att det är väldigt synd att utskottets majoritet avstår från tillfället att göra vissa tydliga ställningstaganden om de principer som vi vill att det här arbetet nu ska leda vidare till. Vi behöver till exempel antligen bli kvitt dagens lapptäcke av diskrimineringslagar som inte är samordnade, och vi behöver en stark, sammanhållen och gemensam diskrimineringslag för alla diskrimineringsgrunder.

Jag tycker också att det hade varit bra om riksdagen hade tagit tillfället att säga att vi också behöver en gemensam ombudsman mot diskriminering, just för att se till att all diskriminering behandlas som ett sammanhållet problem och den enskilde också får lättare att veta vart han ska vända sig.

Diskrimineringskommitténs förslag innehåller saker som Folkpartiet välkomnar, men också saker som Folkpartiet är starkt kritiskt till. En sak som vi välkomnar är till exempel att man i sitt förslag breddar diskrimineringslagstiftningen till att också omfatta könsidentitet och ålder. Det

hade varit välkommet om vi i dag också hade kunnat få ett ställningstagande från kammaren i de frågorna, men vi får anledning att återkomma där också.

Ändå vill jag passa på tillfället att säga att jag inte tror att vi ska nöja oss med de frågor som nu har hamnat i Diskrimineringskommitténs betänkande och som Regeringskansliet, och den regering som sitter efter valet, sedan får gripa sig an och jobba vidare med.

Menar vi allvar med att bryta med de dolda hierarkierna och försvara människors lika rättigheter på alla samhällsområden måste vi också titta på annan lagstiftning, som inte ligger på vårt utskotts bord. Om talman tillåter vill jag passa på tillfället att säga att vi också har diskrimineringslagstiftning inom till exempel det straffrättsliga området. Där har Folkpartiet begärt en översyn av de regler som handlar om etnisk diskriminering och de speciella åtalsbestämmelser som gäller vid förolämpning och förtal med anspelning på etnicitet eller homosexualitet, för att ta några exempel.

Likadant skulle man behöva stärka det konstitutionella diskrimineringskyddet, som förbjuder viss form av diskriminerande lagstiftning, men inte all form av diskriminerande lagstiftning. Det får vi återkomma till i annat sammanhang.

Det finns, som sagt, några frågor där det är viktigt att vi borde kunna komma vidare. Jag tycker, i likhet med föregående talare, att det är viktigt att vi ser till att en verksamhet med anonyma ansökningshandlingar blir verklighet så fort som möjligt. Jag tror att det är viktigt att se till att stat och kommun där går före och också erbjuder privata arbetsgivare de redskap som de behöver för att kunna använda dem i sin verksamhet, om privata arbetsgivare också vill delta i den här försöksverksamheten.

Jag tror att det är ett sätt, som är väl värt att pröva, för att se till att människor blir bemötta inte på grund av vad de heter, varifrån de kommer eller vilken ålder de har utan på grund av vilken kompetens de kan erbjuda och vilka meriter de har.

Just därför tycker jag att det är så extremt olyckligt att vi fortfarande har en debatt som handlar om att vi dessutom ska införa raka motsatsen till lika behandling, nämligen en positiv diskriminering, eller en positiv kvotering, som tas upp i en reservation från Miljöpartiet.

Vad man än vill kalla det handlar positiv särbehandling, eller rentav kvotering som det talas om här, om raka motsatsen till lika behandling. Det handlar om att sortera människor utifrån kategorier. Jag tror att det inte bara vore djupt olyckligt utan direkt skadligt för det fortsatta arbetet mot diskriminering om vi slog in på den vägen.

Jag är också väldigt förvånad över de resonemang som förs om att Sverige kan luta sig mot erfarenheterna från andra länder. Jag hoppas att vi får tillfälle att komma tillbaka till det i den kommande debatten. Jag är djupt förvånad och beklagar att den debatten fortfarande pågår.

Jag vill för tids vinnande, herr talman, inte yrka bifall till någon av de reservationer som Folkpartiet står bakom i det här avsnittet, men jag står givetvis bakom alla reservationerna.

Anf. 27 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 19 och 27. Jag nöjer mig med att yrka bifall till dem, och det är också de två

jag kommer att beröra i mitt anförande, men först några ord om Diskrimineringskommitténs betänkande som ju är klart sedan tidigare.

Redan 1999, eller om det var på senhösten 1998, när vi antog en del nya lagar på diskrimineringsområdet medverkade vi kristdemokrater till skrivningar i arbetsmarknadsutskottet om att få en mer sammanhållen lagstiftning och samordning av myndigheterna. Redan då skrevs det in sådana uppdrag till regeringen. Det dröjde några år innan regeringen lyckades få fram direktiv till denna utredning. Det dröjde ännu fler år för utredningen att jobba. Den har nu kommit fram med ett imponerande, åtminstone till antalet sidor, betänkande.

Vi har sju lagar. Det är också intressant. Medan kommittén har arbetat har ett antal lagar tillförts. Vi har fyra myndigheter som ska jobba med de här sakerna. Diskrimineringskommittén skriver själv att det är svårt att överblicka alla lagar, och det är ett lapptäcke av lagar. Det är ett problem för dem som ska använda sig av lagstiftningen, både för företag, arbetsgivare, fackliga organisationer och självklart för enskilda människor. Det är alltså bra att det här betänkandet har kommit, och det är över lag bra tankar och förslag. Vi får nu avvakta remissbehandling och behandling i Regeringskansliet innan vi får ett slutligt förslag.

Det är också viktigt, tycker jag, att slå fast att vi behöver en tydlig lagstiftning som garanterar mänskliga rättigheter. Skydd mot diskriminering är en sådan mänsklig rättighet. Vi har stora problem. Det vet vi. Medan människor med invandrarbakgrund har en förvärvsfrekvens på drygt 60 % ligger den på nära 80 % för svenskar, och man tjänar ett par tusen kronor lägre i månaden i genomsnitt. Särskilt ser vi hur mycket svårare människor som är relativt nyanlända har att komma in på arbetsmarknaden.

Vad beror då den här diskrimineringen på? Självklart finns det inslag av ren rasism även i det svenska samhället, men det är kanske inte det stora allomfattande problemet, även om det är ett allvarligt problem där det förekommer. Det handlar mycket om det extrema normalitetstänkande som finns i vårt land. Och det handlar om arbetslivets utformning.

Normalitetstänkandet handlar om attityder och värderingar hos enskilda människor. Det handlar om arbetsgivare som ska sortera ansökningshandlingar och som hellre väljer den som uppfattas passa in i sammanhanget och som inte avviker. Det handlar om den som ska bevilja lån på banken och utifrån samma faktamaterial väljer att säga nej till låneansökan från Karim men ja till Sven-Eriks låneansökan. Det handlar helt enkelt om hur vi värderar vad som är normalt och passande i sammanhanget och ordet kompetens som vi ofta lägger in mycket subjektiva värderingar i.

Det här tror jag måste brytas. Det handlar om enskilda personers aktiva handlingar i varje valsituation, men det handlar självklart också om hur vi jobbar med detta på ett större plan.

Det handlar om kunskap om de här sakerna. Vi ska komma ihåg att vi i arbetslivet förlitar oss helt och hållet på relationen arbetsgivare och fackliga organisationer. Problemet ligger ofta i att normalitetstänkandet präglar både facket och arbetsgivaren. De enskilda kan plötsligt stå utan någon som talar för deras räkning.

Det leder oss till en annan sak. Det är att vårt rättsskydd är uppbyggt på att tvister i arbetslivet ska facket ta hand om, och det ska vara en fråga

för Arbetsdomstolen. Den enskilde som vill driva en egen process har oftast inte i normala fall rättsskyddsförsäkringar som passar in och ett rättsskydd som gör att man kan driva sina mål. Det är ofta så att om man inte har facket med sig i sitt mål är man förlorad på förhand. Och Arbetsdomstolen har representanter som är partssammansatta och som kanske mer är fostrade i att tänka utifrån befintliga strukturer. En ny typ av arbetstvister får inte riktigt plats här. Vi kristdemokrater tror inte att lösningen är att flytta bort målen från Arbetsdomstolen, däremot, ungefär som Diskrimineringskommittén har tänkt, att ändra på sammansättningen i den här typen av mål.

Men det handlar också om hur vi får arbetslivet enklare för människor som kanske inte har de svenska traditionella förkunskaperna att komma in i arbetslivet. Det handlar om den som vill starta eget företag som möts av krångel som är jobbigt för en infödd svensk men som självklart är ännu värre för en människa som inte har de perfekta språkkunskaperna eller kan det svenska systemet. Ju mer regler och ju mer krångel i den svenska apparaten desto svårare är det självklart för en människa som inte har lärt sig detta från barnsben.

Det handlar om möjligheten att komma in i arbetslivet genom att få de enkla jobben från början för att komma in och bevisa sin kompetens och sin goda inställning och därmed få andra typer jobb. Här går vi faktiskt i motsatt riktning i Sverige. Vi krånglar till det ytterligare för människor att komma in på arbetsmarknaden. Vi diskuterar en lagstiftning om hur vi ska krångla till det ytterligare för människor att komma in på visstidsanställningar och säsonganställningar. Vi gör det svårare för företag att anställa människor i turismbranschen och restaurangbranschen och den typen av jobb där många människor, inte minst med invandrarbakgrund, får sina första jobb. Vi väntar på förslag om lag om rätt till heltid som ytterligare gör det svårt för många att få in en fot på arbetsmarknaden. Och vi har medfinansieringslagstiftning i sjukförsäkringen som gör att arbetsgivaren blir mer och mer noggrann och väljer allt säkrare kort när man ska anställa. Det slår bland annat mot människor som har en kortare bakgrund i vårt land.

På punkt efter punkt går vi alltså i fel riktning när det gäller att öppna upp och underlätta för inträdet. Det bidrar till det som vi ser i statistiken, att människor med invandrarbakgrund tjänar mindre pengar, har lägre förvärvsfrekvens, lever mer på socialbidrag och hamnar i utanförskap. På den punkten händer det, som sagt var, ganska lite från regeringens sida. Det finns ett antal andra områden där man gör insatser, är på väg eller utreder och som man kan hoppas leder till goda resultat. Men i de grundläggande frågorna finns det oerhört mycket kvar att göra.

Herr talman! Får jag också nämna några ord om jämställdhetsfrågorna som finns i det här. Vi väntar, som sagt var, på ett annat betänkande som handlar om jämställdhetspolitikens mål. Det kommer om några veckor att diskuteras i den här kammaren. Men det som finns upptaget i det här betänkandet handlar mycket om hur vi ska få ett arbetsliv som bättre fungerar ihop med jämställdhet, familjeliv och föräldraskap.

Det är en viktig sak för oss kristdemokrater hur vi ökar möjligheterna för enskilda människor, för män, kvinnor och familjer att få vardagen att gå ihop med familjeliv, barn och förvärvsarbete. Det finns två stycken huvudstrategier här. Den ena är att styra in alla människor i samma fälla

för att få de eftersökta effekterna på slutet. Vi kristdemokrater säger att det måste vara en annan politik som gäller. Ge människor så stor verktygslåda som möjligt! Ge dem så många verktyg som möjligt så att de kan finna den lösning som passar just den enskilda människan, den enskilda familjen och de enskilda barnen!

Vi har många olika förslag i våra motioner, i detta betänkande men självklart också på andra utskottsområden. Det handlar också om att höja statusen på att vara hemma med barn och ta ansvar för barn och familj. Attityden i debatten är att den som tar ett stort ansvar för sina barn gör någonting fullt och fel. Det fina är det traditionella förvärvsarbetet. Genom den opinionsbildningen och den attityden tror man att man ska få fler män att ta större ansvar för hemarbete. Jag tror att det är fel väg. Tvärtom. Om det är något vi vet att män är känsliga för är det för det som har status. Om man höjer statusen på hemarbete och arbete med barn lockar man också fler män att ta större ansvar. Jag tror att jag kan göra mig till tolk för många män i det uttalandet.

Det handlar självklart också om att ha en generös föräldraförsäkring. Det ställer vi kristdemokrater upp på. Vi vill dessutom höja taket. Här tar regeringen också steg i rätt riktning i de förslag som läggs fram.

Det handlar om att ge rätt till förlängd tjänstledighet, så att man kan ha kvar ett arbete och kanske kunna kombinera detta med en heltidsomsorg om sina barn under en längre tid än i dag.

Det handlar också om rätt till längre deltidstjänstledighet. I dag har man rätt att vara tjänstledig en fjärdedel av tiden till dess barnet är åtta år. Vi vill förlänga det till dess att barnet är tolv år.

Det handlar om våra förslag om barndagar, vårdnadsbidrag och liknande som i kombinationer kan passa den enskilda familjen och underlätta vardagen.

Det handlar om mer flexibla arbetstider. Det handlar om möjligheten att ta ut en del av semestern i form av förkortad arbetstid.

Det är förslag som har diskuterats och som finns i utredningar men som regeringen ännu inte har lyckats få fram.

Det handlar självklart också om att förstärka skyddet för föräldraledda. Och där kommer det nu äntligen förslag från regeringen. Men det har tagit rusligt lång tid att få fram förslag som har legat färdiga och som det har funnits en politisk majoritet för sedan lång tid tillbaka. Och det är märkligt att denna regering ibland är så oerhört senfärdig, särskilt när det gäller frågor som är ganska opproblematiske i politisk och juridisk mening.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 19 och 27 och återkommer förhoppningsvis med övriga frågor i debatten.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Frågestund

13 § Frågestund

Anf. 28 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vi har kommit till veckans frågestund. Frågor besvaras av vice statsminister Bosse Ringholm, statsrådet Morgan Johansson, försvarsminister Leni Björklund, statsrådet Jens Orback och statsrådet Ibrahim Baylan. Vice statsminister Bosse Ringholm besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Visumavgifter

Anf. 29 LARS LINDBLAD (m):

Fru talman! EU:s ministerråd ska nästa vecka besluta om att kraftigt höja visumavgifterna för de människor som vill resa till EU. Vårt perspektiv är att detta sänder mycket felaktiga signaler till de länder som har medlemskapsperspektiv eller särskilda grannskapsrelationer till EU, till exempel länderna på västra Balkan. Dessa länder har många medborgare med en mycket begränsad ekonomi. Tanken med visum är att hindra dem som har dåliga avsikter med sitt besök och att släppa in dem som har goda avsikter.

Nu riskerar vi att göra visumet till en plånboksfråga, vilket ingen borde önska, så min fråga till Europasamordningsminister Bosse Ringholm är hur regeringen ska säkerställa till exempel att länderna på västra Balkan ges undantag från höjda visumavgifter.

Anf. 30 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är självfallet viktigt när vi gör en gemensam aktion mellan EU-länderna för att hantera visumfrågor – det kan handla inte bara om avgiftsnivåer utan också om andra regelverk – att hitta ett regelverk som gäller alla länderna. Då tvingas man naturligtvis också att välja en gemensam nämnare för de här länderna.

Jag tror inte att avgiftsnivåerna i det här fallet är av den karaktären att det är de som kommer att förhindra ett växande utbyte. Vi har ju haft ett sådant växande utbyte och en sådan ström av kontakter under senare år, och det kommer säkerligen också att fortsätta. Jag tror alltså inte att det är de nivåerna som är avgörande i det här sammanhanget. Sedan är det självfallet så att hela den här processen är en överenskommelse mellan länderna. Vi får se vad det där slutar i.

Anf. 31 LARS LINDBLAD (m):

Fru talman! Till skillnad från Bosse Ringholm tror jag att det är en ganska avgörande penningnivå som det här handlar om. Det handlar om 60 euro för ett visum. Det är mer än snittet för vad en person i Moldavien tjänar. Det här riskerar alltså att bli en plånboksfråga. Bara de som har

mycket pengar och kapital har möjlighet att komma till EU medan studenter och människor som är aktiva i ideella organisationer kan hindras och hållas utanför, vilket skulle vara väldigt illa.

Denna fråga påminner ganska mycket om de diskussioner som var om övergångsreglerna för de tio nya medlemsländerna. Det här sänder väldigt tydliga och negativa signaler till de länder som vi nu vill ska närma sig den europeiska unionen.

Jag är inte riktigt nöjd med ministerns svar utan skulle vilja se önskat driv från regeringen – att regeringen var väldigt mycket tydligare med att hitta undantag för de här geografiska områdena med länder som vi vill komma närmare. Det gäller att ge alla människor, även de som har svaga inkomster, möjlighet att komma till EU.

Anf. 32 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! För den som ska besöka Sverige och som kommer från de länder som Lars Lindblad nu nämner är visumkostnaden en liten del av den totala resekostnaden, av den totala kostnaden för uppehälle och resa. Om man tar den typ av länder som Lars Lindblad nämnde är de stora kostnaderna naturligtvis själva resekostnaden – kostnaden för resa till och från Sverige – plus de uppehållskostnader man har här. I det sammanhanget tror jag att visumkostnaden faktiskt är begränsad.

Om man ska göra den här typen av överenskommelser ska hänsyn tas till en rad olika faktorer. Minst 25 olika länder är berörda. Vidare gäller det kostnaderna för själva hanteringen när visum blandas in, så visumkostnaden ska nog inte överdrivas i förhållande till alla andra kostnader som kan finnas vid den här typen av affärsbesök, turistbesök eller annat.

Vinets effekt på hälsan

Anf. 33 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! På senare år har det mer och mer blivit en trossats att lite vin varje dag är bra för hjärtat, det vill säga att den som inte dricker alkohol löper en större risk för hjärtinfarkt än den som dricker måttligt. Om det var sant vore det naturligtvis trevligt, särskilt för oss medelålders och äldre män som dricker ungefär de rekommenderade kvantiteterna. Den här så kallade sanningen har ivrigt marknadsförts av den kommersiella alkoholindustrin.

Jag undrar om folkhälsoministern har observerat en ny vetenskaplig artikel som har väckt stor uppmärksamhet i USA där en grupp ansedda forskare har gjort en genomgång av många studier i frågan och funnit att de flesta har gjort ett väldigt allvarligt fel, nämligen att man som nykterister har räknat de som har slutat dricka just av hälsoskäl. De som inte har gjort det felet visar inte på någon sådan här så kallad skyddande effekt.

Min fråga till Morgan Johansson, som ju är en viktig opinionsbildare på området, är om han håller med om att det är vansinne att rekommendera folk som inte dricker att börja dricka för att skydda hjärtat och om han vill medverka till att sprida denna kunskap.

Anf. 34 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag bygger aldrig min argumentation på att man ska rekommendera folk att dricka. Jag har tillräckligt med bekymmer ändå – ja, inte jag personligen men vårt land – när det gäller alkoholpolitiken för att man ska göra det.

Jag har sett den studie som Gabriel Romanus pekar på, men jag har svårt att liksom värdera kvaliteten i den och också svårt att veta vilka av forskningsrapporterna som har den högsta kvaliteten och som säger sanningen. Låt mig bara säga att vår linje, att ha ett ansvarstagande förhållningssätt till alkoholen – att vissa områden i livet ska vara fria från alkohol, nämligen arbetsplatserna, uppväxten, graviditeter och trafiken – fungerar som argumentation och retorik också fortsättningsvis.

Anf. 35 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Det är klart att det är en naturlig försiktighet att man när olika forskare har olika uppfattning tar det lite vackert. Jag skulle ändå vilja rekommendera ministern att sätta sig ned och verkligen värdera det här eftersom det missbrukas så oerhört mycket av just de kommersiella krafterna. Man försöker ge ett intryck av att det nästan är bra att dricka lite vin varje dag därför att man då skyddar sitt hjärta.

Jag förstår att ministern inte rekommenderar nykterister att börja dricka. Det finns ju så mycket annat man kan göra för att skydda sitt hjärta – motionera, äta bättre och så vidare. Men här är det faktiskt så att folkhälsokrafterna behöver gå till motoffensiv därför att det förekommer en väldigt spekulativ marknadsföring av den här påstådda skyddande effekten. Jag tror inte att man behöver vara Nobelpristagare för att inse att den nya studien verkligen har ett ganska bra argument.

Anf. 36 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det stora folkhälsoproblemet är inte att nykterister inte dricker någonting, utan det stora folkhälsoproblemet är att det finns en grupp människor som har svårt att hantera alkoholen. Där ser vi en ökning av totalkonsumtionen de senaste tio åren, vilket i sin tur leder till att fler fått ett problemdrickande. Det är egentligen det som är mitt stora huvudbry i det avseendet, inte att det finns nykterister som inte dricker. Jag kommer alltså aldrig att ta diskussionen på det sättet, det vill säga att uppmana folk som inte dricker att göra det.

Mediernas könsrollsbeskrivning

Anf. 37 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Jens Orback. För ett par år sedan hade vi en väldigt het debatt som rörde mediebilderna av såväl kvinnor och män som flickor och pojkar. Det var en mycket het debatt, och väldigt många var engagerade i frågan. Man kunde då se att det fanns ett näringslivsetiskt råd som möjligtvis kunde gå in och titta på reklam och sådant. Men man såg också att det var väldigt uddlöst; man lyckades inte komma någonvärd med de saker som faktiskt anmäldes dit.

I medierna är det reportage. Vidare handlar det om skillnader i hur man skildras som kvinna eller man.

Det handlar också väldigt mycket om just reklam. Reklamen sköljer över oss både i tidningar och i tv, på tunnelbana och var vi än befinner oss och sätter väldigt mycket normer. Det är en enormt viktig fråga.

Jag vet att det tidigare sades att man skulle arbeta vidare med detta. Jag skulle vara intresserad av att höra vilket arbete som pågår och vart-hän man har kommit med det i regeringen.

Anf. 38 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Det är en mycket viktig fråga som Annika Qarlssoon tar upp, tycker jag, också när man ser ut över landet i stort. Jag har möjlighet att följa utvecklingen genom att vara fyrabarnspappa, och jag ser en väldig stereotypisering av könsrollerna i medierna. Jag ser också en hemsk beskrivning där flickor inte minst objektiveras i medier, på Internet, på *playstation*, i tv och också i tidningar.

Frågan har varit uppe i den här kammaren tidigare om huruvida man här kan lagstifta och huruvida man då inskränker yttrandefrihet och så vidare. Det som vi har valt att titta på är det som också konstitutionsutskottet har sagt att vi ska titta på: Kan vi se om det har blivit värre? Kan vi se att vi kan vidta några andra åtgärder? Genom att ge stöd till ett antal olika projekt hoppas jag få ett bättre underlag för kartläggningen om det har blivit värre.

Sedan tittar vi också på det självsanerande, det som Annika Qarlssoon tog upp här. Men det tycks mig som att detta inte räcker.

Jag hoppas kunna komma tillbaka för att säga någonting mer om vad vi vill göra.

Anf. 39 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag har ett förslag att skicka med genast. Konsumentmakt tror jag är en underskattad makt. Julen för ett par år sedan gick riksdagens partiers alla kvinnoförbundare gemensamt ut i en artikel och utmanade Hennes & Mauritz sedvanliga julmodell på ett lite annorlunda sätt. Vi uppmanade faktiskt människor att tänka själva och spendera sina pengar på andra ställen som gjorde bättre reklam. Den julen var det Lindex som hade betydligt bättre reklam. Det ledde till att Hennes & Mauritz året efter inte hade någon sådan reklamkampanj. Jag tror att det var många års arbete som resulterade i det.

Centerpartiet har tagit fram ett förslag som bygger på det självsanerande rådet, men vi vill ha en helt annan sammansättning där självklart företag, medier, journalister och framför allt en majoritet av konsumenter är de som ingår. Det skulle bli en helt annan tyngd. Jag undrar hur ministern ser på det förslaget, om det kan vara aktuellt att ta med sig.

Anf. 40 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Jag tycker att det är ett intressant förslag. Nu är det här näringslivets eget etiska råd. Så länge det är näringslivets eget tror jag att det är svårt för oss att tala om att så här vill vi att det ska bemannas. Det finns naturligtvis skäl för oss att se om det kan finnas ett annat råd som har en bredare förankring. Jag tror också att det är jättebra om vi kan hitta andra möjligheter för opinionsbildning.

I den här kammaren kan vi också stifta lagar. Till exempel Norge har en marknadsföringslag som vänder sig mot diskriminerande på grund av

kön, alltså mot otillbörlig reklam. Vi har regler för alkoholreklam, rökning, tobak och så vidare. Därför har vi också ett instrument att titta på, möjligen en skärpning av marknadsföringslagen. Det är någonting som vi tittar på i Regeringskansliet. Med otillbörlig reklam menar jag till exempel att det är otillbörligt att marknadsföra en snöskoter eller en bil med en bild på en kvinna klädd i trosor. De har ingenting med varandra att göra. Där har vi för avsikt att se om det finns en möjlighet att komma åt detta via en skärpning av marknadsföringslagen.

Skolbarnens arbetsmiljö

Anf. 41 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! På Sveriges största arbetsplats är det arbetsförhållanden som knappast någon vuxen skulle stå ut med. Barnombudsmannen visade nyligen i en rapport om skolan att det är ganska förskräckligt ställt. Var femte elev får inte vara i fred vid toalettbesök till exempel. På hälften av toaletterna saknas tvål och handdukar. Vilka vuxna skulle tolerera det på sin arbetsplats? Barn borde inte behöva acceptera det.

Min fråga, fru talman, är vad skolministern tänker göra för att det ska bli lugn och ro och en trygghet och en bra arbetsmiljö för våra skolbarn.

Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Låt mig först uttrycka min glädje över att vi har så många elever i dag på läktaren som lyssnar på den här debatten. Det är bra, tycker jag, att de på plats får ta del av riksdagens arbete.

Tryggheten i skolan och studieron i klassrummet är en av de mest prioriterade frågorna för regeringen. Att kunna känna sig trygg och må bra är en god förutsättning för att kunna ta till sig lärande och den undervisning som sker i skolan.

Den absolut viktigaste insatsen för att åstadkomma bättre arbetsmiljö, bättre trygghet i skolorna och bättre studiero i klassrummen är naturligtvis att se till att vi har tillräckligt med kompetent och behörig personal i den svenska skolan. Regeringen har för det ändamålet öronmärkt sammanlagt 15 miljarder för att anställa 15 000 fler lärare och andra specialister.

Dessutom tycker vi att det är viktigt att alla skolor har en dialog med elever, föräldrar och lärare om hur de betar sig mot varandra, att man har gemensamma ordningsregler som man har kommit överens om och där också eleverna haft inflytande vid framtagandet. Inflytande gör ofta att man tar ett större ansvar själv för sin arbetsmiljö.

Anf. 43 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Det låter väldigt bra att det här är en prioriterad fråga, men det räcker faktiskt inte, skolministern. Det behövs också handling, inte bara prat.

Verkligheten i dag är inte bra. På våra skolor är det alldeles för många som känner en otrygghet, som inte ens vågar gå på toa därför att miljön är som den är. Visst finns det de som har det bra, men det är alldeles för många som inte har det bra. Vi kristdemokrater kan inte tycka att det är någonting att vara nöjd med efter alla år som den nuvarande rege-

ringen haft chansen att göra någonting åt detta. I stället har det faktiskt blivit värre.

Jag saknar konkreta besked från skolministern. Det räcker heller inte med att prata om allmänna förslag om projekt eller någonting annat som skolministern skulle kunna tänkas prata om. Här krävs det aktiva handlingar på gräsrotsnivå, på golvet, och det krävs politiska signaler som uppmuntrar detta – att få till stånd samtalet om värderingar och om trygghet men också konkreta politiska åtgärder så att alla barn får gå i en trygg skola. Dit har skolministern oerhört långt kvar att nå.

Anf. 44 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det är viktigt att skolan har gott om resurser, kompetent personal, kompetenta kuratorer, kompetenta psykologer och skolsköterskor. Det är en sak. Jag tror också att det är viktigt att vi har tydliga regler, tydligt ansvar för skolan och också tydliga befogenheter.

Den 1 april började en ny lag gälla som just behandlar kränkningar, diskriminering, till exempel mobbning, i den svenska skolan – tydligt ansvar för skolan att agera både förebyggande och också om det händer saker i skolan som inte är bra.

Dessutom har vi haft en utredning som har sett över arbetsmiljön i skolan och som har lämnat fram konkreta förslag som vi nu tar del av. Regeringen har tagit beslut om att samtliga skolor i landet ska ha ordningsregler, gemensamt framtagna av elever och föräldrar. Utöver detta är det oerhört viktigt att vi stärker elevernas inflytande, för vi vet att människor som är delaktiga och har ett större inflytande över sin vardag ofta tar ett större ansvar för densamma. Det är ytterligare någonting som jag skulle vilja åstadkomma.

Mönstringskontor i norra Sverige

Anf. 45 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern, och det gäller Pliktverket.

Pliktverket aviserar nedläggning i Karlstad och i Östersund. Inmönstring ska nu ske i Stockholm, Kristianstad samt i Göteborg.

Mot bakgrund av att vi har en tvingande lagstiftning på det här området som gör att man är tvingad att infinna sig till en mönstring är min fråga: Är det inte rimligt, försvarsministern, att även norra Sverige har ett mönstringskontor när nu värnplikten ska vara kvar?

Anf. 46 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Ola Sundell är väl medveten om att vi vill försöka få mer resurser för den operativa verksamheten i försvaret, mer pang för pengarna. Därför har vi som ett steg 2 i omställningen av försvaret haft en utredning som har tittat på hur administrationen och förvaltningen på försvarsområdet ser ut. Där har det levererats ett antal förslag om handlar om att man ska kunna effektivisera verksamheten ute på stödmyndigheterna till Försvarsmakten. Nästa vecka kommer jag att få in budgetunderlaget ifrån de olika myndigheterna, som då kommer att tala om vilka effekter besparingsförslagen får när de har tittat närmare på dem. Jag kan

föreställa mig att det är ganska mycket diskussioner om hur man ska hantera tuffa sparkrav som är nödvändiga för omställningen.

Jag tror att det är olämpligt att jag innan jag ens har sett förslagen börjar uttala mina bedömningar att det ena är rätt och det andra fel, så jag ber att få vänta med det.

Anf. 47 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag tycker att det vore högst lämpligt att försvarsmi-
nistern gjorde det. Nu är det så att vi har en lagstiftning som de facto
tvingar alla unga män i vapenför ålder att mönstra, och de blir sedan
uttagna att göra sin värnplikt.

Från Stockholm upp till Tretriksroset finns det fortfarande någon
människa kvar som är intresserad av detta med värnplikt. Är det nu så att
det här förslaget genomförs kommer man att tvingas åka som bäst ned till
Stockholm för att göra inmönstringen. Då är det enligt min mening rim-
ligt, och det tycker ni säkert alla, att det finns någon punkt norr om
Stockholm där man kan göra denna mönstring. Det är inga jättekostnader
vi talar om, utan det här är en rimlighet baserad just på den lagstiftning
som gäller.

Ska vi ha en tvångslagstiftning kanske vi också ska försöka anpassa
villkoren så att de någorlunda väl stämmer överens med de villkor som
gäller i detta avlånga land. Alltså, ministern: Är det inte rimligt att ha ett
mönstringskontor även i norra Sverige?

Anf. 48 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Det är betydelsefullt att mönstringstillfället blir ett bra
tillfälle för de unga människor som kommer dit, och det sörjer Pliktver-
ket för. Sedan är nästa sak var man ska mönstra. Det finns olika sätt att
lösa den frågan, om mönstringen ska ske i Pliktverkets egna lokaler eller
om delar av de utrymmen som Försvarsmakten har ska användas, och
sådana finns också i norr.

Jag tror att myndigheterna till slut löser den här uppgiften på ett så-
dant sätt att man slår vakt om att det blir ett positivt mönstringstillfälle.
Jag är övertygad om att detta kommer att kunna lösas. Jag vill också
avvakta och se vad det är för förslag till förändringar som de olika myn-
digheterna kommer med när vi nu ska effektivisera försvaret och ha
mindre administration och mer pang för pengarna.

Opinionsbildning mot prostitution vid fotbolls-VM i Tyskland

Anf. 49 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag har en fråga till idrottsminister Bosse Ringholm.

Sedan jag första gången förde in frågan om fotbolls-VM i Tyskland
och den koppling som det har till prostitution och *trafficking* har frågan
kommit att engagera väldigt många här i kammaren men också utanför
kammaren. Jag vet att Sveriges regering på olika sätt har tagit initiativ
och varit väldigt aktiv.

Även om jag hoppas att jag ska få ett skriftligt lite längre svar, vill jag
nu ta tillfället i akt att ställa frågan om det här också är något som rege-
ringen genom statsminister Göran Perssons besök i Stralsund kommer att

lyfta upp med förbundskansler Angela Merkel under morgondagen. Jag tycker att det är oerhört viktigt att Angela Merkel får kunskaper direkt från den svenska regeringen om hur vi ser på den här frågan men också att vi förmedlar de förväntningar som många kvinnor i den här kammaren men också runt om i Europa har på Tysklands första kvinnliga förbundskansler. Då jag vet att regeringen delar min grundsyn på den här frågan, hoppas jag att Bosse Ringholm kan ge mig ett positivt svar här.

Anf. 50 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Sverige har som bekant vid flera tillfällen genom olika statsråd och på annat sätt gjort klart att vi ogillar företeelser som handlar om både *trafficking* och prostitution i anslutning till fotbolls-VM. Vi tycker att det är viktigt att driva opinionsbildning mot de här företeelserna. Vi har också försökt att praktiskt, framför allt via justitieministern i EU-sammanhang, se till att frågan kommer upp om någon vecka på ett av EU:s ministerråd, så att man kan diskutera vad de olika europeiska länderna kan göra gemensamt för att förhindra framför allt *trafficking*.

Nu är realiteten den att prostitution som sådan är tillåten i Tyskland och förenlig med tysk lagstiftning, medan däremot *trafficking* inte är tillåten. Det är klart att vi måste koncentrera våra resurser på att i första hand se till att det inte förekommer *trafficking*. Där borde vi rimligen också ha ett stöd av den tyska regeringen så att de bör kunna samarbeta med oss på den punkten. Detta ska diskuteras nästa vecka framför allt i samband med justitieministrarnas möte. Men vi kommer också att ta alla andra tillfällen i akt att driva opinionsbildning kring det här.

Anf. 51 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Europarådet hade i sin parlamentariska församling en debatt under förra veckan där jag bland annat i fördebatten i utskottet som ansvarig sade till mina tyska kolleger att jag tyckte att de var en skam för parlamentet i dess helhet men också för den kommitté som hade ansvaret att arbeta med de här frågorna. Det finns väldigt mycket av urskuldande. Man talar om förrättningsbås som om det skulle vara något positivt. Man talar om larmknappar och larmtelefoner. Man berättar hur man organiserar problemet, men man berättar inte vad man tänker göra åt det.

Jag menar att det finns all anledning att ännu tydligare upprepa kraven på våra tyska kolleger och förbundskansler Angela Merkel och tala om vilket ansvar de har och att man inte kan särskilja *trafficking*, alltså handel med människor, sexslaveri, från prostitution. Sedan har de valt en annan definition av prostitution som är legal respektive illegal. Vi delar inte det synsättet och har inte den lagstiftningen. Det här är ett problem, men de måste hantera det. Det finns ingen ursäkt.

Jag blev inte riktigt klar över om det är så att Göran Persson, vår statsminister, kommer att ta upp den här frågan direkt med Angela Merkel i Stralsund.

Anf. 52 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag delar Carina Häggs uppfattning att vi bör ta varje tillfälle i akt att driva opinionsbildning i frågan. Jag delar också uppfattningen att förekomsten av prostitution, som för Tysklands del är laglig,

naturligtvis är en grund och en förutsättning för den *trafficking* som kan komma att förekomma.

Vi har för svensk del sedan mycket länge, 1998, fattat beslut om en ny lagstiftning som förbjuder den här typen av sexköp. Det är en lagstiftning som dessbättre har visat sig röna stort intresse från andra länder och som nu studeras i andra länder. Kanske kommer också andra länder att fatta beslut om motsvarande lagstiftning.

Tyvär har inte arbetet kommit lika långt i Tyskland. Därför har vi anledning att försöka skjutsa på debatten i Tyskland på det här området. Vi kommer naturligtvis att se till att vi med de möjligheter vi har i EU:s ministerråd och annat ta upp diskussionen om opinionsbildningen och övertyga andra länder om att det är bra att ta efter den svenska lagstiftningen på området, som faktiskt är en väldigt stor framgång.

Religiösa friskolor

Anf. 53 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Just nu pågår en debatt om religiösa friskolor. Som vänsterpartist välkomnar jag den debatten. Vi har ju i alla fall varit tydliga i den här frågan. Vi tycker inte att religiösa friskolor hör hemma i svenskt skolväsende.

En fråga som diskuteras är om det är föräldrarnas rätt enligt Europakonventionen som ska gälla eller om det är barnens rätt enligt Barnkonventionen som ska ha företräde. Vad anser egentligen statsrådet Baylan? Är det barns rätt att bilda sig en egen uppfattning och att slippa politisk eller religiös indoktrinering som ska gälla, eller är det föräldrarnas önskemål om religiös inriktning på skolverksamheten som ska gälla?

Anf. 54 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Lennart Gustavsson väcker, tycker jag, en väldigt viktig fråga. Det gläder mig också att vi nu fått i gång en diskussion om hur vi ska organisera vårt skolväsende och framför allt om barnens rätt till en bra utbildning.

Jag tycker att det är en berättigad fråga att ställa sig om det är så klokt att dela in barnen efter föräldrarnas religion när de ska börja skolan, om muslimer ska gå i en skola, kristna i en annan skola och så vidare. Jag är i grunden ganska skeptisk till det. Jag menar att det finns ett värde i att vi har blandade skolor, att vi har skolor där barn med olika bakgrund, såväl religiöst som etniskt och socialt, träffas och att man i den träffen utvecklar en förståelse för att man kan vara olika men ändå lika mycket värd och ha samma rätt.

Om vi nu frivilligt segregerar skolan eller via offentliga medel, ja då finns risken att den här träffen inte blir av och att vi också kan riskera att slå sönder den gemensamma grundskolan men faktiskt också kanske få en bristande samhällsgemenskap.

Anf. 55 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Jag tror att vi är helt överens om att skolan ska vara just en mötesplats för elever med olika bakgrund religiöst, socialt eller etniskt.

Vi från Vänsterpartiet har länge ifrågasatt skrivningarna i läroplanen där man hänvisar till ”den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism”. För oss är värdegrundsarbetet otroligt viktigt. Men man måste ju fråga sig om det kan vara rätt att lyfta fram *en* religion i värdegrundsarbetet.

Nu har vi sett att även lärarfackliga organisationer ifrågasätter skrivningarna i läroplanen. Min fråga är: När ska den socialdemokratiska regeringen ifrågasätta dem?

Anf. 56 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Låt oss inte skapa ett problem som inte finns. Det är tydligt i den gällande läroplanen att det är demokratin och alla människors lika värde och därmed också rätt som är grunden för vår skola.

Den hänvisning som finns handlar mer om ett historiskt faktum, som ju ändå är ett faktum. Det går inte att säga något annat.

Jag fick frågan om vad jag anser om indoktrinering och om skolans roll i detta. Låt mig vara väldigt tydlig. Det är tydligt redan i dag i läroplanen – och jag är beredd att förtydliga detta ytterligare om det skulle behövas – att skolans undervisning ska vara objektiv. Den ska vara allsidig. Den ska ge utrymme för undervisning om alla religioner så att man kan öka förståelsen för detta.

Dessutom menar jag att vi skulle behöva skärpa uppföljningen av och tillsynen över den svenska skolan, inte minst när det handlar om möjligheten att dra in tillstånd för en skola om den grovt kränker eleverna eller, för den delen, kränker den gemensamma läroplanen.

Barn som far illa

Anf. 57 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till ministern Morgan Johansson. Under den senaste tiden har flera händelser debatterats i pressen som har gällt barn som har farit illa. Minst två barn har dött på grund av brister i föräldraskapet. Det har tyckts som om socialtjänsten och andra myndigheter inte har fungerat eller har brustit i sitt agerande.

Rädda Barnen har reagerat. Barnombudsmannen har också reagerat, och tycker att barn ska ha samma rättstrygghet som vuxna. Det är tydligt att barns skydds nät brister i dag i Sverige.

Jag vill fråga ministern hur han tycker att anmälningsskyldigheten fungerar över huvud taget. Vad kommer ministern att vidta för åtgärder för att det här inte ska upprepas, för att socialtjänsten ska bli bättre och för att barn ska behandlas på ett värdigt sätt?

Anf. 58 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi säger ofta att föräldrarna är den bästa brottsförebyggande resursen och att det är föräldrarna som är det viktigaste i ett barns liv för att barn ska få en god och trygg uppväxt. Så är det ju.

Men precis som Marita Aronson pekar på kan det i en del fall vara föräldrarna som är en del av problemet och inte en del av lösningen. Det kan gälla missbruksproblem, kriminalitet, sexuella övergrepp eller miss-handel i familjen. Vår grundläggande inställning är att när familjen är

svag så måste samhället vara starkt. Då måste det finnas ett samhälle runtomkring som kan fånga upp fallen och se dem i tid.

Det är bland annat därför vi har anmälningsplikten för till exempel barnomsorgspersonal och personal inom hälso- och sjukvården. De ska anmäla till socialtjänsten om de ser tecken på att barn får illa. Vi skärpte skrivningarna i lagstiftningen för några år sedan, och utvidgade då också anmälningsplikten.

Det är för tidigt just nu att säga om det har varit tillräckliga skärpningar. Vi måste göra en uppföljning först. Men om vi behöver göra ytterligare skärpningar är jag naturligtvis beredd att göra det.

Anf. 59 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Jag tycker absolut att vi behöver skärpa anmälningsskyldigheten en hel del. Den måste bli mycket vassare och bättre. Vi har ett bra förslag i Folkpartiet; titta på det!

Jag tycker också att det skulle behövas ett bättre förebyggande föräldrastöd än vad som finns i dag. Det har utretts, till exempel av Torgny Danielsson 1997. Han kom fram till att det behövs ett bättre föräldraskydd. Före jul kom Tore Brännberg på Folkhälsoinstitutet med ett förslag om att för att barns psykiska ohälsa ska förbättras så måste det till ett bättre föräldrastöd i landet.

Jag undrar vad som händer på det här området. Har Morgan Johansson någonting i rockärmen när det gäller detta?

Anf. 60 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag ser gärna ett bättre föräldrastöd. Jag tror att det då är viktigt att man sätter in åtgärder till just de familjer och föräldrar som har problem. Det finns till exempel barn som växer upp i familjer med missbruksproblem. Det rör sig kanske om ett par hundra tusen barn.

Vi går nu fram med extra pengar – öronmärkta pengar till missbrukarvården – så att mamma eller pappa kan få en möjlighet att komma ur sitt missbruk. Samtidigt vill vi gå fram med mer pengar riktade till barnen i de familjerna. På så sätt kan man tidigt stödja barnen så att de kan få träffa andra barn med samma erfarenheter och även vuxna som är vana vid att diskutera den här typen av problematik. Därför sätter vi av 100 miljoner kronor i öronmärkta pengar, riktade just till barn i den här typen av problemsituationer under 2006 och 2007.

Den europeiska militära flygskolan i Söderhamn

Anf. 61 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern. Regeringens allra mest besvärande fråga är väl den höga arbetslösheten i allmänhet och den höga ungdomsarbetslösheten i synnerhet. Det bekymret har blivit särskilt tydligt under senare tid trots den goda ekonomiska utvecklingen.

På hösten 2004 presenterade regeringen ett så kallat paket för södra Norrlandskusten och Gävleborg bland annat därför att det länet – mitt län – är hårt drabbat av arbetslösheten. Ett av de mest substantiella inslagen i paketet var satsningen på en så kallad europeisk militär flygskola i Söderhamn.

För mig och Centerpartiet, som gärna vill se en mer offensiv hållning i fråga om regionalpolitik, vore det här ett välkommet inslag.

Jag har en enkel fråga till försvarsministern. Nu har det gått ett och ett halvt år sedan planerna presenterades. Hur går det med etableringen?

Anf. 62 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Allra först instämmer jag i att en allvarlig fråga är arbetslösheten bland ungdomar. Glädjande är dock att de siffrorna går stadigt nedåt. Vi har ett bättre läge. Med de ökade insatser som vi räknar med att göra, tillsammans med konjunkturen, finns också förhoppningar att vi kommer att kunna ta ytterligare steg för att reducera ungdomsarbetslösheten. Det är ett viktigt mål för regeringen.

När det gäller insatserna i Gävleborg är det korrekt att arbetet med den europeiska flygskolan något har bromsats upp. Det har visat sig att de ursprungliga initiativen bland de olika flygvapencheferna inte hade tillräcklig förankring ute hos de europeiska regeringarna. Därför har man varit tvungen att göra ett omtag i den frågan. Det gör att arbetet drar ut på tiden.

För svenskt vidkommande ser vi en europeisk flygskola som ett viktigt steg. Vi tycker att det vore bra. Vi utgår från att man så småningom kommer att anse det också ute i Europa och att det visar sig att Söderhamn blir rätt ort.

Anf. 63 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Låt mig först notera att försvarsministern beskriver att det är ett bättre läge i fråga om ungdomsarbetslösheten när mer än var femte ungdom går arbetslös och man knappt märker någon nedgång – och detta i ett läge när vi har en högkonjunktur och ekonomin går på högvarv. Jämfört med länder i vår omgivning är läget i Sverige alarmerande, skulle jag vilja säga. Det är inte ett bra läge.

Jag noterar också att försvarsministern säger att planerna har bromsats upp och skjutits på framtiden. Jag hoppas att det inte innebär att försvarsministern har släppt taget. Det ska tas ett omtag, säger hon. Jag kan försäkra att förväntningarna i Gävleborg och Söderhamnsområdet fortfarande är mycket höga. Det finns oerhört goda förutsättningar där för en flygplats som är färdig att etableras. Det finns fritt flygutrymme och goda kvaliteter i största allmänhet om det skulle vara möjligt att etablera en sådan här flygskola i Söderhamn.

Därför hoppas jag att försvarsministern tar frågan på stort allvar och gör sitt yttersta under de månader som hon har kvar fram till valet för att få någonting att hända i frågan.

Anf. 64 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Ta först och titta lite grann på hur statistiken egentligen är utformad, Sven Bergström! Vi kan inte börja räkna alla studenter som arbetslösa om de över huvud taget börjar läsa tidningen och fundera på om de ska ha något arbete. Verkligheten är den i dag att andelen ungdomar som är arbetslösa sjunker. Det är en positiv situation. Ta tag i den bilden och se den också! Svartmåla inte bara!

Från svensk sida tycker vi att det är viktigt att vi får en europeisk flygskola. Det är dyrt med flygskolor. Vi tror att vi skulle vinna på att

göra detta tillsammans med europeiska länder. Ännu så länge är inte alla de övriga medaktörerna övertygade, men vid varje tillfälle som finns brukar jag tala för detta. Jag vet att också de som arbetar inom det svenska flygvapnet gör det. Vi är överens. För oss är Söderhamn det läge som vi förespråkar, vars fördelar vi tillsammans presenterar ute i Europa.

Segregationen i den svenska skolan

Anf. 65 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Ibrahim Baylan.

När resultatet av den PISA-studie som jämför 15-åringars skolresultat i olika OECD-länder blev känt häromåret startade en intensiv debatt kring svenska elevers matematikresultat, och regeringen vidtog åtgärder för att stärka matematikundervisningen. Men något som också kom fram i studien och som oroade åtminstone mig lika mycket var det faktum att segregationen har ökat i den svenska skolan, och det har blivit en större klyfta mellan de skolor och de elever som presterar bäst respektive sämst. Det här har inte alls diskuterats lika flitigt.

Men vårpropositionens innehåll blev känt förra veckan. Den visade sig innehålla en satsning som i alla fall jag tror kan bidra till att minska segregationen, om den används på rätt sätt, nämligen satsningen på 1 000 resurspersoner till 100 av landets skolor.

Nu vill jag fråga statsrådet Ibrahim Baylan hur det är tänkt att de här resurspersonerna ska användas, hur de ska fördelas och hur de ska arbeta och inom vilka områden, så att det här verkligen får som effekt att kunskapssegregationen minskas.

Anf. 66 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det är en viktig fråga som Louise Malmström tar upp, nämligen rätten till en likvärdig utbildning i hela landet, oavsett var man bor.

Vi fick rätt nyligen ytterligare en rapport från OECD. Ett forskarlag hade jämfört likvärdighet och jämlikhet i ett antal OECD-länder. Man kunde konstatera att den svenska skolan är den mest likvärdiga och mest jämlika, men likväl finns det skillnader, och de ökar. Det är av den anledningen som regeringen i vårpropositionen föreslår att vi ska avsätta sammanlagt 500 miljoner till att satsa på 100 skolor i landet för att anställa i snitt tio resurspersoner per skola. Det kan vara pedagogisk personal men också andra typer av specialister som kan hjälpa till med läxläsning, med kontakterna med hemmet och med att stötta eleverna så att de får rimliga möjligheter att skaffa sig en bra grundutbildning och därefter också göra ett fritt val till gymnasiet utefter det intresse de har och det liv de vill leva.

Anf. 67 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Ibland tycker jag att den utbildningspolitiska debatten fokuserar lite ensidigt på uppföljning av kunskapsutveckling och sådant. Det är naturligtvis väldigt viktigt, men ofta kan man ju räkna ut på förhand vilka elever som kommer att ha svårt att uppnå målen i skolan. Man kan titta

på utbildningsbakgrund hos föräldrarna och vilka områden de kommer ifrån. Jag tycker att vi måste diskutera mer hur vi kan stötta de här eleverna, som är i riskzonen.

Om de här resurspersonerna används på rätt sätt tror jag att de kan bli ett värdefullt verktyg i det här arbetet. Jag hoppas verkligen att det blir så och att nästa PISA- undersökning, som kommer i höst, visar att segregationen har avstannat eller, förhoppningsvis, till och med minskat.

Anf. 68 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag hade min egen skolgång i en skola där det fanns elever från 40 olika nationer med sinsemellan väldigt stora skillnader. Elever som i sitt gamla hemland hade gått i skolan gick där tillsammans med elever som aldrig hade gått i en skola innan de flyttade till Sverige. Det är klart att det är en speciell utmaning för den svenska skolan. Och vi menar att man, i och med att det är en väldigt tuff utmaning, naturligtvis också bör få mer resurser i den typen av skolor därför att behovet hos eleverna är större.

Det är tanken om en solidarisk och jämlik skola som gör att vi nu väljer att göra en riktad satsning till de 100 skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Det kan vara skolor där personal, föräldrar och elever redan i dag gör ett väldigt bra jobb men där det inte räcker därför att förutsättningarna är så oerhört tuffa. Behoven ska vara det som styr resursfördelningen. Därför avsätter vi också i budgeten sammanlagt 500 miljoner för att satsa på de skolorna.

Beredskapen för pandemi

Anf. 69 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Johansson.

Jag har i dag noterat att den ansedda vetenskapliga tidskriften *The Lancet* har en artikel där man går igenom 21 europeiska länders beredskapsplaner för en eventuell influensapandemi. Jag har noterat, som flera medier, att Sverige i den här samlade bedömningen befinner sig i toppgruppen av länder. Det är väldigt glädjande. Samtidigt kan vi se att några av våra grannar, Danmark, Norge och Estland, befinner sig på mitten.

Den här sammanställningen tycker jag kan ses som ett kvitto på att vi har arbetat rätt med de här frågorna i Sverige och att vi är väl förberedda, men vi vet samtidigt att det finns mycket mer att göra. Jag vill därför fråga statsrådet Morgan Johansson vilka insatser som nu planeras för att stärka pandemiberedskapen vad gäller landets vaccinförsörjning.

Anf. 70 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag läste också den artikeln. Det är alltid kul att få beröm. Det är också kul att få en bekräftelse på att det vi har gjort under några år – man ska ju komma ihåg att det här inte var någonting som startade när diskussionen om fågelinfluensa briserade för ett år sedan, utan detta är någonting som startade för flera år sedan – i alla fall är ganska rätt eller åtminstone så rätt som man kan begära. Det är i alla fall kanske mer rätt än vad många andra har gjort hittills.

Sverige är då i den grupp av sju länder som ligger bäst till av de granskade 21. Dessutom ska man komma ihåg att vi sedan den här granskningen gjordes av The Lancet och de här forskarna har gjort ytterligare saker. Det här är nämligen baserat på situationen den 30 november förra året. Men sedan dess har vi fått på plats beredningsplaner i alla landsting. Sedan dess har vi också beställt ytterligare av antivirala läkemedel. Sedan dess har vi också tagit emot en rapport kring vaccinförsörjning från en särskild utredare, Lars Rekke, som vi nu arbetar vidare med. Målet är att kunna etablera vaccinproduktion i Sverige.

Anf. 71 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Ja, det var just den här sista punkten, som statsrådet tog upp, som jag gärna skulle vilja veta mer om. Vad händer nu kring Lars Rekkes rapport? Hur kommer ni att arbeta vidare? Det gäller diskussionerna med de nordiska länderna och så vidare.

Jag lämnar över till statsrådet så att han kan säga något ytterligare om detta.

Anf. 72 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi tog emot en rapport i slutet av mars. Under den här månaden tittar de övriga nordiska länderna på den rapporten. Man tittar också på det som Danmark har gjort, för Danmark har också ett alternativ till en lösning när det gäller vaccinproduktionen som de vill diskutera. Sedan kommer vi, de nordiska ministrarna, att träffas i början av maj för att diskutera igenom det här för att se hur vi ska landa i slutändan.

För min del, för Sveriges del, har det varit väldigt viktigt att kunna säkerställa tillgången till den senaste tekniken. Vi vet inte när det kommer en sådan här fågelinfluensapandemi eller om det kommer någon över huvud taget. Och om det kommer någon vet vi inte när. Det kan vara om tio år. Det kan vara om ett år. Det kan vara om 15 år. Det kan vara om 20 år. Då är det oerhört viktigt att veta att vi, oavsett när den kommer, ska ha tillgång till den senaste tekniken när det gäller att producera vaccin. Då ska vi inte vara bundna till en gammal teknik. Det är därför som vi vill ha ett partnerskap med ett stort privat läkemedelsföretag som vi kan samarbeta med. Det är den linje som vi har valt.

Jämställdheten i skolan

Anf. 73 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Jens Orback.

I vårpropositionen skriver regeringen bara att man vill bryta köns-segregeringen, men man beskriver inte närmare hur man vill göra det. Det enda man ska göra är att öka fokus på pojkars resultat i skolan, och Myndigheten för skolutveckling kommer att ges ett särskilt uppdrag för att finna åtgärder som förbättrar pojkars resultat. Ett fyraårigt projekt ska genomföras, och 10 miljoner ska satsas per år.

Om man då använde de här 40 miljonerna för att öka jämställdheten i skolan för båda könen skulle det gynna både pojkar och flickor. Jag från Folkpartiet har i och för sig ingenting emot förslaget som sådant. Vi har också talat om problemet med att pojkar är sämre i skolan, men nog

borde väl lite av den här mannen från himlen också komma flickorna till del.

Jag vill höra vad statsrådet tycker att man ska göra för att få en mer jämställd skola, för båda könen. Och vad ska man göra som också gynnar flickor?

Anf. 74 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Vi ska ha en skola som främjar jämställdhet mellan könen. Och när det gäller jämställdhetspolitiken har skolan också haft sin stora inriktning just på att stötta flickor.

Men när vi tittar på skolresultaten, inte minst i de studier som det har refererats till här, kan vi se att det finns olika bakomliggande faktorer. Det handlar om socioekonomiska faktorer, vad mamma eller pappa är utbildad till, kön, utrikes bakgrund. Och nu kan vi se att kön har en väldigt stor genomslagskraft. Och utfallet är negativt för pojkar, inte minst på grundskolan.

Men jag vill klargöra för Helena Bargholtz att de stora satsningarna när det gäller jämställdhet går till flickorna. Då vill jag bland annat nämna det som många kommuner jobbar med i dag, nämligen genuspedagoger. Jag har träffat en del genuspedagoger ute i kommunerna. De utbildas i kommunerna, går till skolor och utbildar sedan andra lärare. Så den stora insatsen för jämställdhetsarbete i skolorna är i dag riktad mot flickor.

Anf. 75 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag får tacka Jens Orback för svaret. Det är skönt att flickorna inte förefaller bortglömda. Nu är jag inte närmare bekant med hur genuspedagogerna arbetar. Men ett sätt måste vara att bland annat stärka unga flickors självkänsla. Det är uppenbart att trots att de är duktiga i skolan har de väldigt dålig självkänsla.

Jag ska knyta an till det som Annika Carlsson tog upp med den felaktiga mediebilderna som ofta plågar unga flickor. Arbetar genuspedagogerna med att också vända de felaktiga föreställningarna om hur flickor ska vara och att de inte bara ska vara duktiga i skolan, utan att de också måste vara söta, snygga och tillgängliga?

Anf. 76 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Jag vet inte exakt hur genuspedagogerna jobbar, men det är en del att få en självbild att det är du som bestämmer.

Jag var ute på en förskola häromdagen uppe i Örnköldsvik där man jobbade på det sättet genom att stärka unga flickor. Då talar jag om flickor som är tre, fyra eller fem år eller till och med ett och två år och hur man jobbar med dem. Jag skulle vilja säga att pedagogiken i förskolan har kommit väldigt långt.

Vi hade en tidigare frågeställning här i kammaren om att just blanda elever med olika bakgrund. Därför kan jag inte låta bli att känna mig rätt konfunderad över det förslag som har lagts fram från en kollega till dig om att man skulle ha könssegregerade klasser för flickor och pojkar.

Men jag ska inte ta upp den debatten vidare här, eftersom du i så fall ska ha en möjlighet att svara.

Frågestund

Anf. 77 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Med anledning av att kanske ett hundratal barn föds varje år med mycket grava alkoholskador på grund av moderns missbruk utlovade Morgan Johansson att han skulle ta vara på de norska erfarenheterna av hur mödravården var upplagd därborta. Det inkluderade också om vi skulle göra som i Norge att vi också skulle ha som yttersta möjlighet att kunna vårda mot den missbrukandes vilja.

Frågan är nu: Har minister Morgan Johansson inhämtat de norska erfarenheterna? Om han har inhämtat de norska erfarenheterna, är han nu på gång med något initiativ för att vi ska få studs i den här frågan om att göra graviditeten till en alkoholfri zon?

Anf. 78 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Den här frågeställningen är väl känd sedan länge. Precis som jag sade i den interpellationsdebatt vi hade för en tid sedan är min bedömning att jag väldigt gärna skulle vilja känna på de argument som ibland förs fram i debatten.

Det finns ett par frågeställningar. En är att om man skulle gå fram på en sådan väg att utöka möjligheterna till tvångsomhändertagande i det här fallen finns det en risk för att mammorna inte söker kontakt med mödrahälsovården. Den risken lyfter man fram från dem som inte vill utöka möjligheten, och den finns där.

Å andra sidan är detta i slutändan en väldigt viktig hälsofråga både för barnet men också för mamman. När du är gravid är behovet av hälso- och sjukvård extra stort. Det gäller också behovet av tillsyn och kontroll under den tiden du är gravid. Har du ett pågående missbruk är det inte alls säkert att du kan upprätthålla en kontakt.

Jag vill därför att Socialstyrelsen gör en utvärdering av hur forskningsläget ser ut, och en sådan utvärdering är på väg fram.

Anf. 79 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag uppfattade inte av ministerns svar om han har inhämtat dessa erfarenheter eller inte. Det har gått ett år sedan vi hade denna debatt och jag fick detta löfte om att erfarenheterna skulle inhämtas. Det är samma visa som för ett år sedan om att erfarenheterna ska inhämtas.

När ska erfarenheterna inhämtas så att vi i Sverige ska kunna ta ställning till om vi skulle kunna göra mer på området? I stället tar ministern lite grann om debatten som vi hade för ett år sedan.

Redan på den tiden kunde vi redovisa att de norska erfarenheterna av det inslag de har där är goda. Kvinnorna skräms inte från mödravården och tvekar inte. Tvärtom ser de i Norge det som en oerhört viktig solidaritetshandling för både kvinnan och barnet att det i yttersta fall finns en tvångsmöjlighet.

Därmed vill jag inte på något sätt förringa frivilligvården. Till kanske 99 % är det fullt tillräckligt att man på ett frivilligt sätt vårdas och tas om hand. Men frågan är: När kommer de norska erfarenheterna att inhämtas?

Anf. 80 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! De erfarenheterna är inhämtade i den delen. Jag kontrollerade hur forskningsläget ser ut i Norge. Det görs över huvud taget ett fåtal sådana omhändertaganden som baseras på graviditet. Det gör att underlaget är väldigt dåligt för att kunna dra några säkra slutsatser.

Det finns också en forskningsrapport i Norge där man skriver att man befarar att risken finns att mammor drar sig från mödravården. Jag har sagt att jag gärna skulle vilja känna vidare på den argumentationen och se vilket underlag som egentligen finns för det.

När jag sade det konstaterade jag att det nog behöver göras en bredare analys av frågan, och det bör Socialstyrelsen göra. Som svar på Ulrik Lindgrens fråga rakt av säger jag att Socialstyrelsen här bör göra en studie och en lite bredare analys av frågan för att vi sedan ska kunna se om vi ska gå vidare i detta.

Marinens musikkår

Anf. 81 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Försvaret ska spara, och den här gången också på försvarsmusiken – det lilla som finns kvar. Det spekuleras i en nedläggning av Marinens musikkår. Det är en musikkår som i olika former har funnits sedan 1600-talet. Den är i dag en mycket professionell orkester och spelar både inom landet och utom landet. Den är också en del av ett levande världsarv i Karlskrona.

För några veckor sedan hörde vi signalen faran över. Vi trodde att nu var musikkåren räddad. Men så är tydligen inte fallet. Nu visar det sig att det var falskt alarm.

I ett informationsbrev från Försvarsmusikcentrum daterat den 18 april står följande inför kommande besparingar: Minst två alternativ ska redovisas, varav ett ska omfatta avvecklingen av Marinens musikkår.

Min fråga till försvarsministern är: Är nedläggning av Marinens musikkår ett alternativ som försvarsministern kan ställa sig bakom?

Anf. 82 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Jeppe Johnson tar upp en fråga som är under beredning i myndigheten. Den håller på med ett budgetarbete, och vi håller på med en stor försvarsomställning.

Jag har sagt flera gånger att försvarsmusiken är en viktig del av vårt kulturarv, och det ska vara ett levande kulturarv. Men det är inte rätt under det att myndigheten håller på att arbeta med tuffa budgetamar för att få ut så mycket verksamhet i linje med vad riksdagen har bestämt att jag då recenserar det redan innan den har slutfört sitt arbete.

I nästa vecka kommer förslaget till mig. Sedan vidtar min prövning av frågan.

Frågestund

Anf. 83 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Min fråga riktar sig till försvarsministern. Sverige har tagit ansvar för att sätta upp en av EU:s stridsgrupper som ska kunna sändas ut i världen och upprätthålla fred och säkerhet. Den stridsgrupp som vi har ansvar för heter Nordic Battle Group.

Enligt Försvarsmakten ska vartenda förband i Sverige bidra med soldater till Nordic Battle Group, förutom Hemvärnets stridsskola och ubåtsflottiljen. Alla ska bidra till det ganska lilla förbandet om 1 000 soldater.

Jag noterar att försvarsministern bekände sig till devisen mer pang för pengarna. Min fråga är: Blir det effektivt och bra att soldaterna i Nordic Battle Group utbildas, övas och hålls i beredskap åtskilt över hela Sveriges yta?

Anf. 84 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Riksdagen har bestämt att vi ska ha ett modernt insatsförsvaret som är gripbart här och nu. Det är vad man genomför i omställningen ute i Försvarsmakten.

Nu ska vi också delta med en snabbinsatsförmåga inom Europa. Då ska också sägas att den inte kommer att bestå av värnpliktiga, utan den kommer att bestå av anställda och människor som har valt att delta i det arbetet.

Rekryteringen har påbörjats. Jag utgår ifrån att Försvarsmakten finner en effektiv utbildning som ska motsvara riksdagens krav att det är ett sådant försvar vi ska ha generellt i Sverige och ser till att vi får en nordisk snabbinsatsförmåga som kan fylla syftet. Jag litar på Försvarsmakten i det avseendet.

Den europeiska jämställdhetspakten

Anf. 85 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Jens Orback om den europeiska jämställdhetspakten som antogs av det europeiska rådet i mars.

Vilken nytta kan vi ha av en sådan pakt som en del i Lissabonstrategin? Kan man, eftersom det handlar om Lissabonstrategin, säga att även jämställdhet är en del av tillväxtfaktorn?

Anf. 86 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort. Det är dock en mycket intressant fråga. Statsministern tog initiativ till en pakt utifrån Lissabonöverenskommelsen att få en större tillväxt i Europa. Vilken var då den bästa åtgärden? Jo, det var bland annat att få fler kvinnor i arbete. Där ligger Sverige väldigt långt före. Sättet att få kvinnor ut i arbete har varit – det har statsministern pekat på och fått med sig många länder på – att se till att man har en bättre utbyggd äldreomsorg, en bättre utbyggd barnomsorg, att man har särbeskattning och så vidare. Med det måste vi gå vidare också i Sverige. Därför tittar vi också på rätten till heltid.

Rättvisa och tillväxt går hand i hand. Det är något som många andra europeiska länder har fått upp ögonen för. Om vi ska nå överenskommelsen i Lissabon måste vi arbeta för en mycket bättre jämställdhet.

Anf. 87 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag tackar deltagande statsråd och ledamöter.

Prot. 2005/06:107
20 april

Frågestund

14 § (forts. från 12 §) Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet (forts. AU6)

*Diskrimineringsfrågor
och vissa frågor
om jämställdhet*

Anf. 88 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Vi ska fortsätta att diskutera diskriminering och jämställdhet. Även om det här betänkandet i första hand tar upp specifik lagstiftning i de här frågorna tänker jag börja med att lyfta in en annan diskussion. Jag vill påminna om att de viktigaste redskap vi har för att motverka diskriminering är en generell välfärdspolitik, att vi har en politik som samlar samhället och som skapar sammanhållning och solidaritet, att vi försvarar och utvecklar den generella välfärden, att vi har ett skattesystem som inte särbehandlar utan håller samman befolkningen och att vi har en ekonomisk politik som skapar arbeten. Det finns ingenting som öppnar för diskriminering så tydligt som just hög arbetslöshet. Vi ser hur ungdomar, invandrare, kvinnor, funktionshindrade med flera inte får samma möjlighet som andra när det gäller trygga anställningsvillkor, inflytande över sin arbetssituation etcetera.

Jag vill också knyta an till det som Martin Andreasson sade i sitt inlägg och som jag tycker är väldigt viktigt, nämligen att vi, när vi pratar om diskriminering, är noga med vad vi talar om så att vi inte slarvar med begreppen. Det handlar om dolda värderingar. Om vi har orättvisor i samhället kan ju de orättvisorna vara ett uttryck för diskriminering. Orättvisor öppnar också för att de dolda värderingarna kommer i öppen dag och skapar diskriminering. Jag menar därför att grunden för att människors lika värde ska försvaras är generella insatser och en generell politik.

Vi behöver också ha diskrimineringslagar. Vi måste ha skydd för den enskilde. Om jag känner mig diskriminerad ska jag ha möjlighet att protestera och jag ska få det rättsligt prövat och kunna få återupprättelse och skadestånd om jag är felaktigt hanterad.

Vi har en diskrimineringslagstiftning som vi i kammaren är överens om är ett lapptäcke och oöverskådligt. Det har mycket att göra med att vi har implementerat olika EG-direktiv. Nu har vi ett system som inte ens de som är experter och dagligdags jobbar med det tycker sig ha en klar överblick över.

Det finns därför samstämmighet om att det här ska ses över. Man ska se hur mycket som går att samordna och så vidare. Diskrimineringskommitténs förslag ska nu ut på remiss.

Tidigare talare har varit lite kritiska till att inte arbetsmarknadsutskottet redan nu har slagit fast vissa ståndpunkter när det gäller förslagen.

Jag tycker att det är riktigt. Flera av förslagen skulle vi visserligen ganska enkelt kunna säga att vi har en majoritet för. Vi har kanske också en samstämmighet om att det är bra förslag. Men det är också rimligt att invänta en remissrunda och lyssna till hur intresseorganisationerna ser på de här frågorna. Vi ska vara medvetna om att diskrimineringslagstiftning är komplicerat. Det finns all anledning, menar jag, att noga titta på olika förslag. En sådan fråga kan till exempel vara positiv särbehandling på grund av etnicitet. Vi måste också fundera noga över om det verkligen är så att kön är en diskrimineringsgrund bland alla andra. Man måste också noga tänka sig för när det gäller frågor som reglerar arbetsgivare–arbetstagare. Ska det vara en egen lagstiftning eller ska det ingå i ett större lagstiftningspaket?

Jag tycker att det förhållningssätt som utskottet har, nämligen att vi avvaktar remissrundan, är helt riktigt. Jag instämmer visserligen i det som tidigare talare har sagt om att det blir en avslagen debatt, men det får vi ta, menar jag.

Det är intressant att fundera lite kring mekanismerna bakom diskriminering och vilka uttryck de tar sig och var samhällsdebatten egentligen befinner sig. Det är en sak att säga att man är emot diskriminering. Det finns väl knappast någon som säger: Jag är emot jämställdhet. Jag tycker att det ska vara orättvisa villkor mellan kvinnor och män.

Alltfler bekänner sig till att vara feminister. Man tycker att även kvinnors rättigheter är något viktigt. Det är en sak att säga det. Det är en annan sak när man kommer till konkreta politiska förslag som faktiskt siktar in sig på att stärka kvinnors rättigheter och som kräver att kvinnor ska ha samma möjligheter som män. Då blir det annat ljud i skällan.

En sådan fråga har varit uppe i debatten i dag. Den återkommer i debatten i vår. Det handlar om kvinnors rätt till heltid. När man lyfter fram en sådan fråga och säger att kvinnor ska ha samma rättigheter som män att få heltid kommer en rad motargument. Det första är: Det är de offentliga arbetsgivarna som diskriminerar. Om vi river upp monopolen och privatiserar blir det jättebra.

Av statistiken vet vi att det inte handlar om offentliga arbetsgivare. Det är på kvinnodominerade arbetsplatser som man har deltidsanställningar. Det gäller både i offentlig och i privat sektor.

Då kommer nästa argument. Man säger att det finns olika verksamheter som ställer olika krav på service, öppettider och så vidare och därför måste man ibland organisera arbetet med deltid.

Det är ju märkligt att i branscher med samma krav på öppettider och service har man heltid på manligt dominerade arbetsplatser och på kvinnodominerade arbetsplatser har man deltid. Det är så det ser ut.

Då tar man till storsläggan och vädjar till kvinnor: Ni måste tänka på tillväxt och sysselsättning eftersom rätt till heltid hotar jobben och tillväxten. Det argumentet hör man aldrig när man pratar om mäns arbetsvillkor. Det är när kvinnor kräver samma rättigheter som män som den här diskussionen uppstår. Man kräver att kvinnor ska förstå att de måste stå tillbaka och ta hänsyn till samhällsekonomin.

Det här menar jag visar var samhällsdebatten egentligen befinner sig. När det kommer till konkreta krav där man vill stärka kvinnors villkor och rättigheter är det inte så enkelt längre.

Rätten till heltid är en central fråga som handlar om fördelningen av det oavlönade och avlönade arbetet, tillgång till kompetensutveckling och om löneutveckling. Det är en mycket strategisk fråga i jämställdhetsarbetet.

Vi vet en massa när det gäller lönerna, precis som när det gäller heltid. Vi har statistik och uppgifter. Knappast någon kan väl längre säga att vi inte har lön på grund av kön, utan det är vi överens om. Men trots att vi vet det politiskt, trots att facken vet det, trots att arbetsgivarna vet det och trots att alla säger att det är oacceptabelt, händer ingenting. Det går år ut och år in, och det är fortfarande så att kvinnor tjänar mindre än män. Det måste vi göra någonting åt, både vi som är politiker och arbetsmarknadens parter.

Som politiker kan vi göra en del. Vi kan införa en rätt till heltid, vilket är en fråga som har bäring på ekonomisk självständighet. Vi kan förändra jämställdhetslagen. Och då vill jag passa på att yrka bifall till vår reservation 15 som handlar just om att den lagstiftning vi har i dag enbart tar sikte på hur det ser ut på en arbetsplats. Där kommer man inte åt de strukturella orättvisor som finns, nämligen att kvinnor och män tjänar olika på olika avtalsområden och att kvinnodominerade yrken nedvärderas. Där kan vi politiskt göra någonting genom att skärpa jämställdhetslagen.

Vi kan också se till att kommuner och landsting, där vi har stora kvinnodominerade arbetsplatser, har ekonomiska möjligheter att höja kvinnors löner.

Vi kan politiskt se till att vi skapar styrinstrument för att de här resurserna till dels används just till att eliminera orättvisor på grund av kön.

Nu jobbar den socialdemokratiska regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet med att ta fram en nationell handlingsplan mot lönediskriminering. Det kommer att bli ett mycket viktigt dokument. Men lönebildningen ligger på parterna, och vi är ju överens om att vi inte vill ha någon statlig lönepolitik. Då vill jag skicka över bollen till arbetsmarknadens parter. Om vi ska ha den här ordningen måste också parterna ta sitt ansvar, och det gör inte parterna i dag. Jag menar att det är nog nu. Det är dags att parterna kliver fram, tar det här ansvaret och tar konsekvenserna av hur lönebildningen ser ut.

Vi menar att man bör ta initiativ till en gemensam trepartsöverenskommelse mellan regeringen och parterna med konkreta, tidsbestämda mål om hur lönediskrimineringen ska avskaffas. Vi behöver det instrumentet, vi behöver ha en generell välfärdspolitik, vi måste politiskt ta ansvar, vi har rätt till heltid, vi har jämställdhetslag med mera, men bollen ligger också hos parterna. Från den här riksdagsdebatten vill jag skicka med till både fackliga organisationer och arbetsgivar sidan: Nu är det dags att ni kliver fram och tar ert ansvar!

Anf. 89 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det fanns mycket i Camilla Sköld Janssons resonemang som jag kan instämma i, och inte minst det sista när hon vill uppmana parterna att ta sitt ansvar när det gäller löneskillnaderna mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Jag tror också att vi kan åstadkomma mycket med hjälp av kollektivavtal och med hjälp av parternas engagemang.

Men just därför blir jag också lite förvånad över den brist på tilltro till parterna som Camilla Sköld Jansson, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har när det gäller exempelvis heltidsanställningar, visstidsanställningar och mycket av de regelverken. Det finns nämligen ett vänsterperspektiv som Camilla Sköld Jansson alltid intar i de här frågorna. Det innebär att hon tittar uppifrån och säger så här: Nu ska det bli på ett visst sätt som jag tycker är rätt. Sedan stiftar hon en lag och glömmer att verkligheten ser så oerhört olika ut i olika sammanhang.

Vi hade en belysande föredragning i förmiddags i arbetsmarknadsutskottet från Svenskt Näringsliv och ett antal branscher som visade hur lagförslaget om visstidsanställning, som vi behandlar i utskottet just nu, slår tokigt, obarmhärtigt, galet och vilka kraftfulla ord som helst som man kan använda mot vissa branscher och vissa företag. En lag uppifrån är inte den rätta metoden. Då förstår man inte hur näringslivet fungerar, hur företag fungerar, hur anställningsbeslut ser ut och hur verksamheter fungerar. Det är bland annat därför som vi kristdemokrater, och jag trodde också Vänsterpartiet, tycker att kollektivavtalsmodellen är bra. Där försöker man förhandla och hitta en lösning och lägger inte golv, ribbor, tak och väggar via en lagstiftning.

Låt oss ta rätten till heltid. Vi vet att många kvinnor och män, men färre män, vill jobba deltid en tid under vissa perioder i livet. Men man vill också ha rätten till heltid när man upplever att det är det riktiga. Jag håller med om att det är kvinnodominerade yrken som har mer deltider. En del av denna deltid är ett problem. Men frågan är då om vi ska lägga ett raster över hela arbetsmarknaden eller om vi ska ta det via kollektivavtal, via förhandlingar och via enskilt ansvar hos fackliga företrädare och arbetsgivare och gå den vägen fram.

Anf. 90 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag noterade att Stefan Attefall i sitt första inlägg förde samma resonemang som jag när det gäller att ställa krav på parterna. Så den här retoriska frågan om att inte känna tillit till parterna kan Stefan Attefall också ställa till sig själv. Alla som sitter i arbetsmarknadsutskottet vet ju att man har lagstiftning och kollektivavtal som samverkar. Anledningen till att vi har en lagstiftning är att vi behöver ha skydd för löntagarna.

När det gäller rätten till heltid är det ju så uppenbart att kvinnor inte kommer fram avtalsvägen. De har inte den förhandlingspositionen. Vi har en arbetsmarknad där vi, i samma stund som kvinnor flyttar ihop med en man, kan se i statistiken hur kvinnorna börjar deltidsarbete. Man kan titta på vad det är som gör att kvinnor har lägre livsinkomst än män. Jo, det är deltidsarbetet. Det är inte föräldraledighetsuttaget, utan det är deltidsarbetet. Det är orsaken till att kvinnor får sämre kompetensutveckling, sämre timlön med mera, och det är inte rimligt. Kvinnor och män har olika förhandlingspositioner på arbetsmarknaden. Varför inte ge kvinnor samma möjligheter som män? Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet.

Anf. 91 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag håller med om att alla kvinnor och män ska kunna jobba så mycket som de önskar. Problemet är att vi har ett utanförskap

med en till en och en halv miljon människor som inte kommer in på arbetsmarknaden eller jobbar deltid mot sin vilja. Frågan är om vi löser problemet med en lagstiftning som blir fyrkantig per definition därför att den ska täcka alla behov. Eller löser vi det genom att Camilla Sköld Janssons partikamrater och socialdemokratiska kommunalråd – liksom också borgerliga, men det är en majoritet av socialdemokratiska och vänsterpartistiska majoriteter – tar sitt ansvar och löser problemen i kommuner och landsting? Dessutom måste man självfallet sätta tryck på de andra områden där de här problemen finns. Är det där vi ska lösa problemet? Eller ska vi lösa det med en fyrkantig lagstiftning?

Det är förståelsen för hur vi skapar fler jobb och bättre förutsättningar som Camilla Sköld Jansson saknar. Hon tror att man med ett planekonomiskt tänkesätt kan lösa problemen genom en fyrkantig lagstiftning uppifrån. Det är det som skiljer oss åt. Jag menar att faran med Camilla Sköld Janssons resonemang är att vi befriar de enskilda aktörerna från sitt personliga ansvar därför att vi skjuter det till något slags maktstrukturer som ligger där uppe och styr allt detta. Jag, som facklig företrädare, arbetsgivare eller medarbetare i ett företag, behöver inte bekymra mig om mitt eget personliga ansvar.

Det är de värderingarna vi måste ändra på. Men vi ska inte ändra på de värderingar som styr att man i vissa lägen kanske vill jobba deltid. Många vill jobba deltid under en tid av livet, och de ska ha rätt till det också. Det gäller att inte kasta ut barnet med badvattnet. Vi ska se till att alla som vill jobba mer får göra det. Lösningen är inte mer lagstiftning som stänger ute alltfler från arbetsmarknaden. Det handlar om att förändra attityder. Där kan vi göra mycket på många håll i vårt samhälle. Jag vill också förlita mig mycket mer på parterna i det avseendet än vad Camilla Sköld Jansson verkar vilja göra.

Anf. 92 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Å ena sidan tycker Stefan Attefall att riksdagen inte ska lägga sig i det här, å andra sidan tycker han att vi politiskt borde ta vårt ansvar i kommuner och landsting. Det håller inte. Jag tycker att vi ska ta vårt ansvar både i riksdag och i kommuner och landsting, och det gör vi. Det har satsats stora pengar på olika projekt som handlar om hur man kan omvandla deltidstjänster till heltidstjänster i offentlig sektor. Det finns också en rad goda exempel, bland annat i Piteå, som visar att det inte kostar mer. Vi tar vårt ansvar, och vi kommer att fortsätta att ta det ansvaret.

Sedan håller jag med Stefan Attefall om att heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet. Det är inte fyrkantigt. Det geniala med vår svenska modell är att vi har en lagstiftning i botten men att vi sedan via kollektivavtal kan göra branschpassningar – just för att undvika fyrkantigheten.

Återigen är det uppenbart att kvinnor som vill ha heltid inte får heltid. Män som vill ha heltid får det. Då handlar det om ren och skär diskriminering. Vi kan göra som Stefan Attefall säger, nämligen låta dem ta hand om detta. Då blir det som det blir. Det tycker jag inte är att ta ansvar. Att ta ansvar är att se till att kvinnors rättigheter stärks.

Anf. 93 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation nr 25.

I Bibeln står det: Allt vad ni vill att människorna ska göra er ska ni också göra dem. Det finns ett ordspråk hemma i Småland: Inför vår Herre är vi alla smålänningar.

Kanske det någonstans ligger en sanning att det är människor vi ska se, att vi inte ska ha så många fördomar och framför allt att vi inte ska vara så rädda. Våldigt mycket av det som blir diskriminering beror på rädsla. Det beror på att vi inte vet, och det beror på att vi inte vågar lita på andra människor. Bristen på tillit i samhället upplever jag som ett av de stora problemen som orsakar mycket av de svårigheter som människor råkar ut för.

Att bli diskriminerad, oavsett om det beror på ålder, kön, hudfärg, funktionshinder, sexuell läggning, om du är ung eller gammal, gör så fruktansvärt ont. Det gör ont för det lilla barnet som blir diskriminerat i skolan, som inte får vara med, som inte får den hjälp och det stöd barnet behöver. Det gör ont för ungdomar som inte får vara med, som inte får komma in på krogen, som inte får vara med i olika sammanhang därför att de är för unga. Men det gör också ont för den som är gammal och räknas ut bara för att man har uppnått en viss ålder.

Det är en massa sådana frågor som vi behöver diskutera, ta vara på och försöka bearbeta och bekämpa. Det här är alltså allmängiltiga frågor. Det är frågor som finns i alla samhällen. Det är frågor som vi många gånger inte heller kan lösa politiskt, men vi kan jämna vägen på många sätt med hjälp av politiska beslut. En del tidigare talare har vidrört att det handlar om etiska ställningstaganden, det vill säga ställningstaganden som vi människor gör om varandra oavsett i vilket sammanhang vi träffas.

Betänkandet rör framför allt arbetsmarknadsrelaterade frågor. Det är på det området som vi i vårt utskott arbetar mest. Därför behövs för att vi ska få en bättre fungerande arbetsmarknad en sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Som det är i dag är det många arbetsgivare som blir rädda. De vågar inte riktigt tro på att de klarar av alla lagarna. Då väljer de det enklaste. De väljer det som de känner igen. Eftersom de flesta arbetsgivare är män är det lättare för en man att få ett jobb, framför allt om det är i en högre position. Det är lättare för den som talar svenska, är vit och har ett svenskklingande namn att få ett jobb än för en person som kommer från ett utomeuropeiskt land med ett namn som vi kanske har svårt att uttala.

Arbetsgivarna är också rädda för kostnader. Det kan kosta lite mer. Man kanske måste bygga om något. Man kanske måste ha något mer för att underlätta för en funktionshindrad att ta ett jobb i företaget. Man litar inte riktigt på att samhället kommer att hjälpa till så att man inte drabbas av kostnaderna. Man vågar inte, och sedan avstår man i stället från att anställa.

I många engelsktalande länder, USA, Australien, Storbritannien och Sydafrika, finns en tydligare och mer distinkt diskrimineringslagstiftning än vår lagstiftning. Det är en antidiskrimineringslagstiftning, och den ställer tydligare krav. Det är kanske också något som vi behöver överväga i vårt samhälle. Vilka krav ska du som enskild människa kunna ställa på att få delta i samhället? Det kan gälla allt från att vara med i

allmänna val, att se, höra och förstå vad politiker säger, att få förklarat om du inte talar svenska så bra eller om du har ett funktionshinder som gör att du har lite svårare att hänga med i en snabb diskussion. Det finns en massa sådana frågor som vi behöver diskutera och som vi också behöver fundera över. Hur ska lagstiftningen se ut? Det är en mänsklig rättighet att få vara helt och hållet delaktig i samhället.

Det är viktiga frågor som i stort sett bara bankas igenom i betänkandet eftersom det på det här området inte finns en proposition än. Vi kan bara hoppas att regeringen kommer att utarbeta en bra proposition – oavsett vilken regering det blir – med utgångspunkt i den utredning som nu har funnits. Fler människor ska kunna delta i samhället, i arbetslivet, på bostadsmarknaden, kunna gå ut och ha trevligt och ta sig fram på olika håll och kanter. Att vara diskriminerad är att bli kränkt i sin rätt att vara människa, precis på det sättet som jag, du eller någon annan råkar vara född. Därför är det så viktigt. Därför kräver också Centerpartiet att det ska finnas en sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Det ska vara en lagstiftning som gäller för alla och för alla områden. Det är inte bara arbetsmarknaden eller vissa utsnitt som är viktiga. Hela livet ska hänga ihop. Därför behöver vi en sådan lagstiftning.

Anf. 94 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Detta betänkande tar upp två stora och viktiga delblock, dels diskrimineringsfrågorna, dels jämställdhetsfrågorna. Vi har väckt en hel del motioner. Som det också har sagts pågår utredningar. Diskrimineringskommittén har lagt fram sitt slutbetänkande om en sammanhållen diskrimineringslagstiftning som nu är ute på remiss. Det är väl vettigt att vi lyssnar på remissinstanserna innan vi från riksdagen tar ställning i de olika frågorna. Däremot kan man nu göra en del *statement* över partiernas utgångspunkter i hur man vill jobba i frågorna eller eventuellt kommer att agera längre fram.

Utgångspunkten måste vara att alla i Sverige ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det är likhet inför lagen som ska gälla. Men så är det tyvärr inte i samhället i dag. I dag hotas många människors grundläggande rättigheter, och det förekommer dagligen att människor kränks på grund av ursprung, hudfärg, kön, könet på den person de attraheras av, funktionshinder eller ålder. Vi i Miljöpartiet arbetar för att sträva efter ett samhälle där människor och kulturer möts, ett samhälle som motverkar främlingsfientlighet och diskriminering.

För att komma det mångkulturella samhället närmare och för att underlätta för människor att förverkliga sina livsval krävs förändring av synsätt och strukturer. Det gäller såväl stat, kommuner och näringsliv som den ideella sektorn.

Diskriminering kostar. En sak att jobba vidare med är att sätta en prislapp på vad dagens diskriminering kostar. Jag hävdar bestämt att samhället skulle tjäna stora summor ekonomiskt om vi fick bort diskrimineringen. Det är något som vi måste jobba vidare med. En person som kränks på grund av diskriminering är lika kränkt oavsett vilken grunden är. Det är därför otidsenligt, ineffektivt och förvillande att olika diskrimineringsgrunder ska hanteras av varsin myndighet och ett otal olika lagar. All antidiskrimineringslagstiftning, utom den som finns i grundlagen, bör därför samordnas i en enhetlig antidiskrimineringslag.

I dag saknas också ett tydligt förbud mot diskriminering på grund av ålder. Den nya lag som förhoppningsvis ska komma innehåller också ett sådant förbud, enligt vad som föreslås i Diskrimineringskommitténs slutbetänkande. Det tycker vi är väldigt bra. Vidare är vi i Miljöpartiet mycket glada över att man också föreslår att könsidentitet ska ingå som diskrimineringsgrund, vilket innebär att exempelvis transpersoner får diskrimineringskydd i arbetslivet.

De ombudsmän som finns i dag vill vi behålla, men vi tycker att deras arbete ska samordnas inom en och samma administrativa enhet. De arbetsuppgifter som ombudsmännen har bör inte som i dag splittras mellan tillsyn, utbildning, metodutveckling och så vidare, utan ombudsmännens roll bör renodlas till att avse endast tillsyn inom den enhetliga antidiskrimineringslagens område. Det bör vi jobba för.

Ett sätt att motverka ofrivillig segregation är att införa positiv kvotering, vilket vi från Miljöpartiets sida ser positivt på. Kvotering är inte den enda åtgärd som behövs, men den kan tillsammans med andra åtgärder bli ett effektivt vapen i kampen mot diskriminering.

En annan sak är antidiskrimineringsklausuler, som har visat sig vara ett effektivt medel mot otillbörlig diskriminering i offentlig sektor. Dessa bör göras obligatoriska i till exempel offentlig upphandling. Klausulerna bör också användas vid offentlig tillståndsgivning och vid fördelning av offentliga resurser i övrigt. Den som bryter mot antidiskrimineringsklausulerna ska få sina tillstånd återkallade och avtal hävda och vara skyldig att betala skadestånd till motparten och till den som diskrimineras.

Slutligen bör man inom detta område också ta fram att samtliga arbetsplatser med fler än tio anställda bör vara skyldiga att utarbeta mångfaldsplaner som ska innehålla en strategisk plan för hur ökad mångfald ska nås och för hur arbetsgivaren tillsammans med de anställda ska arbeta mot fördomar och otillbörligt diskriminerande beteende.

Jag tror också att det är viktigt att man fortsätter att arbeta för att förhindra diskriminering på grund av sexuell läggning. Homofobi är i dag ett väldigt vanligt fenomen trots den goda lagstiftning vi har. Homofobin är ett fenomen som eldar på och bevakar den heterosexuella manliga respektive kvinnliga normen. Jag tror att homofobi är ett av de starkaste uttrycken för att upprätthålla den manliga normen. Den försvårar ytterligare för män som vill ge uttryck för en identitet som i dag inte ryms inom den i dag givna normen. Motsvarande problematik gäller naturligtvis även kvinnor, även om uttrycken ser olika ut. Därför måste homofobin aktivt motarbetas.

När man talar om att förändra mansbilden kommer vi snabbt in på jämställdhetsfrågorna, som är det andra stora området i det här betänkandet. Där har vi från majoritetens sida precis lämnat över ett förslag på nya mål för jämställdhetspolitiken, *Makt att forma sitt eget liv*. Det kommer vi att diskutera inom några veckor här i kammaren, så jag tänker därför inte gå in så mycket närmare på det, men jag kan, fru talman, naturligtvis inte låta bli att säga några ord om detta område.

Miljöpartiets jämställdhetspolitik bygger på kunskap om den rådande könsmaksordningen. Då kommer vi snabbt in på de könsroller som finns. Det är viktigt att motarbeta den inarbetade könsrollen för hur män respektive kvinnor ska vara. Jag blir ledsen över att ofta få höra att man framställer kvinnan som ett offer. Jag tycker att det är väldigt nedlåtande

att framställa bilden på det sättet, liksom man gärna framställer en schabloniserad bild av mannen. Det är inte bra att göra så, eftersom vi är olika, män och kvinnor, inom de här grupperna. Det är viktigt att vi försöker motarbeta den invanda roll vi har.

Därför är det också viktigt att man inom skolan, idrottsrörelsen, förerings- och kulturliv ifrågasätter den givna normen för hur pojkar och flickor, män och kvinnor ska vara och i stället ser på ett bredare sätt. Jag tror att en sådan förändring är möjlig.

Jämställdheten är på många områden främst en fråga om kvinnofrid. Mäns våld mot kvinnor är tyvärr alltför vanligt. Det ska inte alls förekomma, helt enkelt, men det förekommer. Vi i Miljöpartiet tycker att alla som utsätts för våld eller hot om våld i en nära relation ska ha rätt till skyddat boende. Rättsväsendets bemötande måste vara kunnigt och respektfullt, och barn som bevittnar våld i hemmet betraktas som brottsoffer. Män som är dömda för misshandel ska tvingas genomgå behandling. Vi tycker också att våld i samkönade relationer måste uppmärksammas tydligare.

Sedan har vi naturligtvis också frågan om de ojämslällda lönerna, där vi förhoppningsvis kommer att ta fram en ordentlig handlingsplan. Miljöpartiets utgångspunkt är att vi vill se ett handslag mellan staten och arbetsmarknadens parter, fack och arbetsgivare, om att ta bort de könsrelaterade skillnaderna mellan lönerna så fort som möjligt. Jag tror att det är viktigt att man ger signalen att man måste jobba för detta.

Jag tycker inte att staten ska lägga sig i lönepolitik, men jag tror att det är viktigt att vi ger en tydlig signal om åt vilket håll vi siktar. Sedan måste fack och arbetsgivare ta ett större ansvar än hittills. Vi har inte kommit tillräckligt långt. Vi borde kunna ta steg närmare, och det måste vi göra med det snaraste.

Anf. 95 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Mycket av det Ulf Holm har sagt om diskriminering och om jämställdhet håller jag helt med om. Vi är helt överens om hur viktigt det är att motarbeta diskrimineringen i samhället. Vi är nog också i stort överens i analysen om vad det är som ligger till grund för diskrimineringen – detta att människor inte ses som individer utan av andra placeras in i fack och definieras utifrån gruppnormer som andra bestämmer över och inte individen själv.

Just därför blir jag förvånad och faktiskt också lite besviken över att Miljöpartiet i en av sina reservationer talar sig varmt inte bara för aktiva åtgärder för att motverka underrepresentation på arbetsmarknaden – för det är vi nog alla överens om behövs – och inte heller för en positiv särbehandling i en lite svagare form, som finns i vissa länder, utan för kvotering. För mig går detta inte ihop. För mig är detta raka motsatsen till att se till att människor får rätten att bli bedömda för dem de är.

Kvotering handlar om precis raka motsatsen: Det är någon annan som sätter upp kategorier och placerar in människor i dem. Problemet är att det i dag finns en dold kvotering som leder till att svenskar har lättare att få jobb, att män rekryterar män till ledande uppdrag och så vidare.

Jag har två frågor till Ulf Holm. Den första är: Vem är det som ska ges rätten att placera in människorna i dessa fack? Vem ska ha rätten att avgöra var du och jag ska hamna i de här kvoterna?

Den andra frågan är, fru talman: Vad finns det för positiva erfarenheter som Miljöpartiet stöder sig på från andra länder?

Anf. 96 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Kvotering är inte målet utan ett medel. Jag skulle helst av allt inte vilja ha kvotering, men den erfarenhet vi har i Sverige i dag är ju att det går för sakta. Det händer ingenting. Ta frågan om kvinnliga styrelseledamöter i bolagsstyrelser! Vi har pratat om detta i hur många år som helst, och knappt någonting händer. Någon gång måste vi från politisk sida säga: Om inte marknaden själv kan sköta detta måste vi hjälpa den på traven. Därför är jag positiv till exempelvis en lagstiftning om kvoterade bolagsstyrelser så att kvinnorna tar makten där också.

Sedan kan man alltid hoppas att vi en dag kan ta bort denna lagstiftning, när marknaden – eller rättare sagt männen – har börjat förstå att det kanske inte var så hemskt med kvinnor i bolagsstyrelserna, att de faktiskt var kompetenta. Det verkar nämligen männen i de här förbaskade nomineringskommittéerna inte tro. De försöker bara hitta andra män och säger att det inte finns några kvinnor. Det gör det visst! Det finns jättemånga. Ge dem bara chansen!

Kan inte marknaden sköta detta själv får vi minsann hjälpa den på traven. Till exempel har kvotering till bolagsstyrelser i Norge hittills varit ett bra steg. Där har det nu börjat hända saker, just därför att man ska införa en lagstiftning.

Anf. 97 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Ulf Holm svarar på en annan fråga än den jag ställde. Hur det går till när man väljer människor till bolagsstyrelser är en intressant debatt som vi gärna kan ha, men jag tror inte att den hör hemma i just det här betänkandet. Där handlar det nämligen inte om att man anställer personer. Jag tror att vi båda är helt överens om att ifall man vid anställning av personer, oavsett om det gäller företagsledningen eller andra poster i en organisation, könsdiskriminerar folk så är det ren diskriminering, och det ska vara förbjudet.

Problemet med bolagsstyrelser är ju att det där handlar om vad oberoende ägare utser för representanter. Det är inga anställningsbeslut. Det ligger inte i den här lagstiftningen över huvud taget. Om Miljöpartiet vill att val till styrelseuppdrag i föreningar eller företag ska inkluderas i den här lagstiftningen är det en stor nyhet.

Vad detta handlar om är kvotering på arbetsmarknaden och i utbildningssektorn. Jag tror att detta är en farlig väg att slå in på. Om nu Miljöpartiet på andra områden säger att man vill vänta på remissrundan vill jag bara vädja till er att också här vänta på de remissvar som kommer. Vi är överens om den sjukdom som diskrimineringen är, men kvotering är en medicin som kommer att riskera att ta livet av patienten. Jag tror att man är inne på en farlig väg om man tror att etnisk kvotering kommer att lösa diskrimineringen.

Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag instämmer kanske inte riktigt i bilden av att det skulle leda till döden eller så långtgående effekter som Martin Andreasson tror. Jag tror att det är en väg som kan ses som möjlig att pröva på. Givetvis

måste vi dock invänta remissinstanserna och höra hur organisationer och andra uppfattar detta, om det kan vara en möjlig väg. Jag är beredd att vänta på det, men jag ser också detta som en möjlighet. Det finns problem även inom högskola och universitet med vilka som kommer dit, och jag kan mycket väl tänka mig att man kanske måste kvotera för att fler grupper ska kunna komma in. Jag är inte så rädd för att det skulle leda till sådana effekter som Martin tror. Självklart ska vi invänta Diskrimineringskommitténs remissinstanser och ta ställning efteråt, men jag är som sagt inte främmande för detta.

Kvotering till bolagsstyrelser finns också med, men på jämställdhetsområdet. Du har säkert inte läst den biten i betänkandet, men det finns med i diskussionerna där också.

Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! I detta ärende behandlar vi ett 90-tal motioner från den allmänna motionstiden 2005 och några motioner från den allmänna motionstiden 2004. Huvuddelen av motionerna rör diskrimineringsfrågorna, och resterande rör jämställdhet. I mitt anförande kommer jag att ta upp de yrkanden som rör diskriminering. Min kollega och partivän Ronny Olander ska senare ta upp frågorna kring jämställdhet.

Fru talman! När vi för ett år sedan debatterade diskrimineringsfrågorna här i kammaren stack jag ut hakan och hävdade att ingen regering tidigare investerat så mycket i kampen mot diskriminering som den vi har i dag. Jag sade då också att vi socialdemokrater tillsammans med våra samarbetspartier skulle göra mer om så krävdes. Därför förstärker vi nu antidiskrimineringsarbetet ytterligare – för det krävs mer insatser!

För att förbättra tillsynen gällande lagstiftningen och för att nå utsatta grupper ökas anslaget till ombudsmännen mot etnisk diskriminering med 13 miljoner åren 2007 och 2008. Det statliga bidraget till antidiskrimineringsbyråerna ökar med 1 miljon år 2006 och 4 miljoner per år från och med 2007. Regeringen kommer att genomföra ett försök med avidentifiering av ansökningshandlingar vid rekryteringsprocessen vid ett antal myndigheter. Vi passar inte i denna fråga, Magdalena Andersson!

För att belysa den etniska segmenteringen av arbetsmarknaden kommer betydelsen av etnicitet i arbetslivet att utredas. Brottsförebyggande rådet kommer att få uppdraget att genomföra en undersökning om diskriminering i rättsprocessen. Det har ju talats väldigt mycket i medierna om hur diskrimineringen påverkar domar och hur människor hanteras. Regeringen har också beslutat om en förordning där vi inför en så kallad antidiskrimineringsklausul. Varje år upphandlas det för över 400 miljarder i Sverige. Det ska kännas för de företag som inte jobbar aktivt mot diskriminering, och detta är en viktig åtgärd för att ytterligare skärpa kampen mot diskriminering.

Också när det gäller bostadspolitiken stärker vi skyddet mot diskriminering. Vi anslår också pengar för de kommuner som använder sig av hyresgaranti så att man inte där också ska börja sortera människor som ser annorlunda ut, som har sämre inkomster och så vidare. Därtill har vi fått en ny lag som skyddar barn och ungdomar mot kränkande behandling i skolan. I den nya nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter har också ett särskilt fokus på icke-diskrimineringsarbete antagits.

Fru talman! Allt detta tillsammans med tidigare års satsningar på kampen mot diskriminering gör att vi hävdar oss väl internationellt. Migration Policy Group rankade 2005 Sverige tillsammans med Nederländerna på andra plats bland alla EU-länder vad gäller politik för integration och mot diskriminering.

Vi ser också att det nu börjar vända uppåt. Förvärvsfrekvensen och sysselsättningen bland utrikesfödda ökar snabbare än bland inrikesfödda. Förhoppningsvis – det är ingenting jag kan påvisa – är alla de här insatserna mot diskriminering en viktig faktor bakom att vi ser en vändning, att klyftan i sysselsättning minskar mellan utrikesfödda och inrikesfödda.

Men vi kan inte vara nöjda så länge människor förnekas arbete för att de råkar ha ett namn som inte klingar svenskt. Vi kan inte vara nöjda så länge människor vägras bostad eller inträde på en restaurang för att de har ett utseende som inte stämmer med schablonbilden av hur en svensk ska se ut. Vi är inte nöjda så länge också våra myndigheter och institutioner diskriminerar genom sina föråldrade, slutna strukturer som borde höra hemma i historieböckerna. Diskrimineringen skadar nämligen inte bara den enskilde som utsätts; diskrimineringen drabbar också samhällsutvecklingen och vår förmåga att ta till vara allas kompetens, kunskaper och erfarenheter. Detta har inte Sverige råd med.

Fru talman! Diskrimineringskommittén, som många har berört, har nyligen avlämnat sitt slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning*. Utredningen är på väg ut på remiss och där finns en rad förslag som tangerar eller direkt är de som vi behandlar i dag med anledning av motionsyrkanden.

Jag satt med i utredningen halva vägen. Jag kom in efter två år. Det har varit ett mycket stimulerande och intressant arbete. Vi har under resans gång också fått tilläggsdirektiv ett par gånger, bland annat från riksdagen, men vi har också fått uppdraget att tillämpa EU-direktiv. Det är därför arbetet har pågått så mycket längre än vi trodde från början. Men jag är ganska nöjd med det förslag som majoriteten lägger fram i den utredningen.

Vi föreslår *en* lag mot diskriminering i stället för sju samt *en* ombudsman mot diskriminering. Vi föreslår skydd för nya diskrimineringsgrunder, könsidentitet och ålder samt skydd för juridiska personer. Vi föreslår skydd på nya samhällsområden och åtgärder för ökad tillgänglighet. Vi föreslår utökade krav på aktiva åtgärder, likabehandlingsplaner för alla arbetsplatser med mer än tio anställda och positiv särbehandling på arbetsmarknaden. Vi föreslår därutöver en ändrad sammansättning i Arbetsdomstolen vad gäller ärenden som rör diskriminering, med mera.

Jag vill här flagga för att jag personligen inte delar kommitténs uppfattning rörande positiv särbehandling på arbetsmarknaden. Jag vill nämligen inte att någon människas chans att få ett jobb eller en högskoleplats över huvud taget ska påverkas av var man är född, varken negativt eller positivt. Jag tror dessutom att det kommer att förstärka vi-och-de-tänkandet i samhället och inte minska det.

Jag vill att vi nu respekterar den beredningsprocess som är på gång. Och jag känner mig trygg i att regeringen saktat men säkert kommer att lägga fram förslag tagna ur det gedigna arbete som Diskrimineringskommittén ägnat sig åt under de här fyra åren. Sannolikt kommer vi

under nästa mandatperiod att kunna se ett förslag på en sammanhållen lagstiftning. Målet är att ett sådant lagförslag ska läggas fram 2008.

Fru talman! Jag tror att vi i Sverige har förutsättningar att göra vårt land till den första diskrimineringsfria zonen i världen, åtminstone i Europa. Sverige har det som krävs. Vi har en svensk befolkning med mycket positivare inställning till invandring och mångfald än många andra länder ute i världen, inte minst runtomkring oss i Europa. Och vi har en politisk majoritet, ett regeringssamarbete med Vänstern och Miljöpartiet, som tar dessa frågor på största allvar.

Jag vill uppehålla mig lite vid de kommentarer som kommit upp i kammarens debatt. Magdalena Andersson kritiserade att vi inte är tydliga nog i vårt betänkande. Då vill jag fråga Magdalena: Hur ser ni på att vi nu inför en antidiskrimineringsklausul vid offentlig upphandling? Är det någonting som Moderaterna stöder? Är det också så att ni stöder kravet på likabehandlingsplaner för alla företag? Det är någonting som också finns i betänkandet från Diskrimineringskommittén. Magdalena nämnde inte det förslaget.

Hur ser det ut om olyckan skulle vara framme och det blir en borgerlig majoritet ledd av Moderaterna, kommer stödet till diskrimineringsbyråerna vara kvar, öka i den takt som vi tillsammans nu lägger fram förslag om eller försvinna?

Martin Andreasson, Folkpartiet, slog fast att kampen mot diskriminering var en liberal stridsfråga. Då vill jag fråga Martin Andreasson om han delar Lennart Rohdins analys av Diskrimineringskommitténs arbete när han i Dagens Nyheter skrev följande: Det förslag som Diskrimineringskommittén i dag presenterar kan däremot inte ligga till grund för en ny diskrimineringslag.

Jag har inte tolkat Martin Andreasson så när han stått i talarstolen. Men det är ändå det som Folkpartiet har sagt i Diskrimineringskommittén, och jag undrar om det är Folkpartiets linje eller om det är Martin Andreassons linje som gäller i fråga om förslagen till en sammanhållen lagstiftning, likabehandlingsplanen inte minst. Hur ser Martin Andreasson på de frågorna?

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på de reservationer som finns.

Anf. 100 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det var ju, som vanligt när socialdemokrater framträder, en skrytvals över allt man har gjort och allt man är på väg att göra. Det är i och för sig sant att det finns en del utredningar som har kommit i gång ganska sent, för det har varit ganska trögt med initiativ från den socialdemokratiska regeringen. Jag känner igen många förslag som nu ska utredas som vi och andra partier har drivit sedan många år tillbaka. Diskrimineringskommitténs betänkande och det huvudarbete som har gjorts om en sammanhållen lagstiftning var ursprungligen inte heller riktigt spontant från Socialdemokraterna utan den kom till tack vare ett starkt tryck från oppositionen.

Men det är en del saker på gång, det ska erkännas. Förhoppningsvis blir det också bra resultat av en del av det utredningsarbete som är i gång, även om det kanske var trögt i portgången. Problemet är kanske inte vad som ska dras i gång utan det är vad resultatet blir.

Det andra är den praktiska politiken. Den aktiva diskrimineringen kan man bekämpa med lagstiftning. Men den indirekta diskrimineringen, de faktiska beteenden som gör att människor blir diskriminerade i praktiken, sker på grund av alla andra mer generella åtgärder ute i samhället. Exempelvis tog jag i min tidigare debatt med Camilla Sköld Jansson upp hur vi skapar möjligheter för människor med invandrabakgrund som kanske har lite sämre förutsättningar än vi andra, med språket, med att kunna det svenska systemet, att bli egenföretagare eller att komma in på arbetsmarknaden när man möter regelkrångel, när man möter en lagstiftning som gör det allt svårare för människor som är utanför att komma in över huvud taget.

Där gör ju Socialdemokraterna faktiskt ingenting, och gör man någonting gör man det snarare i fel riktning, försvårar ytterligare. Den effekten gör ju att vi har betydligt lägre förvärvsfrekvens bland människor med invandrabakgrund. Och bland dem som formellt har ett arbete finns det många sjukskrivna, många förtidspensionerade, många i åtgärder och liknande saker. Siffrorna, som är dystra på papperet, även om de kan jämföras med andra länder och se hyfsat bra ut, är de facto sämre i verkligheten. Varför inte lägga energi på de områdena, Luciano Astudillo?

Anf. 101 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Först och främst instämmer jag inte i Stefan Attefalls beskrivning av att det har gått långsamt och att det har varit en trög process. Faktum är att vi har tagit initiativ i stort sett varje gång vi har kunnat. Varje ny budget har vi förstärkt på det här området. Vi har också starkt lagstiftningen på det här området. Den verklighetsbeskrivningen får Attefall själv stå för. Sedan får väljarna bedöma vilka som har varit aktiva på det här området och vilka som har röstat emot vad gäller de frågorna.

Sedan är det intressant att när man inte har någonting att komma med när det gäller kampen mot diskriminering ger man sig på den generella välfärdspolitikerna, trygghetssystemen och inte minst arbetsrätten till exempel. Det är talande tycker jag. Det är intressant att Attefall använder invandrarna som ett bräckjärn för att ge sig på den välfärd och de skydd som vi ändå har byggt upp i det här samhället. Jag tycker att det är allvarligt.

Dessutom är det allvarligt att han någonstans underförstått utgår från att människor som ser ut som jag har ett sämre språk, för så beskriver han det i sin replik. Man har sämre språk, man förstår inte krångel. Varför skulle inte jag kunna klara av att förstå byråkrati och krångel och starta ett eget företag precis som alla andra? Det är väl lika svårt för alla eller lika lätt för alla. Den beskrivningen bottnar i dina fördomar, Attefall, och inte i hur det egentligen ser ut.

Det är klart att det finns en etnisk diskriminering som drabbar till exempel människor som ska starta företag och kanske inte har möjligheten att få lån. Vi har till exempel där stött IFS, Internationella företagare i Sverige, så att de kan ge råd till nyanlända människor när det gäller att kunna starta företag. Det går ganska bra. De senaste åren har 4 000 företag, var femte företag som startats i Sverige, startats av en person med utländsk bakgrund. Det har alltså gått ganska bra på det här området.

Nu föreslår vi i Diskrimineringskommittén dessutom, som jag sade, ett skydd för juridiska personer för att ytterligare stärka skyddet på det här området.

Anf. 102 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Vi har exempelvis försök med avidentifiering av ansökningshandlingar och liknande förslag som har drivits från vårt håll i riksdagsmotioner. Vi har också haft det i exempelvis Stockholms stad. Det har varit oerhört trögt att få gehör för detta. Nu äntligen har det kommit i gång försöksverksamhet på området. Det finns många andra exempel på utredningsarbete som dragits i gång men som det har varit oerhört trögt att få gehör för tidigare. Men som sagt var: Det kan vi först utvärdera när vi ser vad vi gör av allt det arbete som Socialdemokraterna lagom till valet verkar vara intresserade av att dra i gång.

Det är intressant att jag blir beskylld för att angripa den generella välfärdspolitiken när jag vill få in mer människor i arbete. Jag håller kontakt med många människor som är företagare, människor med invandrabakgrund, och diskuterar den här typen av problem med dem, och det är deras verklighet jag beskriver. Jag vet att många svenskar, oavsett om man har utländsk bakgrund eller inte, har problem med svensk byråkrati och regelkrångel, vart man ska vända sig och liknande saker. Jag vet också att många som har kommit till Sverige nyligen upplever de problemen större än vad de som är infödda gör. Skulle Luciano påstå att den verklighetsbilden är felaktig tycker jag att han ska gå ut i valrörelsen och tala om det.

Jag tror att ju krångligare vi gör det att anställa och ju krångligare vi gör det att komma in på arbetsmarknaden, desto hårdare slår det mot människor som har invandrabakgrund, ungdomar och andra som inte har samma erfarenhet, samma ingångar på arbetsmarknaden och samma kontaktytor. Det är en verklighet som Luciano borde lära sig, och den finns där ute.

Det gör att de åtgärder som Luciano Astudillo och hans partikamrater tar till försvarar ytterligare, och därför har vi ett så stort utanförskap, mycket större än vi skulle behöva. Vi ska komma ihåg att vi är mitt uppe i en mycket stark högkonjunktur. Då borde de här problemen vara mycket marginella, men de är gigantiskt stora, och det bär faktiskt Socialdemokraterna ansvaret för efter tolv års regeringsinnehav.

Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! När det gäller integrationen i Sverige är det klart att ingen kan vara nöjd med hur Sverige ser ut och att mycket mer behöver göras. En rad åtgärder generellt när det gäller integrationspolitiken behöver bli bättre.

Nu fokuserar jag här på diskriminering och vad vi kan göra åt det. Jag har i den här debatten hört att Attefall har haft väldigt svårt att hålla sig till just det vi debatterar här, diskrimineringsfrågor, utan i stället dragit upp det kristdemokratiska valmanifestet här från talarstolen. Men det får stå för honom.

Det är inte så att man genom att luckra upp anställningstryggheten gör det lättare för människor att få jobb. Den logiken förstår jag inte över huvud taget. Faktum är ju att redan i dag är det så att människor, födda i

andra länder – också ungdomar – är de som oftast har otrygga anställningar. Faktum är att redan i dag – det gäller också debatten om jämställdhet, den som Attefall förde tidigare med Camilla Sköld Jansson – diskrimineras kvinnor på arbetsmarknaden på grund av att de inte ges samma möjlighet till heltid. Den generella politiken är kanske det absolut bästa skyddet mot diskriminering. När man börjar luckra upp den finns det en risk att människor som har en svagare förankring och position på arbetsmarknaden är de som först faller undan. Det ser vi bland annat på undantaget i turordningsreglerna.

Ja, visst finns det människor som har svårt när de kommer till Sverige att klara av att lära sig landet och förstå hur reglerna ser ut här. Men att utifrån det hävda att invandrare generellt har det problemet bygger, menar jag, på dina föreställningar om människor med rötter i andra länder och ett gammalmodigt sätt att se på Sverige.

Vi har stöttat bland annat IFS, som jag sade, med flera miljoner under flera år. Varje år ser vi flera hundra nya företag bildas av människor med rötter i andra länder. Var femte företagare i Sverige i dag har utländsk bakgrund. Det är en annan verklighetsbeskrivning än den som Attefall försöker ge.

Anf. 104 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Såvitt jag vet är en passning när man får bollen och sparar den vidare till någon annan. Det är faktiskt precis vad Socialdemokraterna har gjort när det gäller motionerna i betänkandet om diskriminering. Man har skickat vidare, hänvisat till att Diskrimineringskommitténs betänkande ska behandlas och lämnat frågan ifrån sig, i stället för att sätta ned foten, säga vad man tycker och ge en signal för det vidare arbetet framåt. Det tycker jag är trist och tråkigt att man inte har kunnat göra. Det borde inte ha varit så svårt.

Luciano Astudillo frågar mig om Moderaterna delar åsikterna i Diskrimineringskommitténs arbete. Jag har slutbetänkandet av Diskrimineringskommittén här, och det borde Luciano också ha eftersom han har varit ledamot av den och vet om vilka reservationer som finns i den. Vi delar åsikterna i de reservationer som Anna Lindgren, vår ledamot i utredningen, har ställt sig bakom. Vi delar också åsikterna i hennes särskilda yttrande. I övrigt har vi alltså inte motsatt oss Diskrimineringskommitténs förslag.

Det hedrar Luciano, tycker jag, att han talar om att han inte ställer sig positiv till Diskrimineringsutredningens förslag om positiv särbehandling eller kvotering. Det hedrar honom och ska, hoppas jag, göra att han får med sig sina partikamrater här i kammaren när frågan så småningom kommer hit.

Jag skulle vilja fråga: Varför kan Socialdemokraterna inte ställa sig positiva till frågan om anonymiserade ansökningshandlingar? Varför tycker man inte att det är en värdefull sak att pröva, eftersom vi vet om att det finns etnisk diskriminering?

Anf. 105 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Vi säger inte i betänkandet att vi inte tycker att det är en metod väl värd att pröva. Tvärtom är det ju så att regeringen kommer att

införa det systemet på försök, och vi vet att flera kommuner, bland annat kommuner ledda av socialdemokrater, har sådana metoder redan i dag.

Jag kan berätta apropå förfarandet att efter att man väl har utrett en fråga är det traditionellt sett så att man skickar ut det på bred remiss, och i den processen händer väldigt mycket. Jag såg att min egen kommun i samband med att man fick Anonymitetsutredningen, som handlar om det här med att avkodifiera jobbsökningar, i remissvaret sade att man var väldigt positiv till det här och att man också avsåg att göra det här på försök i Malmö, vilket man inte gjort tidigare. Det är en oerhört bra effekt av att skicka ut utredningar på remiss på det här sättet. Man påverkar fler.

Magdalena behöver inte vara rädd för vad som händer här sedan. Om vi behåller makten, vilket jag är absolut säker på att vi gör, kommer mycket av det som lagts fram i den här utredningen kring Diskrimineringskommittén att läggas fram som lagförslag också.

Men då passar jag tillbaka och försöker få svar på de frågor jag ställde tidigare. Passningar känner jag till. Jag har varit ordförande i en fotbollsklubb i Rosengård och är fortfarande aktiv där. Vad tycker Moderaterna om likabehandlingsplaner? Är det så att en moderatledd regering kommer att behålla en antidiskrimineringsklausul? Kommer stödet till de antidiskrimineringsbyråer som nu får ett ökat stöd att finnas över huvud taget, eller kommer man att plocka bort det? Det är frågor som väljarna behöver få reda på svaren på.

Anf. 106 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Om Luciano vet så väl vad passning är borde han också kunna stå för att det är precis just det man gör, både när det gäller frågan om behandling av Diskrimineringsutredningens förslag om att slå ihop ombudsmännen till en myndighet och frågan om etnisk diskriminering. Man passar. Man sätter inte ned foten och säger att detta är bra. Det är så förvånande, tycker jag, att man inte orkar göra det. Det blir ett väldigt tamt, tunt och handlingsförlamat betänkande där man bara säger: Det får vi skjuta på. Det får någon annan göra. Detta hänvisar vi till framtiden.

Jag tycker att det var väldigt rejält att deklarerat att Luciano inte ställer sig bakom förslaget om positiv särbehandling. Det hade också varit väldigt intressant att få veta hur han räknar med att Socialdemokraterna kommer att behandla den här frågan framöver. Kommer det att bli positiv särbehandling? Kommer det inte att bli så? Vi svävar fortfarande i okunighet. Vi vet bara var utredningens förslag ligger. Vi ställer oss starkt kritiska till detta, precis som Luciano själv gjort, men vi vet inte vad som kommer att hända med detta.

En sak, fru talman, som jag också saknar i Lucianos anförande, när han tar upp problematiken med människor med funktionshinder som fortfarande stängs ute från arbetsmarknaden, är en rättighetslagstiftning, en antidiskrimineringslagstiftning för dem, det vi brukar kalla ADA-lagstiftning. Inte med ett ord berördes detta. Det tror jag att handikapprollen är mycket besviken över.

Anf. 107 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag ska läsa en mening från mitt anförande, som Magdalena Andersson kanske missade, med anledning av det sista hon sade. Jag

sade så här: Vi föreslår skydd på nya samhällsområden och åtgärder för ökad tillgänglighet. Jag tror att det rymmer en del av det som kritiken i slutet av repliken gällde.

Vad gäller positiv särbehandling kommer jag att göra vad jag kan för att ett sådant förslag inte läggs fram här i kammaren. Jag känner mig trygg i min utskottsgrupp, och inte bara där utan också i socialdemokratien och arbetarrörelsen brett, för att den här frågan delvis är om inte död så åtminstone halvdöd. Alla de som är tveksamma till den här vägen kan fortsätta att kämpa emot att sådana förslag läggs fram. Detta om positiv särbehandling.

Jag kan avslutningsvis konstatera att Moderaterna här i kammaren i dag inte kan ge ett svar om man kommer att behålla antidiskrimineringsklausuler om man får regeringsmakten. Man har inte heller gett svar om hur man ser på antidiskrimineringsbyråer.

Anf. 108 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det har varit en väldigt intressant diskussion, även om den har varit ganska lågmäld.

Roten till mycket av det vi ser av diskriminering finns i människors okunskap och människors fördomar. Då undrar jag vilka konkreta förslag Socialdemokraterna har för att komma åt det. Det krävs andra insatser. Det hjälper inte med bara lagstiftning. Man måste också få människor att förstå vad det handlar om, få människor att ta till sig nya kunskaper. Jag undrar om Luciano Astudillo har något bra svar på det.

Anf. 109 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag har flera bra svar om olika åtgärder, inte bara rena lagstiftningsförslag. Jag pekade på hur DO får mer resurser, bland annat att jobba med arbetsgivare för att de ska bli bättre på att ta fram mångfaldsplaner. Jag nämnde också en rad andra åtgärder kring offentlig upphandling, där man markerar att inte bara en viss åsikt är fel utan att också en viss handling är fel. Om ett företag ägnar sig åt att diskriminera minoriteter på arbetsplatsen kommer staten, och ibland kommuner – det finns kommuner som har gått före i det här – inte att vilja fortsätta att handla med dem.

Visst finns det mycket mer att göra. Man kan kombinera det med generella åtgärder, informationskampanjer och ge arbetsmarknadens parter mer resurser – det får de – för att jobba med information kring antidiskriminering. Allt det är positivt.

Den stora utmaning som vi står inför i Sverige över huvud taget är större än så. Jag tror att det är väldigt få, till och med här i kammaren, som har förstått vilken strukturomvandling vi ser i Sverige i dag vad gäller befolkning. I dag är 12 % i Sverige utrikes födda. År 2010 kommer vart tredje barn som föds att ha en eller båda föräldrarna födda i ett annat land. I min stad Malmö har 52 % av alla ungdomar under 18 år en eller två föräldrar födda i ett annat land.

Det är ett nytt Sverige vi ser växa fram, och fortfarande pratar vi om invandrare och svenskar. Jag tror att detta är den stora utmaning som Sverige står inför, hur vi skapar detta nya vi, där också jag blir en del av den nya svenskhet som vi ser födas i dag.

Anf. 110 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att Luciano Astudillo nu verkligen kommer in på att få ihop oss på olika sidor i många olika sammanhang till ett vi, att det kvittar hur många generationer tillbaka som vi hade en eller två förfäder som var invandrare. Jag tror inte att det finns någon som är född i Sverige som inte har tysk, fransk, engelsk, rysk eller någon annan bakgrund när man börjar leta lite grann. Sedan finns de som i dag är nyfödda som har en eller två föräldrar födda i ett annat land.

Det är just här jag upplever att vi har kärnpunkten, att vi ska förstå varandra, inte bara vara informerade. Informera kan vi göra hur länge som helst, men vi måste ta det till oss och som människor inse att vi är ganska lika. Vi kan ha lite olika hudfärg, lite olika hårfärg och tala olika språk, men någonstans är vi ändå människor. Det är den kunskapen, den känslan, som är så viktig. Den kommer vi inte åt med information och kampanjer. Den måste komma djupare ifrån. Där finns utbildning som en bit, men den måste också komma på ett ännu djupare plan.

Har Luciano Astudillo några funderingar på det?

Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag har flera funderingar, för jag delar helt Margaretas analys. Precis som Zlatan är en självklar del av vårt svenska landslag, precis som Tito Beltran blev en världstenor globalt men en svensk sådan, ser vi i område efter område hur de nya svenskarna – ett ord som jag egentligen inte gillar att använda – tar plats i musiken, i idrotten, här i kammaren, som statsråd. Det är den processen vi måste uppmuntra mer och mer. Jag tror att det på sikt kommer att kräva att vi ställer om Sverige från en homogen nationalstat till ett globaliserat, mångkulturellt land. Jag har en rad konkreta förslag på hur man kan göra det.

Veckan före påsk var jag här i kammaren och höll ett anförande om synen på medborgarskap. Jag tror att vi har en förlegad syn på medborgarskap som bygger på var ens föräldrar är födda och vilket ursprung de har. Jag tror att man mer borde se på medborgarskapet där man föds. Alla som föds i Sverige borde få möjligheten att bli svenska medborgare från första dagen, även de barn som har föräldrar som är utländska medborgare. Så är det inte i dag. Detta är en stor reform, som kräver en lång process. Men det är sådant som måste göras på sikt för att ställa om Sverige.

Detta är ett exempel, men jag har flera andra, som jag väntar med därför att jag vill utmana socialdemokratin i det här. Jag tror att vi har mycket att göra.

Anf. 112 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Först vill också jag säga att jag tycker att det är strongly av Luciano Astudillo att så tydligt här i kammaren ta avstånd från förslaget om positiv särbehandling på etnisk grund. Lycka till med arbetet att övertyga partikamraterna i socialdemokratin i den frågan! Vi från Folkpartiet har ju tagit ställning.

Jag tycker att det som kom upp är lite intressant. Luciano Astudillo ställde frågan vad Folkpartiet anser om Diskrimineringskommitténs förslag. Det är ingen hemlighet att vi under hela tiden som kommittén har pågått har varit kritiska mot att kommittén fått en arbetssituation som

tyngs av att det hela tiden duggar nya tilläggsdirektiv, samtidigt som det har spretat med att man har tillsatt andra utredningar som har jobbat parallellt.

Luciano sade själv i sitt anförande att varje gång som regeringen har kunnat ta initiativ har ni gjort det. Ja, men problemet är att det ofta har gjorts genom att man har gjort en symbolhandling, genom att tillsätta ännu en ny utredning, och ännu en ny utredning. Till slut har man haft ett virrvarr av olika processer som har pågått parallellt, och man har tappat den helhetssyn som har varit så viktig med Diskrimineringskommitténs arbete.

Det är ingen hemlighet att det finns mycket i kommitténs förslag som är väldigt bra och mycket som vi är kritiska till.

Poängen är just att Folkpartiet ända sedan 90-talet har drivit att vi ska ha en gemensam lagstiftning, ända sedan 90-talet har drivit att vi ska ha en gemensam ombudsman. Det är i våra motioner som det hela tiden har stått att vi ska ha diskrimineringskydd för funktionshinder, ålder och könsidentitet.

Förslaget om anonyma ansökningsförfaranden finns med i en rapport som jag tror att Luciano Astudillo själv har uppmärksammat som lades fram av Folkpartiets integrationspolitiska grupp, ledd av Mauricio Rojas. På punkt efter punkt är detta förslag där kommittémajoriteten nappar på Folkpartiets politik. Det bjuder vi gärna på. Låt oss då tillsammans se till att Folkpartiets politik blir verklighet.

Anf. 113 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på frågan om Diskrimineringskommitténs slutbetänkande kan ligga till grund för en ny diskrimineringslag. Är det Folkpartiets linje i frågan?

Med mitt ställningstagande vad gäller positiv särbehandling hoppas jag också att ni övriga partier, inte minst från den borgerliga sidan, ser att det är väldigt högt i tak i socialdemokratien, att man faktiskt tillåts ha olika åsikter och kan rösta utifrån egna värderingar. Inte bara här i kammaren utan i korridoren hävdas det att partipiskan viner hit och dit. Så är det inte i socialdemokratien. Vi har en öppen och hjärtlig diskussion om hur frågor ska landa. Jag hoppas att vi kan få slut på den diskussionen framöver.

Vad gäller om det är folkpartistiska förslag eller inte skrev jag en skriftlig fråga till Sven-Erik Österberg kring anonyma jobbansökningar. Jag fick ett väldigt positivt svar där han offentliggjorde att han skulle tillsätta en utredning, den så kallade Anonymitetsutredningen som därefter är ute på remiss och kommer att leda till att vi genomför det här projektet.

Jag vill inte tävla här med Folkpartiet om vem som var först med olika initiativ och förslag. Det viktigaste tror jag är att vi genomför de här delarna och förverkligar ambitionerna att bli bättre på diskriminering så att vi kan göra Sverige till en diskrimineringsfri zon. Det måste vara målet.

Anf. 114 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Det var ett ganska chosofritt svar. Nu släpper ju Luciano Astudillo den valmötetsten han hade i sitt huvudanförande där han för-

sökte göra det här till en fråga där regeringsinnehavet blir avgörande för i fall Sverige ska bli ett diskrimineringsfritt land eller inte. Jag tycker att det är ganska bra att vi ser att ända sedan diskrimineringsfrågorna kom på dagordningen som en stor politisk fråga, från 70-talet och framåt, så har borgerliga regeringar drivit på, och det har också kommit förslag som vi har stött när det har suttit socialdemokratiska regeringar. I det betänkande som vi nu här diskuterar – vi diskuterar trots allt inte Diskrimineringskommitténs betänkande, vi diskuterar ett betänkande från arbetsmarknadsutskottet – ser vi också att det i vart fall på den borgerliga sidan finns en väldigt bred samsyn om att det nu är dags att gå vidare med en gemensam lagstiftning, gemensamma ombudsmän, stärkt skydd för diskriminering på grund av funktionshinder, ålder och så vidare. Det är saker som blir det borgerliga regeringsalternativets budskap till väljarna. Om vi sedan kan komma överens tvärs över blockgränserna kring detta är det desto bättre.

Anf. 115 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Folkpartiet ska ju inte regera ensamma. Det finns andra också.

Det är bra att vi har en grundläggande samsyn kring det som finns i Diskrimineringskommitténs betänkande. Både Vänstern och Miljöpartiet har från talarstolen sagt att de ser positivt på att vi får en sammanhållen lagstiftning och ett ombudsmannaämbete. Det är ingenting som vi socialdemokrater tycker är konstigt heller. Vi tror också på det. Det är därför vi socialdemokrater röstar för det i kommittén. Nu måste det beredas.

Men, som sagt, här från kammaren har vi inte fått tydliga besked. Jag ser det som Diskrimineringskommittén står för som ett golv för hur antidiskrimineringsarbetet och kampen mot diskriminering ska se ut i Sverige. Därefter måste vi göra mer. Precis som Centern sade måste det göras mycket mer i lagstiftning på området. Moderaterna har reserverat sig mot likabehandlingsplaner som jag tror är en oerhört viktig åtgärd för att gå vidare i kampen mot diskriminering. Vi har inte fått besked om hur man ser på antidiskrimineringsklausuler. Vi har inte fått höra om byråerna kommer att få ett stöd om det blir en borgerlig regering. Det är viktiga frågor för väljarna att få reda på också. Kampen mot diskriminering måste vara så mycket mer än lagstiftningen. Jag tror att den regering som sitter i dag i samarbete med Vänstern och Miljöpartiet har en mycket mer offensiv politik på det här området än vad borgerligheten över huvud taget har att komma med.

Anf. 116 TINA ACKETOFT (fp):

Fru talman! Vi har en något märklig och rörig debatt här i dag angående det här betänkandet. Nyss debatterade vi diskriminering. Min kollega Martin Andreasson har också debatterat det ämnet tidigare för Folkpartiets räkning. Själv kommer jag att fokusera på den andra delen av detta betänkande, det vill säga jämställdheten, eller vissa frågor i jämställdheten som det heter. Vi väntar ju gubevars allihop på det stora betänkandet som kommer, vilket innebär att vi kommer att ha den riktiga debatten om några veckor, som vi alla vet.

Om jag på något sätt låter inkomplett så ta det till betänkandet denna gång. Det är faktiskt inte jag, utan det är betänkandet som är väldigt

inkomplett och haltande. Självt hade jag föredragit att få ett helhetsgrepp över hela frågan så man ser hela från ax till limpa, för allting hänger nämligen ihop, ända från det faktum att vi har förskolor som behandlar flickor och pojkar på olika sätt till det faktum att vi har gigantiska löneskillnader, en arbetsmarknad som är starkt könssegregerad, kvinnor som blir våldtagna i högre andel än tidigare och så vidare. Allt hänger ihop. Därför blir vissa jämställdhetsfrågor något märkligt att debattera. Men vi gör det ändå i dag.

Detta betänkande rör främst mäns och kvinnors förutsättningar att kombinera arbete, familj och barn och arbetsmarknadsfrågor generellt. Det är faktiskt också de frågor som en gång gjorde att jag engagerade mig i politiken, så det är dem ni ska skylla på om ni inte vill ha mig här.

Nej, Ulf Holm, de flesta kvinnor är inte offer. Du har alldeles rätt i detta. Men det system som de flesta av oss faktiskt lever under gör oss till offer många gånger. På något märkligt sätt är det nämligen så att de strukturer som förmar vår vardag från att vi stiger upp till att vi går och lägger oss lämnar kvinnor med Svarte Petter i handen. Det innebär inte att kvinnor är offer. Det innebär att strukturerna är fel. Det är dem vi ska förändra, inte kvinnorna som sådana. Det är strukturerna vi ska förändra. Det tror jag vi är överens om.

Jag brukar säga när jag vill starta en debatt: Att vara liberal är att vara feminist. Det är nämligen att se och ha en politik för att bryta just de strukturer som låser oss inne i könsroller, som låser oss inne i kollektiva roller. Det innebär inte automatiskt att man om man är feminist också är liberal. Tack och lov! skulle jag vilja säga. För vi vill ha feminister i alla färger och former, alla kön också för den delen.

I detta betänkande gör utskottsmajoriteten, det vill säga socialdemokrater, vänster- och miljöpartister – bara så vi har det i protokollet – samma konstateranden som jag som liberal feminist gör. Löneskillnader mellan könen kvarstår, någonstans mellan 3 % och 20 % beroende på hur vi räknar. Man har problem generellt att kombinera arbete, barn och karriär – de olika rollerna i livet. Unga kvinnors sjukskrivning ökar ständigt och jämt. Det är vi överens om, oavsett vilken färg vi har på feminismen. Män tar ut en alldeles för liten del av föräldraförsäkringen. Vid senaste räkningen år 2005 tror jag att det var 19 ½ %. 19 ½ % av föräldraförsäkringen tar männen ut. Det är vi överens om, oavsett vilken färg vi har på feminismen. Men sedan kommer vi till knutpunkten: lösningarna. Detta är ett bra betänkande som problemformulering, men var finns lösningarna?

Efter att FN:s kommitté mot diskriminering av kvinnor poängterade det faktum att lönegapet mellan män och kvinnor i Sverige inte har minskat på tio år – det har faktiskt ökat – ska regeringen äntligen presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader – kraftfullt.

I vårpropositionen framgår det igen att man ska skjuta till ytterligare skattepengar till kommunsektorn under de närmaste åren för att höja lönerna på kvinnodominerade områden. Det är något flummigt formulerat. Varken jag eller min kollega Karin Pilsäter har lyckats hitta några pengar avsatta till detta. Men det är alltså förslagen från vänstermajoriteten – en utredning och att pengar som inte finns ska tillskjutas.

Ja, vi har lön på grund av kön, precis som Camilla Sköld Jansson sade. Men vad man från vänsterhåll vägrar att se är det samband som finns mellan kvinnors taskiga löneläge och det faktum att Sverige faktiskt har en av världens mest könssegregerade arbetsmarknader där över 80 % av de anställda inom kommuner och landsting är kvinnor.

Samtidigt säger man att parterna ska ta sitt ansvar för lönediskrimineringen. Ja, naturligtvis ska de göra det. Och i kommuner och landsting är vi som politiker parter. Vi är arbetsgivare. Men i riksdagen är vi inte arbetsgivare. I riksdagen är vi lagstiftare.

Det handlar också här om det faktum att man inte kan se sambanden. Svenska kvinnor står för nästan två tredjedelar av antalet sjukskrivningar. Vi vet att det hänger ihop med arbetsplatserna eftersom det fortfarande sjukskrivs mest inom den kommunala sektorn och landstingssektorn. Men vi vet också att det hänger ihop med det faktum att kvinnor tar det största ansvaret för barn och hem. Var finns förslagen i detta betänkande för att lösa de problem som vi är överens om?

Förutom att Folkpartiet och alliansen vill ge kvinnor samma rätt som män i jämställdhetens namn att ha flera arbetsgivare att välja mellan eller att starta eget inom den sektor som de vill verka, så vill vi också göra det möjligt för stressade människor utan höga löner att köpa hushållsnära tjänster, som det så vackert heter, vitt, inte svart.

Folkpartiet har ett förslag om en jämställdhetsbonus till de familjer som delar jämställt på föräldraförsäkringen. Var är regeringens förslag?

När det gäller avdrag inom traditionella manliga sektorer har socialdemokrater inget problem med att låta det kosta. Då är det solidariskt, gubevars, att skattefinansiera saker och ting. Men när det gäller kvinnor och jämställdhet, då talar kollektivet med manlig tunga.

Vi är alla förlorare på den politik som har förts. Men kvinnor är de största förlorarna.

Fru talman! Den liberala lösningen är att ha en balans mellan en stat som tydligt reglerar lagmässigt just det som vi var inne på tidigare, bland annat diskrimineringen, alltså grundläggande lagar, men att sedan släppa människor fria att faktiskt bygga den verklighet som de vill leva i. Konkret handlar det alltså om att ge kvinnor mer makt över sin arbetssituation och sitt arbetsliv. Men det innebär också att vi ser de kollektiva strukturerna som håller oss fast – alltså kollektiva strukturer och individuella lösningar.

Ett exempel på denna kollektiva lösning och denna kollektiva struktur är den jämställdhetslag som vi har i dag och som också tas upp i detta betänkande. Man tycker att det är helt okej att man låter den vara som den är. Man konstaterar att den förmodligen inte fungerar men att man ändå låter den vara. Ingen annan lag som styr en arbetsgivare kan man låta bli att bry sig om.

Vad skulle skattemyndigheten säga om jag som företagare säger att jag nog vill diskutera hur mycket skatt jag ska betala in? Däremot kan jag diskutera med Jämställdhetsombudsmannen och säga att jag inte riktigt har kunnat leva upp till den här jämställdhetsplanen men vi väl kan prata om den.

Varför är jämställdhetslagen ett undantag? Varför är jämställdhetslagen en mjukislag?

Alla de olika åtgärder som vi från liberalt håll föreslår, där vi ser människor som individer och inte som offer, står i bjärt kontrast till Socialdemokraternas alternativ. Socialdemokraterna är fullständigt nöjda med hur det är i dag, samtidigt som de konstaterar att det inte är riktigt bra. De säger: Låt oss använda samma medel som vi hittills har gjort men bara lite mer, så blir det nog bra. Det handlar om att vara stolt men inte nöjd. Eller också har de vänstersidan som ska lagstifta bort allt. Man ska lagstifta bort all privat frihet över huvud taget, och där man som kollektiv alltid vet bättre än vad du och jag gör om vad jag vill med mitt eget liv.

Fru talman! Vi kommer att ha den stora debatten om några veckor. Men jag kunde ändå inte låta bli att lyfta fram detta betänkande som, som sagt, är en fantastisk bra problemformulering utan några konkreta förslag till lösning.

Anf. 117 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Tina Acketoft påpekar att Sverige har en väldigt könssegregerad arbetsmarknad, och det har vi.

Min fråga till Tina är: Hur ser könssegregeringen ut i länder där man inte har en stor offentlig sektor?

Anf. 118 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Över huvud taget har vi två helt skilda synsätt. Jag antar nämligen att Camilla Sköld Jansson menar att man kan ta vilket annat land som helst som jämförelse. Man kan ta England som exempel. Där har man en helt annan historia bakom hur kvinnor en gång kom ut på arbetsmarknaden.

Men vad Camilla Sköld Jansson hela tiden vägrar att se är det faktum att vi inte kan använda samma typ av lösningar i dag som vi har gjort tidigare. Jag säger inte att vi inte ska ha en stor gemensamt finansierad sektor. Men jag säger att man måste lösa upp den så att man ger kvinnor möjlighet att faktiskt starta eget även inom denna sektor i stället för att använda stopplagar för att ständigt låsa in kvinnor.

Till skillnad från Camilla Sköld Jansson som vill ge kollektivet kvinnor en viss procent i löneförhöjning säger jag att man ska öppna upp kollektivet och släppa kvinnorna fria.

Anf. 119 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag fick inte riktigt svar på min fråga, och jag förstår det. Sanningen är ju att i alla de länder där man inte har en stor välfärdssektor som har omvandlat kvinnligt oavlönat arbete till avlönat arbete har man en könssegregering som går ut på att kvinnor är hemma, Tina Acketoft. Kvinnor har en mycket lägre förvärvsfrekvens. Och ni folkpartister borde någon gång kunna se vikten av att vi har en offentlig sektor som gör kvinnligt oavlönat arbete till en profession som ger en inkomst.

Det finns inte något exempel på att man via Folkpartiets väg, att privatisera och låta marknadskrafterna sköta vården och omsorgen, har nått framgång när det gäller jämställdhet.

Jag påstår, Tina Acketoft, att du sätter feminismen och jämställdheten helt åt sidan. Det är andra ideologiska och politiska skäl som driver politiken när ni för fram och ondgör er över att offentlig sektor skulle låsa in kvinnor. Offentlig sektor är en grundbult för kvinnors oberoende.

Anf. 120 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att de flesta av oss har en ideologi som vi grundar vår politiska övertygelse på. Camilla Sköld Jansson tillhör i alla fall en ideologisk falang och jag en annan. Därmed inte sagt att det på något sätt går stick i stäv mot feminismen. Precis som jag sade tidigare ska feminister finnas i alla färger och i alla former. Det finns inte en feministisk lösning. Det är ett analysinstrument. Det är inte en ideologi.

När Camilla Sköld Jansson gör jämförelser med andra länder säger jag också fortfarande att vi ska ha en stark offentlig sektor men att vi inte ska låsa in kvinnor i en offentlig sektor och säga: Här ska ni vara, och ni får ta det som er tillkommer! Vi ska ge dem möjligheten att själva bygga vidare.

Ska man göra jämförelser med andra länder är det också mycket märkligt att Sverige inte ens har fem kvinnliga börsbolagschefer. Men utomlands har man fler. Sverige är väldigt duktigt på att hålla kvinnor nere på den låga dimensionen när man talar om arbetsmarknaden. Men när det gäller kvinnliga chefer, toppchefer och styrelseledamöter, är vi i Sverige usla.

Camilla Sköld Janssons sätt att se på detta är som vanligt att så länge alla har det lika dåligt så är det jämställt. Det är inte mitt sätt att se på det. Mitt sätt att se på det är att man ska ge fler människor möjlighet att växa. Då blir det skillnader i samhället. Men det drar med sig andra också. De goda exemplen drar med sig fler. Det är inte genom att hålla folk nere som vi får ett jämställt och bra samhälle.

Anf. 121 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla reservationer. Motioner om vissa jämställdhetsfrågor avstyrks med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete och till den nyligen avlämnade propositionen *Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken*. Denna proposition kommer att behandlas senare i vår. Då kommer även motioner från den allmänna motionstiden 2005 som rör de jämställdhetspolitiska målen, metoder och institutioner att debatteras. Jag vill passa på att säga att propositionen berör 48 politiska områden, så det finns verkligen anledning att få en rejäl diskussion om jämställdhetsfrågorna vid det tillfället – och kanske även i dag.

Fru talman! Alla som bor i Sverige ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Likhet inför lagen och skydd mot diskriminering för alla och envar är grundläggande rättigheter.

Jämställdheten har ökat i Sverige. Dock finns det fortfarande problem. För att uppnå målet om ett jämställt samhälle måste den rådande könsmaktsordningen brytas. Teorin om könsmaktsordning kan beskrivas som ett sätt att förklara varför ett samhälle är ojämnt och varför ojämntheten består trots att åtgärder vidtas.

Regeringen har identifierat fem så kallade fokusområden som lyfts fram i jämställdhetspolitiken under innevarande mandatperiod. Dessa områden är viktiga. De finns med som en ram i vårt betänkande och berör flertalet av de motioner som vi haft att behandla. Med tanke på hur diskussionen varit hade jag först, av tidsskäl, tänkt korta ned anförandet. Men det finns anledning att lyfta fram dessa områden mera.

För det första handlar representationen om en jämnt fördelad makt och inflytande. Ett målmedvetet arbete för att öka kvinnors inflytande på olika nivåer i samhället har lett till att Sverige nu är världsledande när det gäller andelen kvinnor i direktvalda politiska organ. En väsentlig del av samhällsutvecklingen styrs dock fortfarande av män, och mäns erfarenheter är alltfjämt norm. Detta gäller inte minst i nominerings- och beslutsprocesserna.

En utredning – direktiv 2006:23 – har tillsatts för att kartlägga och redovisa könsfördelningen på maktpositionerna i Sverige. Utredningen ska avlämna sin rapport senast den 18 oktober 2006.

En annan utredning har fått i uppdrag att utforma förslag till ändringar i aktiebolagslagen som säkerställer att minst en viss andel av styrelseledamöterna i ett publikt aktiebolag ska vara av vardera könet. Detta uppdrag ska redovisas senast den 1 juni 2006. Av inlägg här i dag förstår jag att vi kommer att få support här.

För det andra gäller det lika lön för lika och likvärdigt arbete. Jämställdhetslagen innehåller krav på att åtgärda könsdiskriminerande löneskillnader. Regeringen avser att under våren 2006 tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader. Det är inte bara lönerna som påverkar löneskillnaderna. Anställningsvillkor, anställningsformer – tillsvidareanställningar eller tidsbegränsade anställningar liksom deltid och heltid – yrkesval, beföringsmöjligheter och möjligheter till kompetensutveckling är andra viktiga faktorer som påverkar kvinnors och mäns arbetsinkomster. Planen kommer därför att vara bred och omfatta de områden som direkt eller indirekt påverkar individens lön. Vi går nu mot slutet av detta arbete som har varit mycket intressant och seriöst och kommer att rejält ta tag i dessa oerhört viktiga frågor.

För det tredje gäller det mäns våld mot kvinnor, prostitution och handel med kvinnor för sexuella ändamål. Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som inkräktar på och förhindrar kvinnors utnyttjande av sina mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Regeringen har fattat beslut om att ombilda Rikskvinnocentrum, RKC, till ett nationellt kunskapscentrum om mäns våld mot kvinnor. Gemensamt har Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna avsatt 135 miljoner kronor årligen till detta centrum som ett ökat stöd till kvinnoorganisationer och till våldsutsatta kvinnor och deras barn.

Inom regeringen pågår även ett arbete med att ta fram ett handlingsprogram mot alla former av människohandel. Programmet kommer att bestå av två delar.

För det fjärde gäller det mäns ansvar för jämställdhet. Jämställdhetsarbete handlar om att förändra villkoren för både kvinnor och män. Arbetet inom området syftar till att sätta fokus på det ansvar som män som grupp har för att förändra de strukturer som gör att män är överordnade och kvinnor underordnade.

I propositionen föreslår regeringen bland annat att män och kvinnor ska ta samma ansvar för hemarbete och ha möjlighet att ge och få omsorg på samma villkor – detta som ett delmål för jämställdhetspolitiken.

För det femte gäller det sexualiseringen av det offentliga rummet. En ständig exponering av bilden av att manlighet står för makt och kvinnlig-

het för underordning gör att vi riskerar att inte längre reagera på könsförtryck, trakasserier och sexualiserat våld.

Fru talman! Låt mig till sist få kommentera några motioner.

Som några talare har sagt är vi överens om mycket i analysen på jämställdhetsrådet. Men när vi kommer till åtgärderna, till vad som behöver göras, skiljer det sig. Jag vill instämma i vad Camilla Sköld Jansson sade, nämligen att det också handlar om hur vi ideologiskt ser på samhällsuppbyggnad och om hur vi ideologiskt ser på mäns och kvinnors villkor att delta i samhället.

Jag konstaterar också, som vi tidigare gjort, att den borgerliga alliansen tror att om vi bara konkurrensutsätter skolan, vården och omsorgen ökar vi jämställdheten. Vid ett flertal tillfällen tidigare har utskottet behandlat motioner med ett liknande innehåll. Det är uttalat att konkurrensutsättning inte är den givna lösningen. Det är i stället viktigt att parterna på arbetsmarknaden förses med verktyg för att i förhandlingar och avtal åstadkomma bland annat mer jämställda löner. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Jag vill understryka att de krav som ställs i jämställdhetslagen när det gäller löner och löneanalys är betydelsefulla verktyg i sammanhanget.

Vad gäller att föra jämställdhetsmål från Arbetsdomstolen till allmänna domstolar delar utskottet inte den uppfattningen.

Jag vill också passa på att fråga: Var finns lösningarna? Lösningarna finns bland annat i det vi pratar om när det gäller kvinnors och mäns villkor i arbetslivet. Tyvärr är inte Stefan Attefall med nu i diskussionen om just arbetsmarknadens parter, om den viktiga roll de har – en roll som de måste ha. I lönehandlingsplanen kommer vi på ett klart sätt att närma oss den så kallade gränsbommen mellan politikens ansvar, arbetsmarknadens ansvar och parterna där. Men vi är inte intresserade av att gå över till att diskutera statlig lönepolitik.

Tina Acketoft tog upp frågan om hushållsnära tjänster och skillnader i förhållande till byggbranschens ROT-projekt. Skillnaden är markant. ROT-projekten och de resurser som satsats där har varit tillfälliga delar. Men ni pratar om en permanent del. Konstigt nog kom inte exemplet från Finland upp. Det har tydligen kostat 1 miljard kronor för 10 000 anställda. Det hade också varit tacksamt om den borgerliga regeringen i Danmark hade nämnts. Man har ju avskaffat detsamma därför att det blev för dyrt. I stället säger man: Okej, hushållsnära tjänster kan vi kanske ha för de äldre – alltså någonting i stil med vad statsministern här sagt, nämligen att om vi ska ha hushållsnära tjänster ska det vara för just äldre handikappade som behöver extra stöttning, inte för andra grupper i samhället som kanske har möjlighet att själva lösa detta.

Fru talman! Som tidigare nämnts ska Diskrimineringskommitténs slutbetänkande remissbehandlas. Det är viktigt. Det har tyvärr framgått i debatten att vi redan nu ska ta ställning i många olika frågor. Men vi har alltid – i alla fall under alla mina år som riksdagsledamot – haft en respekt för att lyssna på remissinstanserna och inte gå förbi dem utan säga att det är viktigt vad de tyckt och tänkt, att vi ska lyssna in det och sedan besluta i stället för att omedelbart sätta ned foten.

Utskottet kommer, som tidigare sagts, att senare i vår – någon gång i mitten av maj – behandla jämställdhetspropositionen.

Prot. 2005/06:107
20 april

*Diskrimineringsfrågor
och vissa frågor
om jämställdhet*

Anf. 122 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Precis som Tina Acketoft sade är detta ett betänkande där vi mer tar upp motioner på ett område som det egentligen hade varit bättre att ansluta till debatten den 11 maj. Lite grann blir det ännu tydligare när Ronny lyfter fram den debatt som kommer senare, så den debatt vi har här i dag blir ett slags förmöte till debatten den 11 maj – lite uppvärmning. Det känns bra.

Det finns trots allt en hel del motioner här som jag känner är viktiga. För Centerpartiets del finns det nio reservationer som jag självklart står bakom, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 26.

Jag skulle vilja ta vid någonstans där Ronny gav en del goda exempel på hur det faktiskt ser ut i Sverige. Vi har kommit en bit på väg till exempel när det gäller representation. Där ser vi möjligheter för kvinnor, självklart. Jag skulle vilja påstå att läget är det att vi på många håll har nått kvantitativa mål, men på den kvalitativa delen är det fortfarande väldigt mycket kvar att göra.

Margareta tog tidigare upp diskriminering. Ibland när jag pratar om de här frågorna brukar jag säga att jag företräder den minoritet som består av 51 % av Sveriges befolkning. Egentligen är det lite udda att de fortfarande buntas ihop och hålls ihop i samma område. Tyvärr har vi några år kvar innan vi har kommit förbi det.

Arbetsmarknadsfrågor är den stora biten i det här betänkandet. Där har vi dels många gemensamma reservationer från alliansen, dels ett par som vi och Folkpartiet står bakom gemensamt. Det vi trycker på och som utgör en tydlig skillnad mellan de två blocken, mellan kartellen och alliansen, är synen på den könssegregerade arbetsmarknaden. I dag ser vi att kvinnor generellt sett är överrepresenterade hos lågbetalande offentliga arbetsgivare där man också har höga sjuktal. Männen återfinns generellt sett oftare i näringslivet där man har en bättre både löne- och karriärstege.

Då kan man fundera på hur man ska komma åt att ändra detta. Det kan vara två olika vägar man väljer. Antingen väljer man att se till att det blir lika dåligt för alla och förstatligar näringslivet – det finns partier längst ut till vänster i den här kammaren som har det på sin dagordning – eller också väljer man att bryta upp monopolet. Självklart ska vi fortfarande ha en generellt finansierad välfärd. Det är det man brukar ger sig på och säga att det försöker vi få bort. Men det är inte detta det handlar om. Däremot måste de som ska utföra de här tjänsterna inte finnas i kommun eller i landsting, utan olika kollektiv kan bryta upp. Det kan finnas företag som etablerar sig. Och framför allt handlar det, inom de sektorer som har en majoritet av kvinnor som arbetar där, om att kvinnor ska kunna starta företag inom sin profession.

Det här ger alternativa arbetsgivare, något som vore värdefullt för den som inte riktigt trivs på sitt arbete, inte tycker att hon får den lön hon vill ha eller kanske inte får den heltid som hon kräver. Då kan man byta till en annan arbetsgivare som faktiskt kan betala bättre och ge de villkor man vill ha. Det är en vinst med det här.

Det handlar också om konkurrensutsättning, att få till stånd bättre vård och omsorg och en mängd olika saker. Det skulle komma som ett brev på posten med det här. Ja, brev på posten var ingen bra jämförelse, men ni förstår vad jag menar.

Det handlar vidare om att man skulle kunna få en mångfald i service och i tjänsteutbudet. I dag ska det vara på ett och samma sätt överallt. Någonstans har vi omyndigförklarat de äldre, de kommer in i äldreomsorgen. Här skulle vi faktiskt kunna ha kvar möjligheten till olika val.

Kvinnor skulle också komma åt möjligheten att ha andra karriär- och lönestegar än vad de i dag har tillgång till. Det skulle bli fler nya företag. Tittar vi på hur man har jobbat i andra länder ser vi att när de har börjat öppna offentlig sektor, där kvinnor oftast är aktiva och kanske har startat företag, har det lett till att kvinnor i nästa steg startar andra former av företag. Det leder till att det finns fler kvinnor att rekrytera till bolagsstyrelser och till höga ledande positioner inom näringslivet. Det vore något annat än att kvotera.

Vi har ytterligare ett förslag som handlar om ett barnvänligt arbetsliv. Vi är väldigt stolta över att vi försöker se till att det går att kombinera barn och familj med ett bra arbete. Precis som många talare före mig som har talat om arbetsmarknadens parter ser jag det här som ett område som man inte har prioriterat tillräckligt högt. Jag skulle säga att bristen på möjligheten att påverka sitt arbete så att man får vardagen att gå ihop är av betydelse för de höga sjukskrivningstal som vi har i Sverige.

När det gäller lönediskriminering har vi i Sverige ett system som bygger på att de som är ansvariga för diskrimineringen sedan ska avgöra synen på det här och eventuellt utdöma ansvar. Det är arbetsmarknadens parter som i en partssammansatt domstol ansvarar för det. Jag tycker att det är ett feltänk och tycker att det skulle vara bra om den här typen av fall blev granskade på allvar och fick genomslag när det gäller att förbättra situationen. Fortfarande efter tio år har kvinnor inte nått en enda krona mer, en enda procent mer i lön i förhållande till män.

Vi lägger också fram ett förslag till en företagsbot. Den som lönediskriminerar ska inte bara eventuellt få skämmas lite inför domstol, utan det ska dessutom kosta att diskriminera. Vi har inte fått majoritet för det, och vi har inte fått igenom det i det här betänkandet, men vi ger inte upp så lätt. Vi tänker fortsätta att jobba med detta.

För att vara ute i riktigt god tid tänker jag avsluta nu med att gratulera mig själv och Anneli som har namnsdag i morgon.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU31 Kommittéberättelsen 2006

Kammaren biföll utskottets förslag.

Skrivelsen lades till handlingarna.

LU23 Kooperativ verksamhet i delägda företag

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU17 Konvention mellan Sverige och Chile

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU9 Museer och utställningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU22 Statsbidrag till ungdomsorganisationer

Punkt 1 (Kontrollmöjligheter enligt regeringsformen)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd)

Votering:

174 för utskottet

71 för res. 1

40 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 23 v, 17 c, 11 mp, 1 -

För res. 1: 45 m, 26 kd

Avstod: 38 fp, 1 c, 1 mp

Frånvarande: 22 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 4 c, 5 mp, 1 -

Punkt 2 (Systemet för bidrag till ungdomsorganisationer)

1. utskottet

2. res. 3 (fp)

3. res. 4 (c)

Förberedande votering:

40 för res. 3

18 för res. 4

227 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

228 för utskottet

39 för res. 3

18 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 45 m, 26 kd, 23 v, 11 mp, 1 -
För res. 3: 37 fp, 1 c, 1 mp
Avstod: 1 fp, 17 c
Frånvarande: 22 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 4 c, 5 mp, 1 -

Punkt 3 (Stöd till generationsövergripande verksamhet)

1. utskottet
2. res. 5 (fp, m, kd, c)

Votering:

156 för utskottet

127 för res. 5

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 23 v, 11 mp, 1 -
För res. 5: 45 m, 38 fp, 25 kd, 18 c, 1 mp
Frånvarande: 23 s, 10 m, 10 fp, 8 kd, 5 v, 4 c, 5 mp, 1 -
Veronica Palm (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkterna 4–6

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU21 Kärnsäkerhet och strålskydd

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU6 Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet

Punkt 5 (Rekrytering m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (c, m, fp, kd)

Votering:

158 för utskottet

127 för res. 5

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 23 v, 12 mp, 1 -
För res. 5: 45 m, 39 fp, 26 kd, 17 c
Frånvarande: 22 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 5 c, 5 mp, 1 -

Punkt 13 (10 och 11 §§ jämställdhetslagen)

1. utskottet
2. res. 15 (v)

Votering:

233 för utskottet

24 för res. 15

28 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 45 m, 38 fp, 17 c, 10 mp, 1 -
För res. 15: 23 v, 1 mp
Avstod: 1 fp, 26 kd, 1 mp
Frånvarande: 22 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 5 c, 5 mp, 1 -

Punkt 16 (Förvärvsarbete och familjeliv)

1. utskottet
2. res. 19 (kd)
Votering:
241 för utskottet
26 för res. 19
17 avstod
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 45 m, 38 fp, 23 v, 12 mp, 1 -
För res. 19: 26 kd
Avstod: 17 c
Frånvarande: 22 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 5 c, 5 mp, 1 -

Punkt 22 (En samordnad lag och myndighet)

1. utskottet
2. res. 25 (c, m, fp, kd)
Votering:
158 för utskottet
127 för res. 25
64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 23 v, 12 mp, 1 -
För res. 25: 45 m, 39 fp, 26 kd, 17 c
Frånvarande: 22 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 5 c, 5 mp, 1 -

Punkt 23 (Processen i diskrimineringsmål)

1. utskottet
2. res. 26 (c, fp)
Votering:
229 för utskottet
55 för res. 26
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 45 m, 26 kd, 23 v, 12 mp, 1 -
För res. 26: 38 fp, 17 c
Frånvarande: 22 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 5 c, 5 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Allmänna vattentjänster

Allmänna

vattentjänster

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU8

Allmänna vattentjänster (prop. 2005/06:78).

Anf. 123 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Rent vatten är en livsnödvändig resurs som vi inte klarar oss utan. Utan tillgång till rent vatten blir livet mer komplicerat. För oss i Sverige, med stora mängder rent vatten, är begränsad tillgång till rent vatten i princip otänkbart. Vi har till och med så gott om rent vatten att vi faktiskt använder dricksvatten till att tvätta oss i och till att spola i våra toaletter med. De allra flesta av oss använder vatten dagligen utan en tanke på att det skulle kunna vara ett problem. Vår tillgång till vatten är på många sätt unik jämfört med många platser på vår jord och något som vi naturligtvis måste värna.

I detta betänkande behandlas regeringens proposition om allmänna vattentjänster – en ny VA-lag. En viktig skillnad mot dagens lagstiftning är att kommunens ansvar för att ordna en allmän VA-anläggning utvidgas från att enbart gälla hälsoskäl till att också gälla skyddet för miljön. Denna utvidgning tycker vi moderater är alldeles utmärkt.

Men sedan börjar underligheterna. Lagen utvidgas till att enbart kommuner ska kunna äga dessa VA-anläggningar, vilket det inte finns krav på i dagsläget. Det enda skäl som man anger för detta är ideologiskt, och detta utan någon som helst argumentation. Fast det är klart – ideologiska skäl behöver man kanske inte förklara, åtminstone inte om man finns på vänsterkanten.

VA-anläggningar är till största delen naturliga monopol. Försörjningen av VA-tjänster är grundläggande. Enligt dagens lagstiftning har kommunerna ansvaret för att se till att allmänna vatten- och avloppsanläggningar kommer till stånd. En kommun behöver däremot inte äga eller driva anläggningen.

Självfallet anser vi moderater att det behöver finnas långtgående offentliga regleringar. Det offentliga har ett mycket stort ansvar när det gäller tillsyn av miljö och vattenkvalitet och att lagstiftningen lever upp till att ställa krav på detta.

Men för konsumenten spelar det ingen roll vem som försörjer hushållet med vatten så länge vattnet har ett rimligt pris och hög kvalitet. För att garantera detta krävs det ett bra regelverk och tillsyn från ansvariga myndigheter. Det är ändå så att ett kommunalt ägande varken garanterar ett lågt pris eller hög kvalitet.

Den fråga vi har försökt att finna svar på vid genomgången av propositionen är vilken ideologiskt betingad oro det finns bakom tilltron till att både marknadsekonomin och det kommunala självstyret måste ge vika för ett offentligt monopol.

Som jag sade tidigare motsägs antagandet att vatten skulle vara en begränsad tillgång av att vattenförsörjningen redan i dag till stora delar är helt avreglerad och privatiserad. Enligt Nationalencyklopedin får ca 1,2 miljoner svenskar sin dricksvattenförsörjning tryggad från ca 400 000 enskilda brunnar. Därtill kommer nästan lika många brunnar för fritidsboende, vilket gör att ungefär 2 ½ miljoner människor till större eller mindre del har sin dricksvattenförsörjning från enskilda brunnar.

Trots detta är industrin och jordbruket de dominerande vattenanvändarna. 90 % av vattnet kommer i dag från kommunala vattenverk, med dagens lagstiftning. Så skulle det säkert fortsätta att se ut om dagens regler om ansvaret men inte om ägandet fick fortsätta att gälla.

Vår ståndpunkt är att det kommunala självstyret ska värnas. Frågan om ifall kommuner ska äga sina VA-anläggningar eller inte anser vi ska avgöras i kommunerna – inte av oss i riksdagen. Vi moderater förespråkar inte att kommuner säljer sina VA-anläggningar, men vi vill ta strid för det kommunala självstyret. Vi anser att kommunens medborgare via val och kommunens politiker själva ska avgöra frågan om ägande och drift. Därför anser vi att de nya reglerna i den del som reglerar tvånget för kommunerna att äga VA-anläggningar inte ska genomföras.

Därutöver vill vi moderater framföra stark kritik mot förslaget att tillåta en kommun sköta driften av en VA-anläggning i en annan kommun.

Skälet till det är att den kommunala kompetensen bestäms av speciallagar och av kommunallagen. Speciallagarna ger kommunerna ett särskilt ansvar för områden som vård, utbildning och omsorg. Kommunallagens andra kapitel anger under vilka förutsättningar en kommun därutöver får ta på sig uppgifter. Lagen ska garantera att den egna kommunen agerar utifrån kommunmedborgarens bästa. En regel säger att kommuner enbart får befatta sig med uppgifter av allmänt intresse som har anknytning till kommunernas geografiska område eller deras medlemmar. Denna centrala regel, som kallas för lokaliseringsprincipen, kompletteras sedan med andra bestämmelser. Det är på grundval av denna allmänna kompetens som kommuner driver verksamheter inom bland annat kultur- och fritidssektorerna. Vår grundinställning är att kommunerna ska fokusera på sina kärnuppgifter för sina medborgare.

Det finns inga bärande argument för att det här förslaget om att frånga lokaliseringsprincipen nu läggs fram. Detta är ett förslag som vi moderater starkt motsätter oss.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till vår reservation nr 1. Vi står naturligtvis bakom våra övriga reservationer.

Anf. 124 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att också vi från Folkpartiets sida är positiva till förslaget att kommunens ansvar att ordna allmänna VA-anläggningar inte bara ska ha hälsoskäl som grund utan utvidgas till att även gälla hänsyn till skydd av miljön. I många sammanhang har man sett att kommunerna haft svårigheter att komma fram med bara hälsoskäl som grund för att ordna en VA-anläggning.

Fru talman! Trots vår positiva inställning till detta har vi från Folkpartiets sida en del invändningar mot lagförslaget. Jag vill då ta fasta på det som står i propositionen, för jag tror att det som står där är det vi i grunden pratar om. Det står nämligen inget om detta i själva betänkandet.

Man kan läsa i propositionen – det är egentligen det första som står – att det kan anföras ideologiska skäl för att ägandet bör stanna i kommunerna. Lite längre fram kan man läsa att det också finns praktiska skäl för ett offentligt ägande. Det är väl bra, men när man läser texten uppfattar man detta nästan som en bisak som kommer till i efterhand. Tydligt är det de ideologiska skälen som trots allt styr handlandet och lagstiftningen.

Utskottsmajoriteten har i sin text inte kommenterat ideologin. I stället har man skrivit att det är fråga om att underlätta planeringen och kommunens ansvar för att uppfylla gällande bestämmelser. Dessutom skriver majoriteten att man ska säkerställa den kommunala kompetensen i sammanhanget.

Från Folkpartiets sida anser vi inte att det finns bärande argument för att kommunalt ägande är det enda, eller ens i alla sammanhang det bästa, sättet för att en kommun ska ta sitt ansvar inom VA-området. Det viktigaste måste ändå i grunden vara den lagstiftning som reglerar ramverket och tillsynen av verksamheten, inte vem som äger anläggningen.

Också i framtiden kommer det absolut vanligaste naturligtvis att vara att kommunerna äger och driver sina VA-anläggningar. Som det uttrycks på några ställen är det ett naturligt monopol. Så kommer det naturligtvis att vara. Detta i sig kan dock inte vara ett skäl att lagvägen hindra andra alternativa lösningar. Naturligtvis måste varje enskild kommun få ha ett handlingsutrymme att själv få avgöra hur man tar ansvar och vad som är bäst för just den kommunens invånare. Även om man säger att detta inte kommer att bli så vanligt finns det absolut inget skäl, som vi ser det, att lagvägen hindra att alternativa lösningar tas fram. Med anledning av detta yrkar jag bifall till reservation 1.

Fru talman! Vi från Folkpartiet har i vår motion med anledning av propositionen även tagit upp lite tilläggsförslag som vi tycker ska balansera upp den enskildes rättigheter i sammanhanget. Lagstiftningen handlar ju egentligen om kommunens ansvar, skyldigheter och så vidare. Det står mycket om utbyggnadsplaner. Om det finns ett skäligt krav på att kommunen ska bygga ut sitt VA-system och detta inte blir gjort inom rimlig tid ska det finnas ett regelverk så att den enskilde har rätt att själv få göra detta. Vi framför därför i en reservation att vi vill att riksdagen uppmanar regeringen att återkomma med lagstiftning kring detta så att den enskildes rättigheter säkras som en balans till kommunernas roll i sammanhanget. Det får inte vara så att en kommun med hänvisning till en framtida utbyggnadsplan låter enskilda medborgare vänta orimligt länge på ett bygglov, till exempel för en fritidstomt som man vill bygga om för permanentboende.

Nu säger utskottsmajoriteten att detta ryms i den föreslagna nya lagstiftningen genom att det står att så fort kommunen får kravet på sig att bygga ut så ska det snarast tillgodoses. Det låter ju bra, men vi känner ju allihop till att det finns en verklighet där ”snarast” i vissa sammanhang kan vara ganska lång tid. Verkligheten ute i kommunerna är ju att det till sylvende och sist är en ekonomisk fråga vilken kraft man har att kunna

bygga ut sina vatten- och avloppssystem. Inte minst har vi från vår sida pekat på att det skatteutjämningsystem vi har i dag missgynnar kommuner som växer och är tvungna att satsa på infrastrukturen. Det har ju visat sig att man inte kompenseras för det. Ibland kostar det alltså för mycket att växa så att man inte klarar det ute i kommunerna.

I det sammanhanget tycker vi att vi måste ha regler som gör att den enskilde på ett enkelt sätt kan ordna tillfälliga lösningar, även om det finns en kommunal utbyggnadsplan längre fram i tiden. Detta måste kunna regleras på ett bra sätt utan att det drar ut orimligt långt på tiden.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation nr 1, fru talman. Jag står naturligtvis bakom den andra reservationen som jag också är med på, nr 3 tror jag, men jag yrkar bifall bara till reservation nr 1.

Anf. 125 GUNNAR SANDBERG (s):

Fru talman! Ledamöter i bostadsutskottet! I bostadsutskottets betänkande BoU8 behandlas regeringens proposition *Allmänna vattentjänster*. Propositionen innehåller förslag till införande av en ny lag om allmänna vattentjänster, upphävande av lagen om allmänna värmesystem, följdändringar i flera lagar och vissa ändringar som rör Statens va-nämnd.

Med anledning av propositionen har två motioner väckts med sammanlagt sex yrkanden som jag yrkar avslag på. Jag vill härmed också yrka bifall till utskottets förslag.

Propositionen bygger i stora delar på den nuvarande lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

I den nya lagen tydliggörs kommunernas ansvar, bland annat att allmänna vattentjänster ska tillhandahållas genom kommunala VA-anläggningar och att kommunernas ansvar knyts till ägande av VA-anläggningarna. En utgångspunkt för översynen av lagen var att det i första hand är en uppgift för det allmänna att tillhandahålla vattenförsörjning och avlopp i situationer då det behövs samlade VA-lösningar. Allmänna VA-anläggningar borde därför enligt direktiven primärt ägas av kommuner eller andra offentligt ägda objekt. En annan utgångspunkt i utredningen var att VA-lagstiftningen inte bara skulle tillgodose hälsoskyddet utan också bidra till en hållbar utveckling och en god resurshållning.

Möjligheten att allmänförklara enskilda VA-anläggningar tas bort ur lagstiftningen.

En nyhet i den föreslagna lagen är att kommunernas ansvar att ordna en allmän VA-anläggning utvidgas från att enbart gälla när en VA-anläggning behövs av hälsoskäl till att också gälla när en sådan behövs med hänsyn till skyddet för miljön. Dessutom föreslås att kravet på avvattning av gator och allmänna platser inte längre ska vara bundet till en detaljplan.

Vidare föreslås ett undantag i den kommunala lokaliseringsprincipen som möjliggör att en kommunal huvudman tillåts sköta driften av VA-anläggningar i andra kommuner. Sådana drifts-entreprenader ska ske på affärsmässiga grunder och med krav på särredovisning. Skälen till undantaget i lokaliseringsprincipen är bland annat att skapa förutsättningar för kommuner som vill samverka. Samverkan mellan kommuner kan i vissa fall öppna för möjligheter att ordna och driva VA-anläggningar som får en storlek som är både lämpligare och mer effektiv än om kommunerna var och en skulle ansvara för respektive anläggning. Dessutom

blir det möjligt för kommuner att delta i upphandlingar av drifts-entreprenader. På så sätt kan anbudskonkurrensen öka när det gäller sådana entreprenader.

En enklare och tydligare ordning för den rättsliga prövningen av VA-frågor föreslås också, liksom vissa ändringar i lagen om Statens vavnämnd. Enligt de små ändringarna i lagen kommer fastighetsägaren att skyddas bättre från att behöva vänta orimligt länge på utbyggnad av VA-anläggning. Här kommer länsstyrelsen att ha ett utpekat ansvar för tillsynen över att kommunerna fullgör sina skyldigheter att snarast tillgodose behovet av vattentjänster.

Länsstyrelsen ska också enligt regeringens förslag ha en möjlighet att förelägga en kommun att fullgöra sitt ansvar. Dessutom föreslår regeringen att lagen om allmänna värmesystem upphävs och vissa följdändringar i bland annat anläggningslagen.

De nya och ändrade reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag än en gång avslag på alla reservationer och bifall till utskottets förslag.

Anf. 126 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga i mitt anförande och den frågan gäller egentligen vilken ideologiskt betingad oro ni känner för att man ska åsidosätta det kommunala självstyret och påtvinga kommunerna att äga VA-anläggningarna. Jag skulle vilja höra lite bättre motiveringar för det, om det finns några.

Sedan har jag en fråga om rätten att få driva verksamhet i annan kommun och att kommuner enligt lagen ska få delta i offentlig upphandling. Det framförs i dag väldigt omfattande kritik mot att kommuner konkurrerar ut företag lokalt just för att de går in och låtsas att de är affärsmässiga. Utifrån den aspekten skulle jag vilja höra om ni över huvud taget har haft några funderingar runt den frågeställning som i dag, som sagt, ger väldigt kraftig kritik från företagare.

Anf. 127 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Först och främst har den nya lagen i huvudsak fått ett positivt bemötande i remissbehandlingen, även från motionären, med undantag av vissa delar.

Jag börjar med det ideologiska. Det sägs ju att vatten är en rättighet. Men är det så i verkligheten? För de flesta i vår del av världen men inte för alla människor på jorden. Vattnet är hotat som mänsklig rättighet i dag.

1 miljard människor i världen saknar tillgång till rent dricksvatten. 2,4 miljarder saknar bra avloppshantering. Över 2 miljarder blir sjuka av sitt dricksvatten varje år. Bristen på bevattningsvatten innebär svält, sjukdomar och fattigdom för hundratals miljoner människor. Detta drabbar oftast de allra fattigaste och de mest utsatta, framför allt kvinnor och barn.

Vatten är en grundläggande mänsklig rättighet och inte en ekonomisk vara. Alla medborgare ska ha tillgång till vatten. I vårt land har VA-anläggningar byggts upp i kommunal regi med självkostnadsprincipen som utgångspunkt, vilket internationellt anses vara ett föredöme.

Utvecklingsländerna har i dag svårt att klara av en utbyggnad av be-fintliga system. Utkanterna av städerna har oftast dåliga och dyra lös-ningar. De privata vattenföretagen har genom sina politiska kontakter och genom sin starka lobbyverksamhet fått internationella utvecklingsor-gan att på fullaste allvar hävda att det enda som kan öka tillgången på vatten i världen är tillgången på riskvilligt kapital.

De privata jätteföretagen i vattenbranschen sitter på mycket stor kompetens som kan tas till vara, men det är själva vinstbegreppet som får dem att snubbla i vattenfrågan. Vinstintresse som drivkraft för vattenför-sörjning leder till att företag plockar russin ur kakan och lämnar de mest behövande i sticket. Vattenföretagen satsar hellre på att köpa redan fungerande vattensystem i Sverige och andra västländer än på utveck-lingsländer med de omfattande investeringar som krävs.

Vill ni moderater släppa in stora vattenföretag på den svenska mark-naden? Jag blir lite bekymrad när jag läser er motion: I stället för att kräva att vattenförsörjningen sköts av kommunerna borde marknadseko-nomins fördelar välkomnas. Ju fler aktörer som träder in på arenan desto billigare vatten.

Då innebär en moderat valseger att den kommunala vattenförsörj-ningen öppnas för att säljas ut till privata aktörer.

Anf. 128 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Det var ett intressant svar.

Jag inledde faktiskt mitt anförande med behovet av vatten, hur vä-sentligt det är med vatten, att vatten är viktigt och att vi har en unik situ-ation i Sverige med mycket rent vatten, till och med så rent att vi spolar med det i toan. Det kan man möjligtvis fundera över.

Men när Gunnar Sandberg tar upp att vatten är en bristvara i världen, vilket jag tror att alla i den här kammaren är väldigt medvetna om, blir min fundering: Hjälper det då att kommunen äger de svenska VA-an-läggningarna? Hjälper det folket i Afrika? Jag kan inte se det.

Jag har en känsla av att det här bygger lite på de tongångar som går på vissa ställen där man lägger fram skräckpropaganda om att priset på vatten i Sverige skulle drivas upp till nivåer som är helt orimliga. Det vi måste ha är tillsyn, lagstiftning och även tillsyn när det gäller prissätt-ning. Det är vi helt överens om. Men att vi skulle få bättre utbyggda VA-anläggningar i u-världen för att kommunerna äger VA-anläggningarna i Sverige har jag svårt att se.

Jag skulle också vilja ha ett svar på frågan jag ställde om att kommu-ner bedriver verksamhet i annan kommun och ska ha rätt att delta i upp-handlingar i andra kommuner. En liten reflexion runt det skulle jag vilja ta del av och hur socialdemokratin och majoriteten ser på att företag väldigt ofta hårt kritiserar kommuners sätt att konkurrera ut företag.

Anf. 129 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Skälen till undantagen i lokaliseringsprincipen är enkla. Bedömningen är att lagen om allmänna vattentjänster bör skapa förut-sättningar för kommuner som vill samverka. Samverkan mellan kommu-ner kan i vissa fall öppna för möjligheter att ordna och driva VA-anlägg-ningar som får en storlek som är både lämpligare och mer effektiv än om kommunerna var och en ska ansvara för anläggningarna. Dessutom blir

det möjligt för kommuner att delta i upphandlingar av driftsrentreprenader. På så sätt kan anbudskonkurrensen öka när det gäller sådana entreprenader.

Prot. 2005/06:107
20 april

*Allmänna
vattentjänster*

Anf. 130 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle också vilja ta upp lite om ideologi. Det är naturligtvis ideologiskt, annars skulle man inte ha lagt in i direktiven att utgångspunkten var att kommunerna skulle äga. Det fanns liksom ingen annan väg att gå i sammanhanget.

Jag tycker att det på något vis blir lite överdramatiserat när man talar om privat ägande. Det finns väl bara ett större vattenverk som så att säga har ägts privat. Det är, om jag inte missminner mig, i Norrköping. Att det skulle bli fråga om några stora utförsäljningar och dramatiska spekulationer i svenskt vatten är ingen verklighet som jag tror på. Jag tror inte ens Gunnar Sandberg tror på detta själv i grunden.

Det som det handlar om är varför vi ska gå in med lagstiftning, som egentligen också är ganska dramatiskt, för att hindra en enstaka händelse. Man ska gå in och ha lagstiftning med någon slags argument att man måste skydda vattnet. Om en kommun beslutar på något annat sätt är vattentillgången i fara. Det är inte heller verkligheten.

Jag tycker ändå att vi från majoritetens sida kan kräva en lite vidare utläggning om den ideologiska grunden och varför just ägandet skulle säkra vattnets kvalitet. Det finns ju en massa miljölagstiftning i dag som skyddar svenskt vatten från att förstöras. Det är inte fråga om det egentligen. Här är det fråga om hur man ska producera vatten i en allmän vattenanläggning i en kommun. Det är ju det som det handlar om. Jag tycker att det blir lite överdramatiserat när man väljer den typen av argument.

Anf. 131 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Det är ändå det som ligger till grund för att vi står här i dag och diskuterar vatten, Lars Tysklind. Vatten är en grundläggande mänsklig rättighet och inte en ekonomisk vara. Det är vi överens om. Man vet ju inte hur det ser ut i framtiden.

Jag har egen brunn – som nämnts i en motion är vi 2 ½ miljoner som har det – och jag har haft brist på vatten några gånger. Det är flera hemma som får brist på vatten. En del vill inget annat än koppla in sig på kommunala miljösystem för att säkra tillgången.

Kommer privata aktörer, och det är bakgrunden till att jag nämner lite grann hur det ser ut i omvärlden, vet man inte vad som händer. Därför är min ståndpunkt att ingen enskild individ eller enskilt företag ska ha rätt att tillskansa sig vattenresurser som privat egendom.

Jag tycker att politikerna ska ha kontroll över vattnet och därefter sätta priset. Självkostnadsprincipen – hur kan det bli billigare än så, Lars Tysklind? Den principen ska gälla. Den som levererar vattnet, renar vattnet etcetera ska självklart ha betalt för det, men det är självkostnadsprincipen som ska gälla.

En av politikerna bestämd del av överskottet återinvesteras i underhåll, utbildning och utveckling. Den offentliga sektorn ska stärkas och få de resurser som behövs för att leverera rent vatten till människor.

Anf. 132 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det är klart att självkostnadspris låter väldigt bra i sammanhanget, men om nu en kommun ändå tar ett moget beslut och säger: Vi kan producera, men om vi låter ägandet gå över privat och låter tjänsten utföras av någon annan så ser vi att vi faktiskt kan köpa in den billigare till kommunens invånare. Då är det en annan typ av prissättning. Det kanske inte är självkostnadspris, men konsumenten missgynnas ju inte av detta. Då blir det återigen en ideologisk fråga att ingen över huvud taget ska kunna tjäna några pengar på detta.

Sedan vill jag ta upp en annan sak, fru talman. Gunnar Sandberg tog upp länsstyrelsens roll, att man har ett tillsynsansvar och kan förelägga kommunerna att fullfölja sitt ansvar. Men det var som jag sade i mitt anförande förut: Till slut är det kommunens ekonomiska verklighet som gäller. Kommunen måste ha egen kraft att kunna göra de här investeringarna. Uteblir de så kan den enskilde komma i kläm. Jag tycker att det snarare var ett exempel på det som Gunnar Sandberg tog upp om sin egen brunn – det kan vara brist på vatten och så vidare. Det kanske är ett sådant område som kommunen borde förse med vatten, men man ser att man inte har någon möjlighet att täcka in det. Då hjälper det ju inte vad en länsstyrelse har för tillsyn, utan det är ju till syvende och sist en ekonomisk affär för kommunen också.

Anf. 133 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Ja, visst är det så, Lars, och jag tror heller inte att det blir billigare om det är en privat aktör som ska se till detta.

Sedan har man andra lösningar, gemensamhetslösningar. I min by har vi en sådan. Byn går samman och ordnar vattnet.

Jag förstod inte riktigt frågan om dröjsmål. Menar du att man får vänta orimligt länge? Den nya lagen innebär att länsstyrelsen är det organ som kan trycka på och påskynda onödigt dröjsmål. Jag tror att det räcker med den lagändring som vi har gjort nu. Annars får vi gå in och ändra igen.

Anf. 134 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Vatten, bara vanligt vatten, är något som berör människors grundläggande livsvillkor och en viktig maktfråga i samhället. Tillgången till rent vatten är en mänsklig rättighet och bör därför säkerställas på demokratisk väg och till så låga kostnader att ingen ska behöva avstå från att använda vatten för sitt dagliga bruk.

Det är viktigt också ur miljösynpunkt att den demokratiska kontrollen och tillsynen är tillfredsställande. Vi står därför bakom denna proposition som helt går i den riktningen. Kommunerna ska äga eller ha det rättsliga inflytandet över allmänna vattenanläggningar, VA-anläggningar. Det garanterar den demokratiska kontrollen och inflytandet och innebär att vatten inte betraktas som en konsumtionsvara vilken som helst.

Om Kristdemokraterna ser någon ideologisk fara i detta, vilket uttrycks i ett särskilt yttrande, så gärna för mig!

Vattenfrågan har varit på den internationella politiska agendan under lång tid. Redan 1977 höll FN en internationell vattenkonferens i Argentina. Där uppmanades världens regeringar att utarbeta nationella planer

och program för vattenförsörjning och sanitet och sätta upp milstolpar för arbetet med att säkra vattenförsörjning och avloppshantering.

Agenda 21-konferensen i Rio i början av 90-talet slog fast att en integrerad förvaltning av vattenresurserna grundar sig på antagandet att vatten är en integrerad del av ekosystemet, en naturresurs och en social och ekonomisk tillgång. Vid utvecklingen av användningen av vattentillgångarna bör uppfyllandet av grundläggande behov och skydd av ekosystemen prioriteras. Utöver detta ska vattenanvändningen på lämpligt sätt avgiftsbeläggas. Riokonferensen visar tydligt att vatten inte är att betrakta som en konsumtionsvara vilken som helst, helt i linje med detta betänkande.

I Sverige, som ligger på tionde plats i vattenligan – vi har alltså inte mest vatten utan ligger på tionde plats – kan vattenfrågan tyckas vara ett obefintligt problem. Trots detta är principfrågorna lika viktiga här. Det finns problem även hos oss. Flera personer har hört av sig till mig och välkomnat att allmänna anläggningar som inte är kommunala nu kan bli det om de tydligt ligger inom vad som betraktas som ett kommunalt verksamhetsområde. Det har bedrivits rättsprocesser mot kommuner för att de inte vill ta ansvar för vattenförsörjning där föreningarna för de allmänna vattenanläggningarna inte ansett sig klara ett långsiktigt ansvar för drift och underhåll. Kommunerna har vunnit målen. Tacksamheten från de personer som har hört av sig till mig är stor, och de ser fram emot att kommunerna nu måste ta över de här anläggningarna.

Tillägget om att det kommunala ansvaret utvidgas till att omfatta även skyddet för miljön som ett tvingande krav för uppförandet av en VA-anläggning är också ett positivt inslag i betänkandet som de allra flesta har pratat sig varma för här.

Moderaterna protesterar mot förslaget om ett kommunalt monopol för VA-anläggningar eftersom det i Sverige varken råder brist på vatten eller att priserna skulle öka. Det här är åsikter som torgförs av ideologiska skäl. Ibland är det faktiskt brist på vatten även i Sverige. Vad som händer med priserna om vattentillgången privatiseras är okänt. Det vi har sett och det vi kan jämföra med är ju avregleringen av elmarknaden eller utförsäljningen av fjärrvärmeanläggningar i till exempel Stockholm och Uppsala. Där har vi facit i hand, och det är ju ingen munter läsning för vare sig brukare eller kommunpolitiker som fattat beslut om utförsäljningen.

Moderaterna vill också som vanligt kringskära den kommunala möjligheten att samverka med andra kommuner och hävdar då lokaliseringsprincipen. Vänsterpartiet tycker att det är bra om kommunerna samverkar inom områden som gör verksamheten effektivare. I mitt hemlän finns det ett väl fungerande kommunalt samarbete kring räddningstjänsten, renhållningen, fjärrvärmeanläggningar med mera mellan Gästrikekommunerna. Det blir billigare för kommuninnevånarna och ger en högre kompetens hos personalen som finns i den här organisationen. Är Moderaterna mot sådana lösningar också? Jag undrar.

Med detta, fru talman, tackar jag för ordet.

Anf. 135 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Det gemensamma ansvaret finns för att människor ska kunna samordna verksamheter som är för svåra för den enskilde att klara

själv. Försörjningen av vatten och tillvaratagandet av avlopp är en sådan gemensam fråga där samhället har en tydlig roll vid befolkningskoncentration. Få verksamheter är så viktiga i samhället som just de här frågorna. Alla kommer förmodligen ihåg Lubbe Nordströms *Lort-Sverige*, den upprensning av dåliga brunnar och dåliga avlopp som skedde och den folkhälsoinsats som den debatten innebar under 30-talet.

Vatten är ett livsmedel och ska hanteras som ett sådant, och avloppet är en föroreningskälla och ska hanteras som en sådan. Samhällets ansvar på det här området är alltså viktigt. Det är därför viktigt att det är både hälsoskäl och miljöskäl som lyfts fram i det här sammanhanget.

Fru talman! Sverige ser olika ut. Det kräver olika lösningar i olika bygder för att alla, oavsett boendeort, ska kunna ha en bra service på lika villkor. På orter där det finns en marknad kan givetvis marknaden lösa många problem, men på andra ställen är det upp till kommunen själv att lösa problemet. Undantaget i lokaliseringsprincipen i sådana här sammanhang är därför bra. Den lägger grunden för rimliga prisnivåer. Den lägger grunden för att små kommuner ska kunna förbli små med en bra medborgarkontakt. Den lägger grunden för en lika service i den lilla kommunen på samma sätt som i den stora kommunen.

När jag läser reservationen i det här ärendet blir jag något fundersam. Har jag missuppfattat det? Har reservanterna missuppfattat det? Eller lever vi i olika verkligheter? Jag känner inte igen beskrivningen.

Jag har jobbat med den här typen av frågor i många år och ser förändringarna som förenklingar, inte hinder. Det är mer ett fastläggande av gällande praxis som under åren har utarbetats via nämndens domar. Det finns alltså, som jag ser det, en viss verklighetsförankring i det här förslaget. Jag kan ta ett par exempel.

När ett VA-område bildas sker det i en process där alla intressenter ingår. En förrättning sker, och när den är klar ska VA-området införas omedelbart. Det ska inte vara några väntetider. Skulle det ändå uppstå väntetider har jag inte hört talas om någon kommun som har hindrat en enskild anläggning under en viss period. Hur man löser en sådan anläggning rent ekonomiskt finns också reglerat i lagen. Man kan naturligtvis göra undantag från det här, men i så fall sker det i ett direkt avtal med berörd intressent. Det är inga problem, som jag ser det.

Sedan finns det allmänna anläggningar och gemensamhetsanläggningar. Det här förslaget förändrar inte, som jag ser det, den frågan. Gemensamhetsanläggningar kan vara att föredra i vissa sammanhang, exempelvis i sommarstugeområden och fristående detaljplaneområden. Jag upplever inte att det i framtiden kommer att finnas något hinder för gemensamma anläggningar med anledning av detta förslag. Jag ser det alltså inte som befogat att föra en diskussion om begreppet stopplag i det här sammanhanget.

Fru talman! Jag tror att det finns en överdriven oro i den här frågan. Jag vet att den här typen av frågor ofta upprör känslorna, omgivna av en mängd skrönor. Men verkligheten innebär oftast lösningar som tillfredsställer de flesta. Få är de kommuner som inte ser medborgaren som en resurs i det kommunala arbetet. Jag ser oron som överdriven.

Fru talman! De förändringar jag ser i förslaget i förhållande till dagens praxis är kravet om betalningsansvar för den gatuansvarige och för räddningstjänsten till VA-kollektivet, dels för användande av ledningsnätet, dels för dagvattenkostnader. Alltför många kommuner har felaktigt debiterat fastighetsägarna för kostnader som samhället egentligen ska stå för. Med det här förslaget minskar alltså betalningsansvaret för den enskilde. Det är ett steg i positiv riktning, ett steg för att minska boendekostnaderna för kommunernas medborgare.

Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag noterar med tillfredsställelse att Jörgen Johansson tycker att det är bra att kommuner kan samverka när det gäller vattenförsörjningen och att man kan göra undantag från lokaliseringsprincipen. Jag har lite svårt att se hur ni ska få ihop det i alliansen runt den frågan, men det kanske du kan redogöra för nu.

En annan intressant fråga är den som både moderater och folkpartister väcker, att man är emot förändringen att kommunerna ska ha ett huvudansvar och äga de kommunala anläggningarna. Är det så att Jörgen Johansson också vill öppna för privata lösningar, typ den man hade i Norrköping och där man sedan kom på att det kanske inte var så bra och ändrade sig?

Det är lätt att säga att man utgår från att det är så här just nu, men det är principerna som gör om saker och ting kan hända eller inte. Den principiella ståndpunkten är oerhört viktig för hur kommuner och andra kan agera.

Anf. 137 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag blev lite fundersam när jag läste reservationerna, så jag lade ned lite mer bakgrundsarbete inför den här debatten. Jag konstaterar att den situation som vi i dag har med kommunala anläggningar och gemensamhetsanläggningar inte förändras efter detta beslut. Det innebär i realiteten att det trots allt finns gemensamhetsanläggningar kvar, där föreningar och liknande kan äga anläggningen. Men givetvis är det ett kommunalt ansvar att se till att man uppfyller kravet på miljön, kravet på folkhälsan och så vidare.

Vad gäller situationen i Norrköping ser inte jag det som en bra lösning att privatisera den här typen av verksamhet.

Vad sedan gäller alliansen: Låt oss arbeta på det! Innan den här typen av förändringar eventuellt ska göras kommer det att ske en dialog med kommunfolket, och jag är övertygad om att den verklighet vi alla lever i också kommer att vara rådande.

Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Min uppfattning är att det vi gör nu innebär att kommunerna kommer att få ta ett större ansvar för gemensamhetsanläggningar. Jag har fått konkreta bevis på det genom att människor har ringt till mig som vill föra in den gemensamma anläggningen i det kommunala ansvaret. Det har varit omöjligt – man har till och med drivit rättsprocess i frågan.

Nu blir kommunen betydligt mer skyldig att göra det här, om det ligger inom kommunens verksamhetsområde. Jag får då hoppas att de flesta kommuner gör en välvillig tolkning så att de flesta gemensamhetsanläggningar kan ingå i det här systemet. Jag tycker också att det är en rättvisefråga, som du själv var inne på när det gällde boendekostnader och annat.

När det gäller privatiseringsfrågan: 2-1, har jag hört – två för och en emot. Ni får nog problem med det här, och ni måste nog reda ut det. Sedan får vi se vad den fjärde parten säger i frågan. Jag tycker att det är en viktig signal, och det borde svenska folket få veta. Det är för mig en principfråga. Jag har försökt redogöra för hur jag ser på vatten och hur man ska hantera det i samhället.

Anf. 139 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! De problemen är små i förhållande till de problem som den röda kartellen har. Jag tror inte att det är något problem.

Jag delar däremot inte uppfattningen vad gäller gemensamhetsanläggningarna. Jag uppfattar det som att de ska kunna finnas kvar i framtiden. Däremot finns det, helt rätt, ett klart och tydligt ansvar för kommunen att inom sina verksamhetsområden se till att skapa VA-områden som uppfyller kraven på folkhälsan och på miljön. Men det är en viss skillnad i förhållande till att en gemensamhetsanläggning i ett sommarstugeområde ska ägas av samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 april.)

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2005/06:101 Årsredovisning för staten 2005

18 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 20 april

2005/06:355 av *Stefan Attefall* (kd) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Jönköpings tekniska högskola

2005/06:356 av *Gunnar Andrén* (fp) till finansminister Pär Nuder
Regeringens tidsplan för att avskaffa reklamskatten

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 april.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 april

2005/06:1435 av *Hans Hoff* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Förtroendeuppdrag och rätten till sjukbidrag

2005/06:1436 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Eco driving

2005/06:1437 av *Henrik von Sydow* (m) till statsrådet Jens Orback
Reklamförbud och yttrandefrihet

2005/06:1438 av *Kalle Larsson* (v) till utrikesminister Carin Jämtin
Stöd till demokratirörelsen i Nepal

2005/06:1439 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Ersättning för ”avspärrad fastighet”

2005/06:1440 av andre vice talman *Kerstin Heinemann* (fp) till statsrådet
Ylva Johansson

Högekostnadsskyddet inom sjukvården

2005/06:1441 av *Hans Backman* (fp) till finansminister Pär Nuder
Svavelfri Europadiesel

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 25 april.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 april

2005/06:1355 av *Christer Winbäck* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Handlingsplan mot vuxenmobbing

2005/06:1370 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Carin Jämtin
Internationella åtgärder mot barnsexturism

2005/06:1373 av *Anne Marie Brodén* (m) till socialminister Berit Andnor
Situationen för barn och ungdomar

2005/06:1380 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till socialminister Berit
Andnor

Barns och ungdomars hälsa

2005/06:1392 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Tobaksavvänjning med förhinder

den 20 april

2005/06:1367 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Upphandling av avfallshantering

2005/06:1368 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Aktivitetsersättning och bosättningstid

2005/06:1369 av *Solveig Hellquist* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Möjlighet för sexualbrottsdömda att ta del av pornografi

2005/06:1372 av *Christer Engelhardt* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Det kustnära fisket

2005/06:1379 av *Jeppie Johnsson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Outnyttjad svensk ”kilowatt”

2005/06:1385 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Partiellt sjukskrivna och föreningsfriheten

2005/06:1386 av *Ewa Björling* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Internationella rekommendationer mot penningtvätt och finansiering av terrorism

2005/06:1388 av *Kent Olsson* (m) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Aktörer på den svenska pokermarknaden

2005/06:1389 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Carin Jämtin
Sverige och tortyrförbudet

2005/06:1393 av *Solveig Hellquist* (fp) till socialminister Berit Andnor
Skärpta krav för underhållsbidrag

2005/06:1394 av *Hans Stenberg* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Förtroendemannalagen

2005/06:1395 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Biltestföretag

2005/06:1396 av *Karin Granbom* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Högskolemomsen

2005/06:1397 av *Maud Ekendahl* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Prisreglerad tandvård

2005/06:1399 av *Anita Brodén* (fp) till utrikesminister Carin Jämtin
Skuldavskrivning för fattiga länder

2005/06:1400 av *Fredrik Olovsson* (s) till statsrådet Ibrahim Baylan
Resurserna till det individuella programmet

2005/06:1401 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till finansminister Pär Nuder
Förändrade regler för reseavdrag

2005/06:1402 av *Christer Winbäck* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Djuruppfödning

2005/06:1403 av *Holger Gustafsson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Tillsynen av giftormar

2005/06:1404 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Likvärdig tillgång till mediciner

2005/06:1405 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Könsspecifika dosrekommendationer

2005/06:1406 av *Anita Brodén* (fp) till utrikesminister Carin Jämtin
Lån till illegitima länder

2005/06:1408 av *Anne Marie Brodén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Häkte i Halland

2005/06:1410 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Försäljning av alkoholgodis

2005/06:1412 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Jakten på lodjur

2005/06:1413 av *Inger René* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Barnfetma

2005/06:1414 av *Lennart Kollmats* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Försvarsmusikcentrum

2005/06:1415 av *Bertil Kjellberg* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Informationsfrihet på anstalter

2005/06:1416 av *Hillevi Engström* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Förekomst av vapen i skolan

2005/06:1417 av *Anita Sidén* (m) till socialminister Berit Andnor
FN:s barnkonvention

2005/06:1419 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Databassystemet Sofies framtid

2005/06:1420 av *Ulf Sjösten* (m) till finansminister Pär Nuder
Tydliga regler för fastighetsskatten

2005/06:1421 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Nedläggningen av Hermodsdalsskolan i Malmö

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 april.

21 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 12.06,
av tredje vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 25 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.51,
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 102 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Parentation	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
Ajournering	2
Återupptagna förhandlingar	2
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
3 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	3
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
5 § Förnyad bordläggning	3
6 § Kommittéberättelsen 2006	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU31	3
Anf. 2 YOOMI RENSTRÖM (s)	3
Anf. 3 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	4
Anf. 4 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	5
(Beslut fattades under 15 §.)	6
7 § Kooperativ verksamhet i delägda företag	6
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU23	6
(Beslut fattades under 15 §.)	6
8 § Konvention mellan Sverige och Chile	6
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU17	6
(Beslut fattades under 15 §.)	6
9 § Museer och utställningar	6
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU9	6
(Beslut fattades under 15 §.)	6
10 § Statsbidrag till ungdomsorganisationer	6
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU22	6
Anf. 5 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	6
Anf. 6 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	7
Anf. 7 LOUISE EDLIND-FRIBERG (fp).....	9
Anf. 8 GUNILLA TJERNBERG (kd).....	10
Anf. 9 BIRGITTA SELLÉN (c).....	12
Anf. 10 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	13
Anf. 11 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	15
Anf. 12 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	15
Anf. 13 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	15
Anf. 14 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	16
Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	16
Anf. 16 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	16
Anf. 17 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	17
Anf. 18 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	17
Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (v).....	17

Anf. 20	LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik	18
Anf. 21	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	19
Anf. 22	LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik	19
Anf. 23	ROSSANA DINAMARCA (v) replik	19
Anf. 24	GABRIEL ROMANUS (fp)	20
	(Beslut fattades under 15 §.)	21
11 §	Kärnsäkerhet och strålskydd	21
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU21	21
	(Beslut fattades under 15 §.)	21
12 §	Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet	21
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06: AU6	21
Anf. 25	MAGDALENA ANDERSSON (m)	21
Anf. 26	MARTIN ANDREASSON (fp)	24
Anf. 27	STEFAN ATTEFALL (kd)	26
	(forts. 14 §)	29
	Ajournering	29
	Återupptagna förhandlingar	30
13 §	Frågestund	30
Anf. 28	ANDRE VICE TALMANNEN	30
	<i>Visumavgifter</i>	30
Anf. 29	LARS LINDBLAD (m)	30
Anf. 30	Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	30
Anf. 31	LARS LINDBLAD (m)	30
Anf. 32	Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	31
	<i>Vinets effekt på hälsan</i>	31
Anf. 33	GABRIEL ROMANUS (fp)	31
Anf. 34	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	32
Anf. 35	GABRIEL ROMANUS (fp)	32
Anf. 36	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	32
	<i>Mediernas könsrollsbeskrivning</i>	32
Anf. 37	ANNIKA QARLSSON (c)	32
Anf. 38	Statsrådet JENS ORBACK (s)	33
Anf. 39	ANNIKA QARLSSON (c)	33
Anf. 40	Statsrådet JENS ORBACK (s)	33
	<i>Skolbarnens arbetsmiljö</i>	34
Anf. 41	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	34
Anf. 42	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	34
Anf. 43	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	34
Anf. 44	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	35
	<i>Mönstringskontor i norra Sverige</i>	35
Anf. 45	OLA SUNDELL (m)	35
Anf. 46	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	35
Anf. 47	OLA SUNDELL (m)	36
Anf. 48	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	36
	<i>Opinionsbildning mot prostitution vid fotbolls-VM i Tyskland</i>	36
Anf. 49	CARINA HÄGG (s)	36
Anf. 50	Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	37
Anf. 51	CARINA HÄGG (s)	37

Anf. 52 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	37
<i>Religiösa friskolor</i>	38
Anf. 53 LENNART GUSTAVSSON (v).....	38
Anf. 54 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s).....	38
Anf. 55 LENNART GUSTAVSSON (v).....	38
Anf. 56 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s).....	39
<i>Barn som far illa</i>	39
Anf. 57 MARITA ARONSON (fp).....	39
Anf. 58 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	39
Anf. 59 MARITA ARONSON (fp).....	40
Anf. 60 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	40
<i>Den europeiska militära flygskolan i Söderhamn</i>	40
Anf. 61 SVEN BERGSTRÖM (c).....	40
Anf. 62 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	41
Anf. 63 SVEN BERGSTRÖM (c).....	41
Anf. 64 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	41
<i>Segregationen i den svenska skolan</i>	42
Anf. 65 LOUISE MALMSTRÖM (s).....	42
Anf. 66 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s).....	42
Anf. 67 LOUISE MALMSTRÖM (s).....	42
Anf. 68 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s).....	43
<i>Beredskapen för pandemi</i>	43
Anf. 69 MARGARETA ISRAELSSON (s).....	43
Anf. 70 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	43
Anf. 71 MARGARETA ISRAELSSON (s).....	44
Anf. 72 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	44
<i>Jämställdheten i skolan</i>	44
Anf. 73 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	44
Anf. 74 Statsrådet JENS ORBACK (s).....	45
Anf. 75 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	45
Anf. 76 Statsrådet JENS ORBACK (s).....	45
<i>Tvångsvård av gravida missbrukare</i>	46
Anf. 77 ULRIK LINDGREN (kd).....	46
Anf. 78 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	46
Anf. 79 ULRIK LINDGREN (kd).....	46
Anf. 80 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	47
<i>Marinens musikkår</i>	47
Anf. 81 JEPPE JOHNSSON (m).....	47
Anf. 82 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	47
<i>Nordic Battle Group</i>	48
Anf. 83 ALLAN WIDMAN (fp).....	48
Anf. 84 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	48
<i>Den europeiska jämställdhetspakten</i>	48
Anf. 85 RONNY OLANDER (s).....	48
Anf. 86 Statsrådet JENS ORBACK (s).....	48
Anf. 87 ANDRE VICE TALMANNEN.....	49
14 § (forts. från 12 §) Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om jämställdhet (forts. AU6).....	49

Anf. 88 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	49
Anf. 89 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	51
Anf. 90 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	52
Anf. 91 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	52
Anf. 92 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	53
Anf. 93 MARGARETA ANDERSSON (c)	54
Anf. 94 ULF HOLM (mp).....	55
Anf. 95 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	57
Anf. 96 ULF HOLM (mp) replik.....	58
Anf. 97 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	58
Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik.....	58
Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s)	59
Anf. 100 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	61
Anf. 101 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	62
Anf. 102 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	63
Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	63
Anf. 104 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	64
Anf. 105 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	64
Anf. 106 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	65
Anf. 107 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	65
Anf. 108 MARGARETA ANDERSSON (c) replik	66
Anf. 109 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	66
Anf. 110 MARGARETA ANDERSSON (c) replik	67
Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	67
Anf. 112 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	67
Anf. 113 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	68
Anf. 114 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	68
Anf. 115 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	69
Anf. 116 TINA ACKETOFT (fp).....	69
Anf. 117 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	72
Anf. 118 TINA ACKETOFT (fp) replik	72
Anf. 119 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	72
Anf. 120 TINA ACKETOFT (fp) replik	73
Anf. 121 RONNY OLANDER (s)	73
Anf. 122 ANNIKA QARLSSON (c).....	76
(Beslut fattades under 15 §.).....	77
Ajournering.....	77
Återupptagna förhandlingar	77
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
 sammanträde.....	78
KU31 Kommittéberättelsen 2006.....	78
LU23 Kooperativ verksamhet i delägda företag.....	78
SfU17 Konvention mellan Sverige och Chile.....	78
KrU9 Museer och utställningar	78
KrU22 Statsbidrag till ungdomsorganisationer	78
MJU21 Kärnsäkerhet och strålskydd.....	79
AU6 Diskrimineringsfrågor och vissa frågor om	
jämställdhet	79

16 § Allmänna vattentjänster	81
Bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU8	81
Anf. 123 EWA THALÉN FINNÉ (m)	81
Anf. 124 LARS TYSKLIND (fp).....	82
Anf. 125 GUNNAR SANDBERG (s).....	84
Anf. 126 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	85
Anf. 127 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	85
Anf. 128 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	86
Anf. 129 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	86
Anf. 130 LARS TYSKLIND (fp) replik	87
Anf. 131 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	87
Anf. 132 LARS TYSKLIND (fp) replik	88
Anf. 133 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	88
Anf. 134 OWE HELLBERG (v).....	88
Anf. 135 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	89
Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik.....	91
Anf. 137 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	91
Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik.....	91
Anf. 139 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	92
(Beslut skulle fattas den 26 april.).....	92
17 § Bordläggning.....	92
18 § Anmälan om interpellationer	92
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	93
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	93
21 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.	95

Elanders Gotab, Stockholm 2006